

Nr.	Fractie	Onderwerp	Aanvullende toelichting	Vraag	Antwoord (raadsproof)
1	GL	Algemene Middelen	p21	De bestemmingsreserves Duurzaamheidstransitiebudget (€ 5,3 mln in 2023) en bestemmingsreserve Energietransitie (€ 63.000 in 2023) worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM), zodat de meerjarige kapitaallasten gedekt kunnen worden. Wat zijn de gevolgen van deze toevoegingen voor de bestemmingsreserves Duurzaamheidstransitiebudget en bestemmingsreserve Energietransitie?	De middelen voor de bestemmingsreserves Duurzaamheidstransitiebudget en Energietransitiebudget zijn in het verleden toegevoegd vanuit de Rotterdamse Investeringsmotor (Enecomiddelen en Erfpachtconversie). De reden om terug te boeken is dat op deze wijze de volledige kapitaallasten (afschrijving en rente) gedekt worden. In tweede instantie bleek namelijk dat de onderwerpen geactiveerd moesten worden (alleen de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor dekt kapitaallasten). Deze investeringen hebben een langere levensduur dan de beëindiging van de bestemmingsreserves Duurzaamheidstransitiebudget en Energietransitiebudget. Dekking van de kapitaallasten wordt zo voor de hele levensduur van het activum gegarandeerd. De gevolgen voor de onderwerpen uit de bestemmingsreserves Duurzaamheidstransitiebudget en Energietransitiebudget zijn dat de kapitaallasten, inclusief de omslagrente, gegarandeerd zijn, ook na het beëindigen van de reserves.
2	GL	Algemene Middelen	p21	Er is een daling van bijna 154 miljoen op inkopen en uitbestede werkzaamheden op de begroting 2024 ten opzichte van de voorjaarsnota 2023. 1. Kan deze daling uiteengezet worden? 2. Welke keuzes zijn er gemaakt om tot deze daling te komen?	Bij de Voorjaarsnota is de indexatie voor de jaarschijf 2024 centraal geparkeerd. De daling bij het onderdeel 'inkopen en uitbestede werkzaamheden' is met name het gevolg van het verwerken van indexatie jaarschijf 2024 naar de desbetreffende begrotingsonderdelen (ca. 128 mln). Een andere majeure mutatie vindt plaats bij het product Financiering (12 mln). Een nadere toelichting is opgenomen in de conceptbegroting 2024: Financiën Begroting Rotterdam 2024, kopje 'technische wijzigingen'.
3	GL	Kasgeldlimiet	p213	Er is een daling van kasgeldlimiet van 420 naar 88 in 2024 t.o.v. 2023. Kan deze daling uitgelegd worden? Waaruit bestaat deze daling?	In de onderste regel van de tabel Kasgeldlimiet (blz 213) wordt de ruimte onder (+) of de overschrijding van (-) de kasgeldlimiet weergegeven. Dit is een vergelijking van de gemiddelde netto korte schuld met de kasgeldlimiet. In de afgelopen jaren is er veel geld ontvangen door onder andere de afkoop van de erfpachtcontracten van enkele woningcorporaties. Hierdoor heeft de gemeente in 2023 gemiddeld een aanzienlijk positief saldo op de bankrekeningen (inclusief de rekening-courant bij de schatkist) en weinig kortlopende schulden. Dit leidt tot een berekende gemiddelde ruimte onder de kasgeldlimiet van € 420 miljoen in 2023 (€ 370 mln + € 50 mln). Door het doen van investeringen daalt het saldo op de bankrekeningen. Naar verwachting zal dit saldo in Q4 2023 gedaald zijn tot € 0 en zullen weer kasgeldleningen worden aangetrokken. Dit betekent dat de gemiddelde korte schuld in 2024 stijgt. Voorzichtigheidshalve wordt in de komende jaren gestuurd op een gemiddelde netto korte schuld van € 300 miljoen. Daarmee daalt de gemiddelde ruimte onder de kasgeldlimiet tot € 88 miljoen (€ 388 mln - € 300 mln). Overigens wordt de toets met betrekking tot de kasgeldlimiet op kwartaalbasis uitgevoerd. De kasgeldlimiet mag niet meer dan drie achtereenvolgende kwartalen overschreden worden. Bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet zullen nieuwe lange leningen worden aangetrokken.
4	GL	Investerings	p216	Voor meer inzicht kan een overzicht met detailinformatie worden geraadpleegd. Dit overzicht geeft inzicht in de eventuele bijdragen van derden, het netto-investeringsbedrag dat voor rekening van de gemeente komt en de jaarlijkse kapitaallasten die uit de investering zullen voortvloeien vanaf het moment dat de investering in gebruik wordt genomen. Kan dit overzicht met detailinformatie worden gedeeld? Het gaat hierbij specifiek om de investeringen die een bijstelling van krediet hebben.	Met het overzicht detailinformatie wordt de tabel onder de tekst bedoeld. In deze tabel zijn pop-up knoppen (i-coontje) verwerkt waar de bijdragen derden, netto-investeringsbedrag en de kapitaallasten te raadplegen zijn.
5	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Graag ontvangen we een uiteenzettingen voor de baten en lasten binnen dit programma onderverdeeld in 1. Armoede 2. Schuldhulpverlening 3. Inburgering en 4. Integratie om zo te zien wat er per onderwerp in en uitgaat.	Zie bijlage vraag 5 voor de onderverdeling van de verschillende portefeuilles
6	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Technische wijziging 447.000 naar diverse programma's voor volksgezondheid à naar welke onderdelen gaat dit?	De lasten voor deze projecten landen onterecht op het programma Volksgezondheid. Vandaar heeft deze technische correctie plaats gevonden. Het gaat om personeelskosten voor onder andere gezinsaanpak en samenleven
7	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Welke factoren zijn ten grondslag aan de vermindering van de rijksbijdrage op het programma armoede, schulden, inburgering en samenleven van 52,7 mln in 2023 naar 9,2 mln vanaf 2024?	De onderwerpen waarvoor Rotterdam in 2023 wel middelen heeft ontvangen en waarvoor in 2024 geen middelen voor verwerkt zijn in de begroting zijn: Crisisnoodopvang asielzoekers (€ 24 mln), Doorstroomlocatie Dagbesteding (1,7 mln), Doorstroomlocatie Ontwikkeling huisvesting (1 mln) Specifieke Uitkering Wet Inburgering (11,1 mln), Minder WEB-Middelen (2,7 mln), Nog niet verwerkte regiobijdrage KBR (1,3 mln) en overige onderwerpen (1,7 mln).
8	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Waar komen de overige opbrengsten derden in dit programma vandaan?	De overige opbrengsten derden in dit programma komen voornamelijk voor bij de Rotterdamdampas (7 tot en met 7,5 mln), dit betreft onder andere de inkomsten als een Rotterdammer een Rotterdamdampas koopt.
9	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Wat valt er onder het kopje sociale uitkeringen?	Onder het kopje sociale uitkeringen valt de volledige bijzondere bijstand, de Rotterdamse regelingen en de bestedingen die gedaan worden met de Rotterdamdampas.
10	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Hoe kan het dat er geen raming is voor het toevoegen aan de reserves op deze pagina waar dit op pagina 227 wel terugkomt?	Op pagina 227 (overzichtspagina Bestemmingsreserve is ook geen toevoeging aan de bestemmingsreserves van het programma Armoede, Schulden, Inburgering en Samenleving opgenomen. De toevoeging kan ook alleen plaatsvinden nadat er een akkoord is op de toevoeging van de bestemming van het resultaat. Dat is een voorstel bij de Jaarrekening.
11	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Waar zal de 3mln voor de aanpak geldzorgen armoede en schulden precies voor worden ingezet?	Plannen hiervoor worden uitgewerkt en worden op een later moment een met uw gemeenteraad gecommuniceerd.

12	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Kasschuif Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden – Wat maakt dat deze baten vanuit het rijk niet in 2023 uitgegeven zijn?	Deze gelden worden ingezet om duurzaam een bijdrage te leveren aan het voorkomen en aanpakken van armoede. Een goede analyse waaraan dit te besteden is noodzakelijk alvorens dit geld uit te geven.
13	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Wat verstaat men concreet onder samenkracht en burgerparticipatie?	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie Tot dit taakveld behoren voorzieningen die primair gericht zijn op participatie. Denk bijvoorbeeld aan: • ondersteunen op participatie gerichte burgerinitiatieven, ondersteuning vrijwilligers en mantelzorg; • sociaal en cultureel werk, Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), wijkopbouw; • buurt- en clubhuizen, hobbyclubs; • toegankelijkheid voorzieningen (inclusie); • activiteiten volgend uit de Wet inburgering; • LHBTIQA+-beleid.
14	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Voor welk(e) doeleinde(n) wordt er € 42.1 mln onttrokken aan de reserves?	Voor de volgende doelen wordt onttrokken aan de bestemmingsreserves: Voor het uitkeren van de Energietoeslag (32.5 mln), voor de bijzondere bijstand voor studenten (3,2 mln) en voor de reguliere bijzondere bijstand (2,2 mln) en ook voor inburgering (1,1 mln)
15	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Welke uitgaven worden gedaan uit de bestemmingsreserve armoedebeleid?	Vanuit de bestemmingsreserve wordt de volgende uitgaven gedaan: Gezinsaanpak (1 mln), Actieplan Geldzorgen (1,2 mln), Extra subsidieverlening (0,6 mln) een stukje bijdrage aan de opgave van de stad zoals ook aangegeven is bij de voorjaarsnota (1 mln)
16	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Waar wordt de 3.2 mln vanuit de bestemmingsreserve voor energietoeslag studenten concreet voor ingezet?	Dit budget is voorsnog gereserveerd voor de proceskosten van de studenten die nog een lopende procedure hebben. De verwachting is niet dat dit gehele budget hiervoor nodig is. Over de uitslag van de rechtzaak heeft u een brief van wethouder Mohamed Hoesin ontvangen (kenmerk 23bb005413) We zoeken hiervoor momenteel een andere invulling en houden hierbij rekening met de motie die door uw raad is aangenomen om dit budget ten goede te laten komen aan studenten/jongeren
17	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Wat betekent de vermindering onder het kopje inkopen en uitbestede werkzaamheden voor de praktijk?	Er treedt met name tussen 2023 en 2024 een daling op in de geraamde lasten uit hoofde van Inkopen en uitbestede werkzaamheden op het programma ASIS. Grofweg gaat het om een daling van € 38 mln. Deze daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat er in 2023 lasten zijn geraamd voor de crisisopvang van Asielzoekers (€ 24 mln; hier staan baten van het COA tegenover) en inburgering (€ 11 mln; hier staan rijksbaten tegenover), terwijl er voor deze activiteiten voor het jaar 2024 nog geen raming beschikbaar is, met als gevolg dat de reeks een daling toont. Een raming ter zake zal worden opgenomen in de Voorjaarsnota 2024.
18	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	Welke inzet wordt verminderd op de apparaatlasten?	Tot en met 2026 is er een geringe vermindering te zien in de apparaatlasten. Het is de verwachting dat deze vermindering binnen de capaciteit opgevangen kan worden.
19	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p32	De programmalasten waren in 2022 208 mln, worden in 2023 begroot op 170 mln en zouden in 2024 dalen naar 97mln. Door welke factoren zouden de programmalasten dermate afnemen in deze periode? Welke uitgaven worden/werden in deze periode stopgezet?	Zoals te zien is in de uitsplitsing van de programmalasten heeft de vermindering van de programmalasten voornamelijk te maken met het afnemen van de sociale uitkeringen en de inkopen en uitbestede werkzaamheden. Voor Uitbestede werkzaamheden wordt verwezen naar vraag 17. De vermindering en het verloop van de sociale uitkering is het gevolg van de verwerking van de Energietoeslag.
20	GL	Taal	p32	Hoe verklaart het college dat het aantal afgeronde trajecten reeds ontbreekt? (Waar in motie 22bb007395 wel toe is opgeroepen)	Over het aantal afgeronde trajecten wordt ieder jaar in de voortgangsrapportage gerapporteerd. De voortgangsrapportage over 2023 ontvangt de raad in het tweede kwartaal van 2024. Pas na afronding van het jaar is de realisatie van de aanbestedingen bekend. Na 1 april (volgens de SVR kunnen subsidiepartijen tot 1 april hun verantwoording indienen) is de realisatie van de subsidies bekend. Dan pas kunnen het aantal afgeronde trajecten worden vastgesteld.
21	GL	Taal	p32	Welke verschuivingen hebben op programma taal plaatsgevonden naar aanleiding van het wel of niet toekennen van de web-middelen voor 2024?	Er zijn geen verschuivingen. Het actieprogramma van het rijk 'Tel mee met taal' dat is gekoppeld aan de WEB loopt tot en met 2024. Tot de zomer 2024 zal een verkenningproces plaatsvinden over de toekomst van de WEB na 2024.
22	GL	Taal	p32	Wat zijn de realisaties voor aantal gestarte trajecten in voorgaande jaren?	Over de realisatie van voorgaande jaren is de raad geïnformeerd in de voortgangsrapportage over 2022. 2019: 9.287 2020: 6.532 2021: 8.072 2022: 7.969 Totaal: 31.860
23	GL	Taal	p32	Is de verwachting dat de streefwaarde wordt gehaald?	ja
24	GL	Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving	p33	Klopt het dat bij dit programma geen verbonden partijen worden genoemd?	Dat klopt. Er zijn geen direct verbonden partijen.
25	GL	Beheer van de Stad	p35	Wat is de voortgang in het gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025? Kunnen wij aannemen dat het uitblijven van bijstellingen betekent dat het plan op schema loopt? Als het niet op schema loopt: wat zijn de redenen hiervoor?	Elk jaar wordt een voortgangsrapportage voor het gemeentelijk rioleringsplan opgesteld. Deze wordt door de wethouder Karremans aan de gemeenteraad aangeboden. In deze voortgangsrapportage wordt op hoofdlijnen beschreven welke maatregelen in het betreffende jaar zijn uitgevoerd in het kader van de gemeente zorgplichten voor afval- hemel- en grondwater (zie voor voortgangsrapportage 2022, 23bb004208). In het voorjaar van 2024 wordt de voortgangsrapportage over 2023 aan de gemeenteraad aangeboden.

26	GL	Beheer van de Stad	p35	De budgetten voor groen in de stad zijn verdeeld over in ieder geval twee programma's. Hierdoor is niet inzichtelijk welke keuzes het college maakt met betrekking tot het vergroenen van de stad. Wat zijn de totale lasten voor groen in de stad, en hoe verhouden die zich tot de afgelopen vier jaren?	De budgetten voor groen kunnen we grofweg verdelen in 2 categorieën 1.) middelen voor het beheer en onderhoud van bestaand groen en 2.) middelen voor het realiseren van extra groen, het realiseren van klimaatadaptieve maatregelen en meer biodiversiteit. De budgetten voor beheer en onderhoud (categorie 1) vallen volledig onder het programma Beheer van de Stad en bevatten zowel exploitatiebudgetten als investeringsbudgetten. 2019-2022: 140,0 Mln exploitatiebudget, 22,0 Mln investeringsbudget 2023-2026: 175,2 Mln exploitatiebudget, 38,8 Mln investeringsbudget Voor categorie 2 (de groenagenda) worden extra budgetten beschikbaar gesteld voor het realiseren van 20 ha extra groen, 50 klimaatadaptieve projecten en meer biodiversiteit. Ook deze budgetten bestaan uit zowel exploitatiebudgetten als investeringsbudgetten. Er zijn voor deze collegeperiode € 5,2 Mln aan exploitatiebudgetten beschikbaar gesteld. (4,4 Mln via programma Stedelijke Ontwikkeling, 0,8 Mln via programma Beheer van de Stad) Het huidige college is voornemens t/m 2026 voor € 57,2 Mln aan investeringsbudget beschikbaar te stellen voor de groenagenda. Dit budget wordt in tranches met het jaarlijkse investeringsvoorstel beschikbaar gesteld. Inmiddels is hiervan 16,1 mln. beschikbaar gesteld, verdeeld over de kredieten 'Aanleg 4 groenblauwe verbindingen' (programma Stedelijke ontwikkeling) en 'Klimaatadaptatie: Vergroening Buitenruimte' (programma Beheer van de Stad). Daarmee komt deze periode (2023-2026) naar verwachting in totaal voor vergroening, klimaatadaptatie en versterken biodiversiteit 62,4 mln. beschikbaar. In de vorige collegeperiode (2019 tot 2022) was cumulatief 18,7 mln. beschikbaar voor de vergroening van de buitenruimte. 2019-2022: 18,7 Mln exploitatiebudget, geen investeringsbudget 2023-2026: 5,2 Mln exploitatiebudget, 57,2 Mln investeringsbudget Tot slot zijn er diverse kredieten voor buitenruimteprojecten die bijdrage aan de vergroening van de stad. De stadsprojecten zijn hier een voorbeeld van.
27	GL	Beheer van de Stad	p40	Hier staan vijftig klimaatadaptieve projecten benoemd. Om welke projecten gaat dit? Is hier een lijst van, of in ieder geval van de zes in 2022 uitgevoerde projecten?	In de voortgangsrapportage die in Q1 met de raad gedeeld wordt kunnen we meer duidelijkheid geven over de 50 klimaatadaptieve projecten en 15 pleinen. Hierbij de lijst met projecten die dit jaar in uitvoering zijn of al zijn uitgevoerd; 50 klimaatadaptieve projecten Status van projecten die in 2023 in uitvoering gaan/zijn -Tom Mandershof -> Voorbereiding uitvoering -Rosestraat -> Voorbereiding uitvoering -Nijverheidsstraat -> In uitvoering -Jonker Fransstraat -> In uitvoering -Provenierswijk (o.a. Jacob Loisstraat) bij rioolvernieuwing -> In uitvoering -Weena-Schaatsbaan -> Uitgevoerd 15 PleinenStatus -Driehoeksplein-> In uitvoering -Ericaplein -> In uitvoering -Akeleplein -> Uitgevoerd -Slotboomplein -> Uitgevoerd
28	GL	Afvalstoffenheffing	p218	De afvalstoffenheffing voor eenpersoons, tweepersoons en meerpersoons huishoudens gaat komend jaar met respectievelijk zo'n 40, 50 en 55 euro omhoog: een stijging van 13,9%. Om welke redenen is deze bijstelling zo groot, en wat is de opbouw van de gestegen kosten?	In het coalitieakkoord 2022-2026 is opgenomen dat de afvalstoffenheffing (ASH) per jaar met 1% en de jaarlijkse indexatie stijgt. Hiermee worden de stijgende kosten van de afvalinzameling opgevangen en wordt de kostendekkendheid verbeterd. Voor het tarief 2023 is hier eenmalig van afgeweken als tegemoetkoming in de stijgende woonlasten van de Rotterdamse huishoudens. In de Voorjaarsnota 2023 is besloten om na de bevriezing van het tarief voor 2023 het tarief in twee jaar terug in te lopen. Dit heeft effect op de benodigde toename van het tarief voor 2024 ((6,9% CPI + 1%)/2 over 2023 verhoogd met 8,5% CPI + 1% voor 2024 = 13,9%). Deze stijging leidt ook tot een toename van de kostendekkendheid van 82% in 2023 naar 88% in 2024.
29	GL	Bestaande stad	p63	Bij gedeelde verkoopopbrengsten bestaande stad zien we een bijstelling van -€1,9 mln in 2023. Graag inzicht wat er niet verkocht is en waarom niet: is dit een inhoudelijke afweging?	Ja, dit is een inhoudelijke afweging. Bij een aantal voorgenomen verkopen bleek dat deze objecten toch nodig waren voor het bereiken van gemeentelijke (beleids-) doelstellingen. In totaal gaat het om 16 objecten waarvan er 9 naar de portefeuille SO Gebiedsontwikkeling gaan, 2 objecten gaan naar de portefeuille Opvang Vluchtelingen Oekraïne en naar de portefeuilles SO GREX, Concernhuisvesting, Onderwijs, Kunst en Cultuur en Sport en Recreatie gaat 1 object. Omdat de opbrengsten van deze objecten waren opgenomen in de begroting van het programma Bestaande Stad maar niet worden gerealiseerd, is de begroting bijgesteld.
30	GL	Onderwijs	127	Klopt het dat het wegvallen van de NPO middelen vanaf 2024 nog niet is meegenomen in dit overzicht baten en lasten? Zo ja, kan er een schatting worden gemaakt van het verschil in baten wanneer de NPO gelden en de nieuwe regiodeal onderwijs wel wegvallen per 2024?	Nee, dat is niet het geval. Voor 2024 zit er nog 3,1 miljoen aan rijksbaten voor NPO in de begroting verwerkt. Na 2024 zitten er geen rijksbaten voor NPO in de begroting, er is in het meerjaren beeld rekening gehouden met het wegvallen van de rijksbaten voor NPO. De nieuwe regiodeal zit nog niet verwerkt in de begroting 2024.

31	GL	Onderwijs	127	Welke bedrag is er beschikbaar voor het verbeteren van de positie van het MBO in de stad?	Er is circa 2,1 mln per jaar beschikbaar voor de MBO actie agenda. In de Rotterdamse MBO Uitvoeringsagenda (een maatregel binnen het Nieuwe Rotterdamse Onderwijsbeleid) zal dit verder uitgewerkt worden. Uw raad ontvangt daar in november een brief over.
32	GL	Onderwijs	127	Welke middelen worden ingezet ten behoeve van het uitwerken en uitvoeren van het stagepact?	Naast het lopende stagepact tussen OCW, SBB, JOB en mbo-instellingen, ondersteunen we aanvullende initiatieven. We bieden ondersteuning via de mbo-uitvoeringsagenda binnen het thema aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, maar dit is aanvullend op OCW-gefinancierde interventies vanuit het stagepact. Op dit moment ondersteunen wij: - Leerwerktraject met extra begeleiding: Door studenten in een achterstandspositie extra begeleiding op de werkvloer en op school te bieden, worden zij beter voorbereid en ondersteund tijdens hun stage. Dit vermindert de kans op discriminatie, omdat studenten zich zelfverzekerder voelen en beter kunnen omgaan met uitdagingen. - Intensieve voorbereiding van gevluchte leerlingen van ISK naar PrO op stages: Dit omvat arbeidsmarktverkenning, groepsstages, vaktaaltraining en sociale vaardigheidstraining. Wij verwachten dat deze succesvolle interventies worden meegenomen in de gesprekken met de mbo-instellingen in relatie tot de mbo-uitvoeringsagenda en de wijze waarop de subsidie zal worden verleend. Begrotingstechnisch zal dit een bedrag van ongeveer €75.000 in beslag nemen van de mbo-agenda. De mbo-uitvoeringsagenda is gericht op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt.
33	GL	Onderwijs	127	Welke middelen worden beschikbaar gemaakt voor de aanpak thuiszitters?	Boven de bestaande interventies van welzijn en zorg is er vanuit het programma Onderwijs specifiek voor de aanpak thuiszitters €150.000 vrijgemaakt. De andere middelen onder het thema aansluiting onderwijs-jeugdhulp zijn voor andere acties om het onderwijszorgcontinuüm te vullen, deze acties kunnen ook betrekking hebben op thuiszitters maar zijn niet specifiek voor de aanpak thuiszitters.
34	GL	Onderwijs	127	Zijn er middelen in dit programma voor het realiseren van groen-blauwe schoolpleinen? Zo ja wat bedragen deze?	Groen-blauwe schoolpleinen worden gefinancierd vanuit het Programma Rotterdams Weerwoord en Rotterdam gaat voor Groen en niet via het Huisvestingsprogramma. In het Huisvestingsprogramma zijn hiervoor derhalve geen middelen opgenomen. Via de andere programma's is wel jaarlijks € 400.000 beschikbaar, met een maximum van € 80.000 per school.
35	GL	Onderwijs	127	Worden er uit dit programma middelen bijgedragen aan de sport- en cultuurcampus? Zo ja hoeveel bedragen deze.	Voor de internationale campus wordt gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek. De (nog beperkte) kosten worden gedekt vanuit het IHP Onderwijs. Op een later moment zal bestuurlijk worden teruggekomen op deze haalbaarheid en het vervolg proces. Om te komen tot een businesscase is verdere uitwerking van de campusontwikkeling noodzakelijk. Voor de uitwerking van een businesscase is een bouwvoorbereidingskrediet nodig. Het bouwvoorbereidingskrediet wordt bekostigd uit IHP-middelen van het programma Onderwijs. Dit is geraamd op € 1,5 mln. Voor het opstellen van de businesscase is dus geen extra budget nodig. Volgens de planning is de business case eind juni '23 gereed. Op basis daarvan zal besloten moeten worden (door de raad) of de investering gedaan zal worden.
36	GL	Onderwijs	127	Worden er middelen bijgedragen aan de IT campus? Zo ja hoeveel bedragen deze	475.000,- per kalenderjaar conform coalitieakkoord.
37	GL	Energietransitie	p115	Er is 43.543 miljoen begroot voor 2024 voor bijdragen rijk en medeoverheden. Hoeveel van dit bedrag is al zeker vastgesteld, binnengehaald en welk deel ligt nog ter beoordeling bij het Rijk (en medeoverheden)?	De geraamde bijdragen aan rijk en medeoverheden voor 2024 bestaan uit bijdragen voor: -€ 20 mln middelen voor inzet DTB -€ 11,4 mln middelen voor uitvoeringskosten van het klimaatbeleid (basisdeel CDOKE-middelen) -€ 4,5 mln middelen voor tegengaan energiearmoede -€ 3 mln middelen voor uitvoering van een Zero Emissie Stadslogistiek (plandeel CDOKE-middelen) -€ 2,4 mln NPRZ-middelen voor gebiedsaanpakken -€ 1,2 mln middelen voor uitvoeringskosten van het klimaatbeleid (plandeel CDOKE-middelen) -€ 1 mln middelen voor uitvoering Proeftuin Aardgasvrije Wijken (PAW) Van deze middelen zijn de "plandeel CDOKE" middelen onzeker: 3 mln + 1,2 mln = 4,2 mln voor uitvoeringskosten van het klimaatbeleid, waaronder Zero Emissie Stadslogistiek en windenergie. De verwachting was dat met de september circulaire van het Rijk duidelijkheid over deze middelen zou komen, maar dit laat nog op zich wachten. We verwachten in elk geval voor de eerste herziening 2024 helderheid te hebben, waarna dit verwerkt wordt in de Voorjaarsnota. Toelichting DTB: Vanuit het coalitieakkoord is een Duurzaamheidstransitiebudget gevormd à € 100 mln. Dekking van dit budget was bedacht vanuit € 20 mln erfpacht gelden en € 80 mln rijksmiddelen voor klimaat. De reserve wordt in delen van € 20 mln per jaar gevuld. Gebleken is dat de rijksmiddelen tegenvallen en zodoende is in de Voorjaarsnota 2023 besloten voortaan per jaar te kijken naar een geschikte alternatieve dekkingsbron. Tegelijk is met de vaststelling van de Voorjaarsnota 2023 besloten voor 2024 de erfpachtbaten in te zetten.
38	GL	Energietransitie	p115	De programmalasten zijn voor 2023 begroot op 59.669 in 2023, 46.331 in 2024, 23.469 in 2025 en 21.207 in 2026. Hoe zijn de begrote programmalasten opgebouwd?	Programmalasten zijn o.a. opgebouwd uit programma voor Gebiedsaanpakken, ETB en DTB-projecten, Energiearmoede, Walstroom Duurzaamheidsopgave en Zero Emissie Logistiek. In 2024 zijn de begrote lasten voor onder andere Walstroom aanzienlijk lager (- € 7 mln), alsmede Energiearmoede (- € 3 mln). In 2025 zijn nog geen programmalasten voor Energiearmoede (- € 4,5 mln) opgenomen en dat geldt ook voor programmalasten DTB (- € 16 mln).

39	GL	Energietransitie	p115	Daarnaast vindt een toevoeging aan de reserve Duurzaamheidstransitiebudget plaats voor inzet op klimaat-brede activiteiten. Welke klimaat-brede activiteiten?	Programmalasten zijn o.a. opgebouwd uit programma voor Gebiedsaanpakken, ETB en DTB-projecten, Energiearmoede, Walstroom Duurzaamheidsopgave en Zero Emissie Logistiek. In 2024 zijn de begrote lasten voor onder andere Walstroom aanzienlijk lager (- € 7 mln), alsmede Energiearmoede (- € 3 mln). In 2025 zijn nog geen programmalasten voor Energiearmoede (- € 4,5 mln) opgenomen en dat geldt ook voor programmalasten DTB (- € 16 mln).
40	GL	Energietransitie	p115	De lasten en onttrekking aan de bestemmingsreserve duurzaamheidstransitiebudget worden met € 600.000 opgehoogd in 2023, met € 12,2 mln. in 2024 en met € 650.000 in 2025. Waaruit bestaat de 12,2 miljoen?	De 12,2 mln bestaat uit het begrote budget 2024 voor toegekende DTB-projecten, namelijk: Versnellen Emissieloze taxi's, verduurzaming mobiele werktuigen, Gebiedsgerichte aanpakken isoleren koopwoningen, Smart Energy Systems, Verduurzaming VVE's, Toekomstbesteding MKB, Rotterdams Burgerberaad, Inzet Industrieel Haven Cluster (aanvraag Walstroom), Prograam Zon, proceskosten, Rotterdamse klimaataanjagers, Waterstofbudget.
41	GL	Energietransitie	p115	De subsidie van Walstroom Wilhelminakade wordt gedekt uit de bestemmingsreserve Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). De lasten en onttrekking aan de reserve worden opgehoogd met € 7,9 mln in 2023 en € 875.000 in 2024. Waarom worden de lasten en onttrekking opgehoogd?	De lasten voor de subsidie van Walstroom Wilhelminakade waren nog niet opgenomen in de begroting alsmede de dekking van deze lasten uit de onttrekking aan de bestemmingsreserve RIM.
42	GL	Stedelijke ontwikkeling	p154	In de toelichting bij de Collegetargets staat: de productie door de corporaties loopt nog achter op schema, via het doorbouwakkoord werken we samen met corporaties aan het versnellen van sociale woningen, graag een toelichting waar de knelpunten zitten.	Voor de sociale woningbouw zien we de volgende knelpunten -Voor de korte termijn is het knelpunt dat de bouwkosten in korte tijd enorm snel zijn gestegen, en dat er onvoldoende aannemers beschikbaar waren om snel tot bouw over te gaan. Daarmee zijn aanbestedingen mislukt, of plannen herontwikkeld. -Ook door stapeling van regelingen zien we dat de kosten om woningen te bouwen snel stijgen, denk aan duurzaamheidseisen, parkeerwettelijke eisen, tbv behoud cultuurhistorie, m2 kwaliteitseisen. -Daarnaast zien we dat er vanwege de arbeidsschaarste, zowel bij de gemeente als corporatie, alsook zoals hierboven genoemd de bouwers, de planontwikkeling vertraagd en de bouw later tot stand komt. -Hoewel op de kortere termijn voldoende bouwlocaties beschikbaar zijn, is er voor de komende jaren wel een uitdaging voor het tijdig klaar maken van voldoende bouwlocaties waarop sociale woningbouw daadwerkelijk kan plaatsvinden. Veel grotere gebiedsontwikkelingen met voldoende sociaal zijn in gang gezet zoals de M4H, de Rijnhaven, maar deze gronden zijn nog niet bouwrijp. Daarom zetten we via doorbouw-akkoord in op het duidelijk benoemen van de te bebouwen locaties, en hier samen aan werken.
43	GL	Stedelijke ontwikkeling	p155	Is er inmiddels meer duidelijkheid over de realisatie in 2022 van het collegetarget om nieuwe hectares groen te realiseren in de stad? Zo nee, lijkt het erop dat dit doel op koers ligt, of niet?	Nog niet alle gegevens zijn beschikbaar om deze vraag te beantwoorden. Met de rekeningkamer zijn afspraken gemaakt over wijze waarop we 20 ha meten en hoe we rapporteren. We hebben daar luchtfoto's bij nodig. In het 1e kwartaal 2024 verschijnt jaarrapporten groenagenda met daarin opgenomen de stand 20 ha. Vooralsnog zijn we voorzichtig optimistisch over de stand.
44	GL	Stedelijke ontwikkeling	p155	Hier staat het collegetarget verkeersveiligheid, waarvoor per jaar het aantal verkeersonveilige locaties dat wordt aangepast wordt bijgehouden. Wordt daarnaast ook gemeten wat het daadwerkelijke effect van deze ingrepen is op de verkeersveiligheid?	Ja, onderdeel van de werkwijze voor het collegetarget is de verplichting om het daadwerkelijke effect van de maatregelen te onderzoeken na oplevering. Brief aan de raad over collegetarget volgt in november.
45	GL	Stedelijke ontwikkeling	p156	De gemeente Rotterdam zou in 2023 1.795 statushouders huisvesten. Hiervan waren er tot augustus 815 statushouders gehuisvest. Door middel van welke inzet gaat het college ervoor zorgen dat de taakstelling voor 2023, nog in 2023 gehaald zal worden?	niet beantwoord, politiek
46	GL	Stedelijke ontwikkeling	p156	Hier lezen wij "Hoogwaardig openbaar vervoer (hov) draagt bij aan de bereikbaarheid van bestaande woon-, werk-, onderwijs- en voorzieningenlocaties." In hoeverre komt de bereikbaarheid van deze locaties onder druk te staan door het schrappen en inkorten van tramlijnen in de stad?	De bereikbaarheid komt niet onder druk te staan omdat bij de behandeling van het gemeentelijke advies op het Plan Toekomstvast Tramnet nadrukkelijk aan de orde is gekomen dat ons college het belangrijk vindt dat de OV-bereikbaarheid van dit soort locaties op voldoende niveau blijft, ook op plaatsen waar tramlijnen worden geschrapt of ingekort. Soms voorziet het al bestaande OV daarin en soms is een nieuwe verbinding nodig, zoals de beoogde buslijn 50 in Kralingen. Verder is in PTT ook voorzien dat er op veel plaatsen juist een betere bereikbaarheid ontstaat door hogere frequenties en snellere rijtijden van trams.
47	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	Kasschuif coöperatieve woonvormen: hier vindt een herverdeling over de jaren plaats. Wat betekent dit precies voor de uitvoering van dit project?	In het Actieplan coöperatieve woonvormen was een stimuleringsregeling opgenomen voor de realisatie van coöperatieve projecten. Daar heeft deze doorschuif betrekking op. De doorschuif wordt voor de nieuwe periode ingezet om collectieve woonvormen met gemeenschappelijke ruimtes financieel mogelijk te maken. Denk hierbij aan een collectieve woonvorm met bij voorbeeld een gemeenschappelijke woonkeuken, gereedschapsruimte, logeerkamer/zorgwoning voor familie en mantelzorgers. Financiële haalbaarheid van de meeste collectieve woonvormen is ingewikkeld in verband met de kostenpost voor collectieve ruimtes.
48	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	We lezen bij de technische bijstellingen: "Er zijn diverse organisatie-opgaven verdeeld over de programma's Bestaande Stad, Economische ontwikkeling, Energietransitie en Stedelijke Ontwikkeling. Deze taakstelling, totaal € 2,9 mln, die op dit programma stond is hiermee opgelost. Vanuit dit programma wordt hieraan € 2,1 mln bijgedragen. Per saldo betekent dit een mutatie van - € 814.000." Welke keuzes zijn er gemaakt om deze taakstelling op te lossen? Zijn er bepaalde projecten die niet of in een versoberde vorm doorgaan? Wat betekent deze opgave voor de ambtelijke capaciteit?	De mutatie die we hier zien is technisch van aard. Het betreft voor 814k een overheveling naar andere programma's en voor de resterende € 2,1 mln een herverdeling van een taakstelling binnen het programma Stedelijke ontwikkeling. Dit is gedaan om budgethouders beter inzicht te geven in het beschikbare budget waar zij op sturen. Vooralsnog heeft dit niet geleid tot het stoppen of versoberen van projecten.

49	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	Wat betekent deze opgave voor de ambtelijke capaciteit?	Vooralsnog heeft dit niet geleid tot het stoppen of versoberen van projecten.
50	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	Voor de Wet Goed Verhuurderschap is eenmalig € 426.000 en structureel € 125.000 beschikbaar. Op welke manier zet het college deze budgetten in om de handhaving op malafide verhuurders te versterken?	Het college zet conform het vastgestelde programma Goed Huren en Verhuren in op Goed Verhuurderschap. Hiervoor krijgen gemeenten een beperkte vergoeding vanuit het Rijk. Het college heeft met de eenmalige middelen op 1 juli 2023, een half jaar eerder dan wettelijk verplicht, het Meldpunt Ongewenst Verhuurgedrag geopend. Er is campagne gevoerd om huurders te wijzen op het meldpunt. Huurders kunnen melding doen van overtredingen van de algemene regels in de wet. Er is een team van inspecteurs, toezichthouders en juristen van Bouw- en Woningtoezicht en Stadsbeheer gevormd dat de meldingen behandelt. De structurele middelen van het Rijk voor de Wet goed verhuurderschap zijn toegevoegd aan de structurele gemeentelijke middelen voor Goed Huren en Verhuren. De budgetten worden dus gebruikt voor continuering van de aanpak Goed Huren en Verhuren. De op 1 juli 2023 ingevoerde Verhuurvergunning Woonruimte in Carnisse is hier ook onderdeel van.
51	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	Voor een aantal projecten wordt geput uit het doorbouwfonds (Overschie, Blaak 333, Toermlijn, en flex woningen). Kan een overzicht worden gegeven van de aantallen en categorie woningen (sociaal, midden etc) die met deze financiën gerealiseerd worden?	De genoemde onttrekkingen van het doorbouwfonds, zijn toegekend vanuit de voorlopende reserve stimulerings bouwproductie. Deze reserve is tijdens de 1e herziening van de begroting opgenomen in het doorbouwfonds. Aantal (Soc-mid-Hoger) Startbouw Velden Overschie kleiweg 99 (0-15-84)(0-5-94) 2025 Toermlijn 110 (110-0-0) Reeds gestart Blaak 333 * 96 (0-96-0) 319 (96-223) Reeds gestart StartR Hoogvliet 40 (40-0-0) Reeds gestart StartR Verolme 153 (153-0-0) 2023/2024 De bijdrage aan de Blaak 333 is gekoppeld aan het doorbouwen van de 96 midden categorie woningen vanuit de reserve stimulerings bouwproductie, die tijdens de eerste herziening is samengevoegd in het doorbouwfonds. Deze woningen, waren als gevolg van de huidige tegenwind, ook niet binnen het totale programma, kostendekkend te realiseren. Vooruitlopend op de Startbouwregeling Rotterdam heeft dit project daarom een bijdrage gekregen om de bouw te starten de woningen in de juiste categorie te realiseren.
52	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	Bij "toegankelijkheid: Rotterdam onbeperkt" wordt €720.000 aan budget doorgeschoven naar 2024, wat is er afgelopen jaar blijven liggen wat wel gedaan op de planning stond en waarom is dit budget op de plank blijven liggen?	De financiële middelen voor de uitvoering van de Lokale Agenda Toegankelijkheid zijn toegekend in juni van dit jaar. De gelden voor de doorgeschoven acties zijn grotendeels bestemd voor fysieke acties bij het cluster Stadsontwikkeling waar het gewoonlijk een jaar kost om een gedegen plan te maken voor fysieke acties en die buiten te laten uitvoeren. Zodra er zekerheid was dat er geld beschikbaar kwam zijn de arbeidsintensieve voorbereidende werkzaamheden opgestart. Voorbeelden daarvan zijn de aanleg van plusroutes, het verlagen van oversteken en het aanbrengen van noppentegels. Het was dus een logische stap om de gelden door te schuiven naar het volgende jaar, omdat het qua planning onmogelijk is om zowel plan op papier als uitvoer van de plannen te realiseren in minder dan een halfjaar. Voor de duidelijkheid: Er is niks blijven liggen, het gaat hier om extra toegevoegde acties op basis van het honoreren van de middelen uit de voorjaarsnota. Bij de Subsidie motie ligt het net iets anders. Daar blijkt de invulling lastiger te zijn dan verwacht waardoor we vertraging opgelopen hebben.
53	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	We lezen bijstelling op grondexploitaties (25 mln negatief), en stedelijke ontwikkeling (3,7 mln negatief). Graag voor beide bedragen een duiding bij welke projecten en om welke redenen de kosten hoger uitvallen	Diverse ontwikkelingen op de woningmarkt, zoals de stijging van de hypotheekrente, de hoge bouwkosten, de voorzichtigheid bij investeerders en daling van de woningprijzen hebben tot gevolg dat bouwgronden minder snel worden uitgegeven en dat de uitgifteprijzen onder druk staan. Het zijn niet alleen de eigen gemeentelijke kosten die hoger uitvallen. Door de hoge bouwkosten van ontwikkelaars die doorwerken in de residuele grondwaarde zullen de grondopbrengsten voor de gemeente naar verwachting lager uitvallen. Dit alles werkt door in het saldo (contante waarde) van de grondexploitaties wat een fors negatief effect heeft op de verwachte resultaatneming. De negatieve effecten zijn zichtbaar binnen de gehele portefeuille en raken niet alleen specifieke grondexploitaties. In aanloop naar de jaarlijkse actualisatie van de volledige grondexploitatieportefeuille dit najaar is duidelijk geworden dat in ieder geval rekening moet worden gehouden met een neerwaarts bijstelling van 25 mln op het geheel van de grondexploitatieportefeuille.
54	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	Bijstelling voor € 113.000 voor de uitvoering van de motie "een upgrade voor de skate" (21bb9678 d.d. 8 juli 2021). Klopt het dat daarmee de motie is uitgevoerd, dat wil zeggen dat er een participatietraject heeft plaatsgevonden en dat de gemeente maatregelen daaruit heeft uitgevoerd? Zo ja, aan welke maatregelen is dit budget besteed?	Er heeft een participatietraject plaatsgevonden. Het budget is besteed aan een skate-event (ca € 10.000), en € 100.000 wordt aangewend om de vloer gladder te maken van het evenementendek (meerkosten van schuren en coaten toplaag).
55	GL	Stedelijke ontwikkeling	p159	De bestemmingsreserve Autoluw Fonds is bedoeld om het centrum en de wijken Oude Westen, Nieuwe Westen, Middelland en Oude Noorden autoluwer te maken. Hier wordt per jaar € 5 mln aan onttrokken. Welke concrete maatregelen worden er genomen met dit budget?	De bestemmingsreserve Autoluwfonds wordt op dit moment ingezet voor een pakket aan activiteiten die randvoorwaardelijk en ondersteunend zijn aan autoluwe stadsdelen: goede benutting van de verschillende modaliteiten tijdens werkzaamheden, wijkgericht bevorderen van fietsen, lopen en verduurzaming i.r.m. Wijk aan Zet, communicatiestrategie, optimalisatie bewegwijzering, gericht aanbieden en reguleren van deelmobiliteit, aanvullend openbaar vervoer en vervoer over water. Voor de herinrichting van straten wordt gebruik gemaakt van investeringskredieten.

56	GL		p230	Bij BBV-indicator grondexploitatie is het saldo -€41 miljoen voor 2023. Voor 2024 wordt +€ 1.26 miljoen begroot. Kan er een toelichting worden gegeven op dit grote verschil: hoe wordt dit geduid?	Het verschil wordt veroorzaakt door het resultaat op de grondexploitatieportefeuille. Het netto resultaat voor 2024 is voorlopig geraamd op € 0, waar het netto resultaat voor 2023 op - € 25 mln is geraamd. Voorts geldt dat de tabel de baten en lasten per BBV-taakveld de baten en lasten exclusief mutaties in de bestemmingsreserves presenteert. Dit betekent dat onder meer dat de dekking vanuit de bestemmingsreserves voor de ophoging van de verliesvoorziening hierin niet is meegenomen. Dit verklaart het restant van het verschil.
57	GL	Werk en Inkomen	p189	We zien een bijstelling "Onderbesteding Rotterdam inclusief": €2 mln die niet wordt toegekend in 2024? Welke projecten en activiteiten zijn er niet uitgevoerd?	Door snellere uitstroomaantallen van de doelgroep WSW en het (nog) niet behalen van de instroomaantallen Nieuw Beschut is er een onderbesteding op de programmalasten bij Rotterdam Inclusief.
58	GL	Werk en Inkomen	p189	De bijdrage rijksoverheid blijven relatief hetzelfde, betekent dit dat de BUIG budgetten toch gelijk blijven?	Op 29 september 2023 heeft het Ministerie van SZW het definitief BUIG-budget 2023 en voorlopig BUIG-budget 2024 voor Rotterdam bekend gemaakt. Het definitieve BUIG-budget voor 2023 is € 4 mln hoger dan eerder werd geraamd. Het voorlopig budget voor 2024 is € 27 mln lager dan waar in de gemeentelijke begroting is uitgegaan. Conform bestendige gedragslijn wordt het voorlopige BUIG-budget (en de actualisatie van de uitkeringslasten voor het lopende en volgende begrotingsjaar) verwerkt in de Voorjaarsnota. Voor meer informatie wordt verwezen naar de collegebrief monitor W&I 2e tertaal 2023 (23bb006807); onderdeel BUIG 2023 en 2024.
59	GL	Werk en Inkomen	p189	Welke gedeelte van de middelen wordt ingezet ten behoeve van begeleiding voor jongeren?	Voor de beantwoording van deze vraag wordt uitgegaan van de middelen die in het programma Werk & Inkomen zijn opgenomen voor het Jongerenloket, namelijk 2023: € 13,6 mln, 2024: € 14 mln, 2025: € 13,1 mln, 2026 en 2027: € 12,1 mln
60	GL	Werk en Inkomen	p189	Schoonmaak P&R Beverwaard en Meijersplein 2023 --- Wat maakt dat deze post bij werk en inkomen staat?	De schoonmaakwerkzaamheden voor P&R en Meijersplein worden uitgevoerd door medewerkers van Rotterdam Inclusief. Het gaat hier om een financiële verrekening voor de uitgevoerde werkzaamheden.
61	GL	Werk en Inkomen	p189	Uit welke acties bestaan de middelen voor crisisdienstverlening voor jongeren?	Met de Aanpak Jeugdwerkloosheid zetten gemeenten, scholen en hun partners zich in om kwetsbare jongeren te helpen naar vervolgonderwijs of werk. De jongeren op wie de Aanpak Jeugdwerkloosheid zich primair richt, hebben echter een structurele achterstand op de arbeidsmarkt. Enkele acties/projecten die we in dit kader uitvoeren zijn steun aan kwetsbare MBO'ers door tijdens de opleidingsperiode desbetreffende jongeren nadrukkelijk te begeleiden naar beschikbaar werk en hen na afronding van de opleiding te blijven begeleiden richting werk. Deze acties worden uitgevoerd door gemeenten in arbeidsmarktregio Rijnmond in samenwerking met ROC's als Albeda, Zadkine en Lentiz. Daarnaast wordt bijvoorbeeld ook gepoogd jongeren te bereiken, die ondersteuning wensen, maar niet meer op school zitten of aan het werk zijn door met een 'ontwikkelbus' in de regio rond te rijden. In deze bus wordt advies gegeven aan jongeren om gewenste begeleiding te ontvangen richting scholing of onderwijs.
62	GL	Zorg, welzijn, wijkteams	p193	Nationaal actieplan dakloosheid; Over de besteding van de middelen voor de jaren 2024 en verder vindt nog besluitvorming plaats. Klopt het dat dit om €6.143 miljoen gaat, is dit geoordeeld geld, wanneer vindt daarover besluitvorming over plaats, is er al een indicatie waaraan het besteed gaat worden?	In de meicirculaire zijn middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak dakloosheid en deze middelen zijn niet geoordeeld. Dit geld is verbonden aan het nationale actieplan dakloosheid. Omdat ze laat beschikbaar zijn gekomen, zijn er in 2023 nog weinig uitgaven. Om de doelstellingen en ambities uit het Nationaal Actieplan Dakloosheid te behalen zijn afspraken gemaakt met de betrokken partijen, waarbij er in de jaren 2027-2029 een dekkingsprobleem ontstaat. Dit is een onwenselijke situatie gezien de Verklaring van Lissabon om dakloosheid in 2030 te beëindigen. Voorgesteld wordt om de onderbesteding in 2023 van € 4,5 mln over te hevelen naar 2027 en € 400.000 per jaar van 2024 tot en met 2026 ook over te hevelen naar 2027. Deze overheveling van middelen wordt gedaan omdat de kosten vanuit het Plan van aanpak Op weg naar herstel en een thuis voor een groot gedeelte meerjarige kosten betreft. Bijvoorbeeld het toewerken naar 4 persoonskamers vraagt investeringen in vastgoed en een verhoging van de kosten voor de uitvoering van de nachtopvang door bijvoorbeeld een verhoging van het aantal locaties voor nachtopvang of doorstroomvoorzieningen. Om deze meerjarige kosten te kunnen dekken wordt gebruik gemaakt van een kasschuif.
63	GL	Zorg, welzijn, wijkteams	p193	Wat zijn de gevolgen van de landelijke Hervormingsagenda Jeugd (HAJ) voor de begroting van het programma zorg, welzijn en wijkteams?	Het principe akkoord over het financiële kader voor de Hervormingsagenda Jeugd was al in de meerjarenbegroting verwerkt. Vanwege de latere oplevering van de Hervormingsagenda zijn er incidenteel extra middelen beschikbaar voor 2024 en 2025. Deze toegezegde extra middelen zijn meerjarig volledig verwerkt in de begroting. Bij het definitieve akkoord kan het zijn dat deze vergoeding wijzigt.
64	GL	Zorg, welzijn, wijkteams	p193	Tijdens de commissievergadering van 4 oktober van ZWCS is de commissie geïnformeerd dat de 3 ^e tranche maatregelen in het kader van de Bestuursopdracht Zorg niet in het najaar wordt gepresenteerd, maar begin volgend jaar. Ook is in de brief van opgenomen dat met tranche 1 en 2 van de maatregelen geraamd wordt dat €8.3 miljoen aan besparingen wordt gerealiseerd voor 2023 van de in het coalitieakkoord opgenomen €16 miljoen. Waar is dit terug te vinden in de tweede herziening 2023? Graag inzicht in realisatie van de opdracht om in 2023 €16 miljoen te besparen en de constatering van het college van onderbesteding door het personeelstekort.	De maatregelenreeks BOZ is al (meerjarig) in de Begroting 2023 verwerkt; zie reeks Tekort Zorg: Maatregelenpakket. De geraamde lasten zijn toen verlaagd met de bedragen van de maatregelenreeks BOZ. Het financiële effect van het niet volledig "vullen" van het maatregelenbedrag voor 2023 is niet terug te vinden in de Tweede Herziening 2023, omdat het de verwachting was en is dat dit effect wegvalt tegen andere ontwikkelingen.

65	GL	Zorg, welzijn, wijkteams	p193	Tot en met 1 oktober 2023 konden subsidies vanuit Couleur locale worden aangevraagd. De subsidievoorwaarden zijn ten opzichte van eerdere jaren gewijzigd. Welke veranderingen in aantal en type aanvragen worden hierdoor waargenomen?	In vergelijking met vorig jaar zijn er meer aanvragen voor subsidie Couleur Locale binnengekomen. In 2022 waren op 1 oktober 87 aanvragen ingediend en dit jaar op 1 oktober 107. De beoordeling van de aanvragen vindt nu plaats. Daarbij kunnen we dan ook vaststellen wat het type aanvraag is. Wanneer alle verleningen afgewikkeld zijn kunnen wij een overzicht aanleveren. De beoordeling van de aanvragen vindt nu plaats. Daarbij kunnen we dan ook vaststellen wat het type aanvraag is. Wanneer alle verleningen afgewikkeld zijn kunnen wij een overzicht aanleveren.
66	GL	Bijdragen rijk en medeoverheden	201	Hoe kan het verschil in bijdragen rijk en medeoverheden tussen de begroting 2023 en 2024 worden verklaard?	In de begroting 2023 is het prijspeil 2023 gehanteerd. De begroting 2024 wordt opgesteld op het prijspeil 2024. Het Rijk indexeert gemeenten hiervoor door bijstellingen voor lonen en prijzen.
67	GL	Klimaat	217	Voor 2023 en 2024 zijn in de tweede aanvraagronde de volgende acht projecten, toegekend: oOntwikkeling aanpak Circulair afdeling Vastgoed oRotterdams Burgerberaad Klimaat (RBK) oRotterdamse Klimaataanjagers oThermische energiewinning uit afvalwater - potentie en pilots oVerduurzaming mobiele werktuigen oVerduurzaming van het gemeentelijk wagenpark oWaterstofbudget oVersnellen emissieloze taxi's/voertuigen door subsidieregeling Wat zijn de totale kosten van deze acht projecten?	Voor de jaren 2023 en 2024 gaat het in totaal om € 18.207.000,-.
68	PvdA	Verkiezingen	p3	Hoeveel wordt er extra aan verkiezingen uitgegeven? (p.3)	Er is een kasschuif voorgesteld in de begroting ter dekking van de extra kosten voor de Tweede Kamer Verkiezingen: € 3,4 mln. vanuit 2025. Daarnaast wordt uw raad via een informerende brief ontwikkelingen begroting 2023 geïnformeerd over een verwacht nadeel van € 1 mln door hogere materiële en personele kosten ten gevolge van het organiseren van Verkiezingen in 2023.
69	PvdA	City lab	p3	De subsidie voor CityLab010 wordt verlaagd van €100.000 naar €50.000. Hoe en aan wie zijn de subsidies vorig jaar verdeeld? (p.3)	In totaal zijn er 46 uiteenlopende initiatieven die een startbudget hebben gekregen. Deze initiatieven kunt u vinden op https://www.citylab010.nl/de-stadsjury/juryrapport-2022
70	PvdA	Aardgasvrij	p3	Twee gebiedsaanpakken aardgasvrij zijn in uitvoering. In vier gebiedsaanpakken is vertraging ontstaan door een investeringsstop van de warmtebedrijven. Die zijn veroorzaakt door achtereenvolgens de problemen rond Warmtebedrijf Rotterdam en het voorstel voor de Wet collectieve warmtevoorziening. Hoe is hierover gecommuniceerd met de bewoners van in de 4 wijken waar vertraging is ontstaan? En kan er sprake zijn van financiële schade bij bewoners door deze vertraging? Zo ja, over welke omvang hebben we het dan? En heeft de gemeente compensatie aangeboden aan bewoners voor het uitstel? (p.3)	De bewoners in de gebiedsaanpakken in Pendrecht en Reyeroord zijn met een brief geïnformeerd over de vertraging die is ontstaan vanwege de ontwikkelingen rondom Warmtebedrijf Rotterdam. In deze gebieden was er ook al een aanbod aan bewoners gedaan om aardgasvrij te worden. Daarna zijn de bewoners op de hoogte gehouden via de reguliere nieuwbrieven en er stond ook informatie op de website. In de nieuwsbrieven is ook de vertraging door de Wcw gecommuniceerd. In Pendrecht-Zuid is er half mei 2022 een brief gestuurd met de laatste stand van zaken naar alle gebouw-eigenaren die een intentieverklaring hebben ingeleverd. En in mei/juni 2023 hebben alle eigenaren in de eerste twee aansluitclusters in Pendrecht-Zuid die een intentieverklaring hebben ingeleverd een brief gekregen over het vervolgproces van de warme opnames. Ook waren ze uitgenodigd voor een informatieavond in juni 2023. Daarnaast hebben de voorlichters in de huiskamer in Pendrecht en de VvE-begeleiders informatie over de planning aan bewoners/eigenaren gegeven. In Pendrecht-Noord is er vlak voor de zomer een brief gestuurd met actuele informatie en de planning van het financiële aanbod. In Reyeroord-West in het voorjaar 2023 een brief aan bewoners gestuurd over de herziene planning. Deze planning is voorsnog haalbaar. Bewoners hebben geen financiële schade door de vertraging. Het aanbod om aardgasvrij te worden blijft hetzelfde. In de overige gebiedsaanpakken was nog minder intensief gecommuniceerd met bewoners. Daar zijn de bewoners via de nieuwbrieven en de website geïnformeerd.
71	PvdA	OZB	p63	Wat zijn de meerprijzen als de OZB niet met 6,1% zou zijn verhoogd maar met de CPI van 8,5%? (p.6)	We maken gebruik van de systematiek van de gelimiteerde OZB-opbrengst. Bij deze systematiek worden de OZB-opbrengsten voor woningen verhoogd met CPI-trend. De opgenomen begroting is dus o.a. inclusief de CPI-indexatie ad 8,5% en inclusief de bij de voorjaarsnota besloten correctie ad 2,9 mln (cf uitgangspunten coalitieakkoord). De begroting delen door het de verwachte waarde van de stad leidt uiteindelijk tot een nieuw OZB-tarief woningen (deze stijgt met 4,5% i.o.v. vorig jaar). Als we dan kijken naar de ontwikkeling van het gemiddelde aanslagbedrag voor woningen zien we dat deze volgende jaar toeneemt met 6,0%. Omdat in de berekening ook andere factoren een rol spelen (waaronder waardeontwikkeling van de stad en areaaluitbreiding) is dit percentage logischerwijs een andere dan de CPI-trend ad 8,5%.
72	PvdA	Zorg, welzijn, wijkteams	p63	Klopt het dat de totale lasten/uitgaven voor Zorg, Welzijn en Wijkteams daalt van 1.048 mln. in 2023 naar 954 mln. in 2027 en er dus sprake is van een bezuiniging en niet van 'minder meer' uitgaven voor Zorg, Welzijn en Wijkteams? (p.6)	Opgemerkt wordt dat de daling in de geraamde lasten op het programma ZWW tussen 2023 en 2027 voor meer dan de helft wordt veroorzaakt doordat in de geraamde lasten 2023 een bedrag van grofweg € 56 mln is opgenomen voor de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne, terwijl er voor latere jaren nog geen lasten voor deze opvang zijn geraamd. Hiervoor gecorrigeerd betreft de daling in de geraamde lasten tussen 2023 en 2027 circa € 38 mln. Deze daling wordt mede veroorzaakt door het BOZ-maatregelenpakket, dat in de Begroting 2023 meerjarig is verwerkt. Gecorrigeerd voor de lasten voor de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne en zonder het BOZ-maatregelenpakket zou een stijging in de lasten ZWW te zien zijn geweest.

73	PvdA	Organisatie opgave	p15	In de VJN is gemeld dat het college zich een doel stelt op de kosten van de gemeentelijke organisatie van opgeteld 150 mln. euro. Dit komt boven op de bezuinigingen op de gemeentelijke organisatie uit het Coalitieakkoord van 75 mln. en overige bezuinigingen uit de VJN van 22,5 miljoen (zie technische vragen VJN – vraag 127). Bij elkaar is dit dus een bezuiniging op de gemeentelijke organisatie van bijna 250 miljoen euro. Eerder heeft wethouder Struyvenberg toegezegd met een uitwerking te komen bij de Begroting 2024. Deze ontbreekt nu echter. Krijgt de raad deze uitwerking nog ruim voor de commissievergadering BOFV van 26 okt as.? Zo nee, waarom niet en wanneer krijgt de raad deze dan wel? (p.15)	Op 12 oktober is brief van wethouder verzonden mbt voortgang van de organisatieontwikkeling (150mln), bezuinigingen 2024 en monitoring.
74	PvdA	Schuldhelpverlening	p25	Hoeveel van de 1.053 gestarte schuldregelingen komen van de intakes (van de 3.285 ETF intakes)? (p.25) En hoeveel van de 1.053 gestarte schuldregelingen komen vanuit andere kanalen? (p.25)	Rotterdamers met schulden kunnen op verschillende manieren bij ETF terecht komen. Bijvoorbeeld via de Vraagwijzer of via een bewindvoerder. ETF doet als enige een intake en leidt deze schuldenaren zodra dit mogelijk is door naar de KBR voor een schuldregeling.
75	PvdA	Schuldhelpverlening	p25	Welke andere kanalen zijn dit precies en hoeveel komt waarvandaan? Voor het kanaal bewindvoerders willen wij een uitsplitsing zien van rechtstreekse toeleiding door convenant-bewindvoerders en niet-convenant-bewindvoerders. (p.25)	Toeleiding naar ETF voor een intake verloopt via de Vraagwijzer, welzijnspartijen, bewindvoerders, jongerenloket, prestatie010, wijkteams, Werk en Inkomen, zorginstellingen, kinderopvang toeslagenschandaal, datasignalen vroegsignalering en overige samenwerkingspartijen in de keten (bijv vrijwilligersorganisaties. In 2023 zijn tot en met septmber door bewindvoerders 513 klanten bij de KBR aangemeld. Er zijn 84 aanmeldingen gedaan door niet-convenantpartners.
76	PvdA	Schuldhelpverlening	p25 en p32	Welke financiële bijstellingen hebben direct en indirect invloed op de KPI van het aantal gestarte schuldregelingen? (p.25 en p.32)	Geen invloed op gestarte schuldregelingen omdat het invloed heeft op het verminderen van de armoede en niet direct op het aantal gestarte schuldregelingen
77	PvdA	Schuldhelpverlening	p25	Welke intensiveringen pleegt het college om de achterstand in de gestarte schuldregelingen in te halen? (p.25)	Zie bijlage 77
78	PvdA	Schuldhelpverlening	p25	Hoe is deze gigantische toename op de instroom bij de schuldhelpverlening terug te zien in de voortgang van het aantal intakes en aantal gestarte schuldregelingen? (p.25)	Uit de cijfers zoals opgenomen in de begroting is er geen sprake van een gigantische toename. Er is geen vaste doorlooptijd tussen intake en gestarte schuldregeling. Het tempo wordt voor een groot deel bepaald door de schuldenaar (o.a. motivatie)
79	PvdA	Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving	p27	Het doel is een bereik van 100% voor het kindtegoed, jeugdtegoed en kwijtschelding afvalstoffenheffing. Hoe hoog is het bereik op dit moment bij deze drie regelingen (afzonderlijk beantwoorden)? Welke interventies worden er georganiseerd om het bereik te verhogen? Zijn dit nieuwe interventies of bestaande interventies? In het geval van nieuwe interventies, wat zijn de extra kosten die hiermee gepaard gaan? En waar worden deze uit gedekt? (p.27)	De hoogte van het bereik van de regelingen in 2022 vindt u terug in de monitor armoede en schulden die in juni naar uw raad verzonden is. Het bereik van het kindtegoed is 114%. Het bereik van het jeugdtegoed is 112% en het bereik van de kwijtschelding afvalstoffenheffing is 94%. Een toename van het bereik van de regelingen is een doel in het beleidskader en deze worden gedekt met het (kinder)armoedefonds.
80	PvdA	Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving	p27	Waarom geldt voor het AOW-tegoed en de IIT een lager bereik van 80% als doel? Is dit een politieke keuze? (p.27)	Er is een realistische inschatting gemaakt van wat een haalbaar doel is. in 2022 wat het bereik van het AOW tegoed 68% en die van de IIT 47%. Daarmee achten we 80% bereik aan het einde van deze collegeperiode realistisch.
81	PvdA	Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving	p32	De toelichting bij de bijstelling "Armoedebestrijding kinderen" is: "Het Rijk heeft de jaarlijkse actualisatie toegepast op de middelen voor armoedebestrijding bij kinderen." (p.32) Wat is deze "jaarlijkse actualisatie", waar is dit op gebaseerd en hoe wordt dit bedrag bepaald? Welke activiteiten waren er gepland met de jaarlijkse 152.000 euro die we nu niet meer van het Rijk krijgen?	Zie voor interpretatie van de taakmutatie antwoord op vraag 145.
82	PvdA	Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving	p32	"In 2024 komt er een gemeentelijk klantcontactcentrum voor de eerstelijns telefonische dienstverlening aan Rotterdamers. Voor het inrichten van dit klantcontactcentrum wordt vanaf 2024 een bijdrage overgeheveld van €175.000 naar het programma Dienstverlening." (p.32) Waar vinden wij meer informatie over dit gemeentelijk klantcontactcentrum? En waarom wordt dit gefinancierd uit het programma Armoede, schuldhelpverlening, inburgering en samenleving en waarom niet direct uit het programma Dienstverlening?	In het raadsvoorstel ter vaststelling van de Opgave de Rotterdamse Dienstverlening (23bb003841), kunt u meer informatie vinden over het Klantcontactcentrum, als onderdeel van de Opgave de Rotterdamse Dienstverlening. Er zijn meerdere aanleidingen voor het vormen van het KCC. 1) Ro!Entree B.V. voldoet in de huidige vorm niet aan het beleidskader Verbonden Partijen en Bestuurlijke relaties 2022-2026). Daarmee kan de huidige vorm van Ro!Entree niet gehandhaafd blijven. 2) de gemeente heeft de afgelopen 3 jaar contactopties toegevoegd. Bijvoorbeeld chat. Het was logisch om dit op dezelfde plek te organiseren als telefonie. 3) 14010 kon beter en effectiever. Onderdeel van de vorming van het KCC is ook een kwaliteitsverbetering. De dekking voor de vorming van het gemeentelijk klantcontactcentrum komt vanuit bijdragen uit het hele concern (begrote budgetten voor telefonie). Dienstverlening zelf levert hierin ook een bijdrage.
83	PvdA	Klimaatadaptieve projecten	p40	Wat zijn de voorwaarden/regels wanneer een project een klimaat-adaptief project genoemd mag worden? Gelden hiervoor bepaalde minimale normen? (p.40)	Een aansprekend klimaatadaptief project is een project in de buitenruimte, op een plek waar de urgentie vanuit klimaatadaptatie, biodiversiteit en vergroening hoog is. Binnen het project worden maatregelen genomen voor minimaal twee klimaatthema's. Dat kan bijvoorbeeld een waterberging zijn voor neerslag of groen wat zowel een effect heeft op hitte als neerslag. Er worden niet enkel technische maatregelen op of onder de grond genomen maar ook maatregelen die bijdragen aan een aantrekkelijke, biodiverse en groene buitenruimte.

84	PvdA	Implementatie Deelvervoer	p43	Project deelvervoer: €600.000 eenmalige kosten, waar bestaan die uit? Graag een specificatie (p.43)	De projectkosten voor het deelvervoer dat uitgerold wordt binnen het concern gaat over extra personele inzet (100 k), onderzoekskosten (24 k), communicatiekosten (123 k), bestickering (18 k) en eenmalige inbouw van apparatuur t.b.v. deelfietsen (60 k) en deelauto's (150 k), het Demand & Supply proces tbv. de aanbesteding van het deelvervoersysteem (50 k) en overname hardware (75 k).
85	PvdA	Hogere lasten autoschades	p43	Hoe komt het dat voor het begrotingsjaar er 1,5 miljoen extra nodig is voor autoschades en eerdere jaren niet? En waarom verwacht het college dat dit alleen eenmalig voor het begrotingsjaar 2023 nodig is en niet voor komende jaren? (p.43)	Deze 1,5 mln. extra wordt veroorzaakt door 2 factoren: - Enerzijds was de gemeente verplicht om voor de WA-verzekering in 2022 over te stappen naar een externe verzekeringsmaatschappij. In het verleden was er een intern verzekeringsprodukt, dit voldeed echter niet meer aan de wettelijke eisen die hieraan gesteld worden. - Anderzijds zijn de kosten voor het herstellen van schades aanzienlijk hoger geworden. Deze extra kosten zijn voor de afdeling V&M eenmalig, omdat deze in de komende jaren weer doorberekend gaan worden aan de klanten.
86	PvdA	Funderingsproblematiek	p59	Aanpak funderingsproblematiek: een herijking is/was voorzien in 2023. Daarom staat geen indicator ingevuld voor 2024 ev. Wanneer wordt hierin voorzien? Is de herijking vertraagd en zo ja, wat is daarvan de reden en wat is de nieuwe planning? (p.59)	De evaluatie van de huidige wijkgerichte aanpak funderingsonderzoek en bijbehorende voorstellen worden in tegenstelling tot eerdere berichten naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 ter informatie voorgelegd aan de raad. Het afronden van de evaluatie vraagt meer tijd dan verwacht.
87	PvdA	Vastgoed	p60	In 2022 zijn er 107 objecten verkocht met een totale waarde van 24,3 mln. In 2025 is het de bedoeling om slechts 3 objecten te verkopen met een waarde van 21,5 mln. Kloppen deze getallen in de begroting 2024? (p.60)	Ja.
88	PvdA	Energie label kantoren	p63	Handhaving energielabel kantoren: wordt naar voren gehaald, want de spreiding over de gehele periode is 'ongewenst', waarom is dat? Graag een toelichting. (p.63)	In de Gemeentefonds Meicirculaire 2021 (pagina 15) wordt aangegeven dat het zwaartepunt van de financiering in de periode van 2021 tot en met 2025 ligt en dat naar verwachting handhaving na 2029 niet meer aan de orde is omdat de kantoren dan voldoen aan de energieprestatie-eisen. Zoals als toelichting opgenomen in de Gemeentefonds Meicirculaire 2023 (pagina 14-15) vinden de VNG en het ministerie van BZK dat toezicht en handhaving van deze maatregel voortvarend moet worden opgepakt. Zo wordt een duidelijk signaal afgegeven dat normerende maatregelen opgevolgd dienen te worden. Rotterdam volgt hiermee de landelijke lijn. De gemeente Rotterdam heeft deze taak voor handhaving belegd bij de DCMR met de bijbehorende middelen.
89	PvdA	Cultuur ecosysteem	p77	Onder de kop "hoe meten we dat" staan nog steeds 0 indicatoren. Ook niet bij m2 atelier en m2 culturele voorzieningen. Graag een toelichting waarom dat vertraagd is en wat de nieuwe planning is. Ook graag een uitleg over welke bestuurlijke kaders hier nu gehanteerd worden. (p.77)	In het begrotingsprogramma Cultuur wordt niet gewerkt met kwantitatieve indicatoren, maar met kwalitatieve doelstellingen die elke vier jaar geëvalueerd worden en rapportage vindt daarom op een apart moment plaats. Deze evaluatie speelt zich halverwege de beleidsperiode af en zal u in het vierde kwartaal van 2023 worden toegezonden. Daarnaast informeren we u in de P&C-cyclus over het percentage publieksbereik (zie pagina 76: 86% in 2022, 72% aan gesubsidieerd cultuurbaanbod in 2022) en het aantal m2 atelierruimte (zie pagina 77: 67.500m2 in 2022). De indicator aantal m2 atelierruimte valt onder het atelier- en broedplaatsenbeleid. Tijdens de behandeling van de uitgangspuntennota voor het Cultuurbeleid 2025-2028 d.d. 14 juni 2023 is u toegezegd het atelier- en broedplaatsenbeleid na de zomer toe te sturen. De nieuwe uitvoeringsnota Ateliers en Broedplaatsen is op 26 september door het college vastgesteld (23bb006293) en op 27 september aan uw raad verzonden. Verwijzing hiernaar was op het moment van publicatie van de begroting nog niet mogelijk. Op 6 december staat het atelier- en broedplaatsenbeleid geagendeerd voor behandeling in de commissie ZWCS. In het nieuwe atelier- en broedplaatsenbeleid wordt ingezet op een uitbreiding van het huidige aantal vierkante meter van 67.500 m2 bvo naar 100.000 m2 bvo in 2030. Dit zal jaarlijks worden gemonitord door SKAR en gemeente. Bestuurlijke kader voor het begrotingsprogramma Cultuur is de Uitgangspuntennota voor het cultuurbeleid 2021-2024 (19bb15795). Voor sommige onderdelen geldt dat er wordt vooruit gekeken; in dat geval is de Uitgangspuntennota voor het cultuurbeleid 2025-2028 (23bb003601) het geldend kader.
90	PvdA	Aanpak winkelstaten	p96	Aanpak 25 winkelstraten: Sinds 2022 is gestart in 17 winkelgebieden. Kunnen we lijst krijgen met concrete acties die inmiddels zijn uitgevoerd in deze 17 winkelgebieden? (p.96)	Het opstarten is het voeren van verkennende gesprekken met vastgoedeigenaren en ondernemers, dit moet leiden tot een gezamenlijk plan van aanpak. Voor die gesprekken is een kwartiermaker aangesteld, die samen met ondernemers en vastgoedpartijen in gesprek gaat over wat de opgave in het gebied is en welke belangen er spelen. Het eindresultaat van de startfase is het opleveren van een brancheringsplan, of ander ambitiedocument. Voor het opstellen van zo'n plan of document is subsidie beschikbaar. Het transformeren van een pand kan onderdeel zijn van de uitvoering. Er is een overzicht van alle winkelgebieden waar de vitale kernen aanpak actief is. In dit overzicht worden de gezamenlijke acties van ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente bijgehouden. Van dit overzicht wordt een lijst gemaakt die op korte termijn aan de Raad toegestuurd kan worden.

91	PvdA	wijkgerichte aanpak Isolatie	p110	In de begroting staat dat in 2023 er gestart wordt met wijkgerichte aanpakken voor isolatie, als het Rijk hiervoor geld beschikbaar stelt. Hoeveel geld is er al via het Rijk opgehaald? Bij hoeveel woningen in Rotterdam zijn er in 2023 isolatie-maatregelen genomen door middel van deze wijkgerichte aanpak? Kan hierbij een uitsplitsing gegeven worden van het aantal woningen met een kleine aanpassingen (tochtstrippen, radiatorfolie, etc.) en grote aanpassingen (vloer-, muur en dakisolatie, HR+++ glas, etc.)? Kan hierbij ook worden aangegeven bij hoeveel woningen het energielabel is gestegen door deze isolatiemaatregelen vanuit de wijkgerichte aanpak? Is het mogelijk om alvast zelf te investeren en dit bedrag later aan te vullen vanuit het Rijk? (p.110)	In het kader van het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) is € 5,2 miljoen opgehaald. De uitvoering van de wijkgerichte aanpakken starten in november 2023. De uitvoering van de grotere isolatiemaatregelen dmv deze aanpakken moeten dus nog starten. Er zijn t/m september 2023 in ieder geval 4.100 woningen aangepast met kleine aanpassingen. Dit getal ligt waarschijnlijk hoger, want we ontvingen de informatie nog niet van alle uitvoerende partijen. Er is geen informatie over stijging van energielabels. Er is eerst zelf geïnvesteerd (DTB) en later Rijksgeld (NIP) aangevraagd en gekregen.
92	PvdA	Fossiele subsidies	p115	Is voor de gemeente inzichtelijk hoeveel subsidies vanuit de gemeente worden verstrekt aan de fossiele industrie? Zo ja, hoe hoog is dit bedrag en kan hiervan een uitsplitsing worden gegeven? Zo nee, waarom is dit niet inzichtelijk voor de gemeente? (p.115)	Er zijn op dit moment schriftelijke vragen vanuit uw raad in behandeling over dit onderwerp. Het beantwoorden van deze vragen vergt het nodige onderzoekwerk waar we momenteel volop mee bezig zijn. We verwachten de schriftelijke vragen tegen het einde van het jaar te kunnen beantwoorden.
93	PvdA	Onderwijs	p119	Voor de realisatie 2023 zijn nog geen cijfers bekend. Is de meting altijd een keer per jaar in november? (p.119)	1x per jaar wordt een kwantitatieve meting gedaan. We meten dan het aantal scholen met een positieve achterstandscore die tenminste 1 van de geselecteerde interventies op school hebben. De peildatum staat foutief in de begroting. De peildatum is jaarlijks op 1 oktober. In de week van 15 oktober verwachten wij de eerste cijfers per interventie. Wij zullen de cijfers vervolgens analyseren en u later dit jaar doormiddel van een brief informeren. Uiteraard wordt regelmatig met de aanbieders van deze interventies gesproken. In de voorlopige cijfers, onder andere van het aantal schoolzorgteams, zien we een forse stijging van het aantal scholen dat een interventie vanuit de schil om de school heeft.
94	PvdA	Onderwijs	p119	Waar is de uitspraak "We boeken goede voortgang in het aantal scholen dat een schil om de school heeft" op gebaseerd, als niet op de meting van het colleegetarget Schil om de school? (p.119)	Deze uitspraak is gebaseerd op signalen vanuit de aanbieders in de stad. Zie bovenstaand antwoord bij vraag 93.
95	PvdA	Onderwijs	p119	"Een uitgebreidere toelichting op de voortgang van het IHP staat in de paragraaf 'projecten'." (p.119) Deze hyperlink werkt niet.	Dit is inmiddels aangepast op de website
96	PvdA	Onderwijs	p126	"Schoolbesturen dienden 127 aanvragen in die zijn opgenomen in het huisvestingsprogramma 2023." (...) "De verwachting is in 2023 15 projecten – scholen en gymzalen - op te leveren." (p.126) Omhelzen de 15 projecten alle 127 aanvragen? En zo nee, hoeveel aanvragen worden dan wel afgedekt met deze 15 projecten?	De 15 verwachte op te leveren projecten vloeien voort uit de Voortschrijdende Indicatieve Meerjaren Investeringsplanning (VIMIP), waarmee de Raad wordt geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het Integrale Huisvestingsplan (IHP) en staan in principe los van het jaarlijks op te stellen Huisvestingsprogramma (HVP). Via het HVP kunnen diverse voorzieningen worden aangevraagd in het kader van onderwijshuisvesting conform de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam 2021 zoals vervangende nieuwbouw, uitbreiding, verplaatsing, eerste inrichting met leerpakket en/of meubilair, medegebruik, huur, herstel van constructiefouten, schades. De genoemde 127 aanvragen betreffen al deze categorieën. Er bestaat wel een relatie tussen het jaarlijkse HVP en het meerjarige IHP. Sinds 2022 worden de toekenningen van de investeringsmiddelen van de IHP projecten opgenomen op het HVP. (Dit gebeurde voorheen niet, maar het is wettelijk noodzakelijk dat ook de IHP projecten definitief via het HVP worden beschikt.) De investeringsmiddelen van de verwachte 15 op te leveren projecten zijn al enige jaren geleden toegekend en maken geen onderdeel uit van de investeringsmiddelen van dit HVP. Wel zijn voor 7 van deze projecten aanvragen voor kosten van het in gebruik nemen van de nieuwe schoolgebouwen toegekend via het HVP. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verhuiskosten. Deze bevinden zich voor een gering bedrag in de € 8,4 miljoen aan exploitatiemiddelen.
97	PvdA	Onderwijs	p122	In de begroting staat "we richten ons op het verbeteren van de parkeervoorzieningen...". Wat wordt hier onder verstaan? En is dit een voorzetting van bestaand beleid of worden er nieuwe acties uitgezet? (p.122)	Dit is een uitbreiding van bestaand beleid. Er wordt onderzocht of er aan scholen meer parkeervergunningen beschikbaar gesteld kunnen worden.
98	PvdA	Onderwijs	p122	Kan worden aangegeven welke nieuwe activiteiten/interventies er staan in de maatregelen die staan op pagina 122 'aanpak lerarentekort', of is dit enkel een beschrijving van bestaand beleid?	Voor de aanpak lerarentekort gaan we vooral door met de huidige maatregelen. Met mogelijk aanpassing en uitbreiding, zoals bijvoorbeeld de mogelijke uitbreiding van parkeervergunningen voor scholen.
99	PvdA	Onderwijs	p126	Voor het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs is geen bijstelling krediet opgenomen. Hoeveel krediet zou nodig zijn om de 127 aanvragen van schoolbesturen te realiseren? (p.126)	Door middel van de VIMIP wordt de uitputting van het totaal aanwezige investeringskrediet gemonitord. Voor de uitvoering van het IHP zijn dit jaar volgens de laatste prognose nog geen additionele investeringsmiddelen benodigd en heeft er derhalve geen bijstelling plaatsgevonden. De 127 aanvragen betreffen het Huisvestingsprogramma 2023. Met de vaststelling van het Huisvestingsprogramma 2023 wordt een bedrag van € 8,4 miljoen ten laste van de exploitatiebegroting Onderwijs gebracht en een bedrag van € 140,9 miljoen ten laste van het beschikbare investeringskrediet gebracht. Deze bedragen passen binnen de financiële kaderstelling in de begroting.
100	PvdA	Onderwijs	p127	Welke financiële bijstellingen hebben direct en indirect invloed op de aanpak van het lerarentekort? (p.127)	Voor 2023 heeft het Rijk aanvullende financiële middelen toegekend aan de G4 om het lerarentekort aan te pakken (1mln). Het geld wordt ingezet om meer mensen te interesseren voor het leraarschap, leraren te behouden voor het onderwijs en het werk van leraren makkelijker en aantrekkelijker te maken. Deze bijstelling is opgenomen in de tabel Financiële bijstellingen.

101	PvdA	Onderwijs	p127	Welke financiële intensiveringen pleegt het college om het lerarentekort aan te pakken? (p.127)	De Rotterdamse aanpak lerarentekort (circa 8min) wordt gecontinueerd en op onderdelen geïntensiveerd. Voor de aanpak zijn fors minder Rijksmiddelen beschikbaar, dit wordt gedekt binnen het programma Onderwijs. We zetten ons in voor de uitbreiding van lerarenbeurzen en het beschikbaar stellen van de Rotterdamcampus voor onderwijsprofessionals in alle onderwijssectoren, inclusief de kinderopvang. We richten ons daarnaast ook op parkeervergunningen en voorrang op huurwoningen voor onderwijsprofessionals.
102	PvdA	Sport & Recreatie	p148	In de VJN 2023 is er een forse meerjarige bezuiniging ingeboekt op 'Lekker Fit/ NME/ Topsport'. Wanneer krijgt de raad een uitwerking van de implementatie van deze bezuiniging in het beleid en inzicht in de gevolgen hiervan? (p.148)	Voor 2024 wordt de bezuiniging opgevangen in de reguliere begroting van Sport. Bij de VJN24 zal een concreet uitgewerkt voorstel van deze bezuiniging en inzicht in de gevolgen ervan worden gegeven voor de daaropvolgende jaren. De bezuiniging bestaat voor het grootste deel uit een bezuiniging op subsidies die een half jaar van tevoren bekend moet zijn bij de subsidieontvangers. Als afwegingskader worden de activiteiten Topsport beoordeeld op basis van de doelen in de sportnota en met name aan de bijdrage die wordt geleverd aan het doel om de sterke topsportpositie van Rotterdam te verzilveren voor de stad op sportief, economisch, toeristisch en maatschappelijk vlak. Voor NME worden de activiteiten beoordeeld op met name de bijdrage die wordt geleverd aan de doelen op het gebied van Natuur- en Milieueducatie. Voor Lekker Fit wordt de bezuiniging meegenomen in het plan voor de nieuwe aanpak volgens op de bestuurlijke opdracht hiervoor.
103	PvdA	Lekker Fit	p148	De belangrijkste activiteit van Lekker Fit is naast de 2 wettelijk verplichte gym uren een derde gym uur te organiseren, zodat kinderen meer bewegen. Hoeveel scholen nemen deel aan Lekker Fit en hoeveel van deze scholen hebben ook daadwerkelijk 3 gym uren per week? (p.148)	97 basisscholen hebben subsidie aangevraagd voor een derde beweegmoment. 90 basisscholen hebben daarvan ook daadwerkelijk 3 gymuren per week.
104	PvdA	Stadsbrug	p155 en p158	Voorjaarsnota 2023 en begroting houden dezelfde lijn aan als het gaat om de verdere uitwerking van de plannen voor een stadsbrug. Betekent dit dat wij dus geld uit blijven geven voor het ontwikkelen van deze plannen terwijl er een herziening oostflank nog besproken moet worden? Hoeveel geld geven we hier dit en volgend jaar aan uit? (p.155) & (p.158)	de planontwikkeling voor het MIRT-project 'Stadsbrug, HOV en Station Stadionpark' pas wordt hervat nadat de raad akkoord is gegaan met de beoogde herziening van de omgevingsvisie en het dekkingsvoorstel voor de financiële bijdrage van de gemeente Rotterdam aan het MIRT-project. De uitgaven die thans, in 2023, worden gemaakt betreffen de voorbereiding van alle besluitvorming die moet plaatsvinden, alvorens de planning- en studiefase kan aanvangen
105	PvdA	Woningbouw	p154	De woningbouwproductie blijft achter op de tussentijdse mijlpaal van het collegetarget. Is het de bedoeling om deze achterstand volledig in te halen in 2024? Zo nee, welk deel van deze achterstand wordt ingehaald in 2024 en welk deel van deze achterstand wordt ingehaald in 2025? (p.154)	Op 15 oktober is gestart met de bouw van ca 5.100 woningen. Daarnaast is er voor ruim 10.500 woningen de planvorming vrijwel afgerond en is de omgevingsvergunning reeds aangevraagd. Het college wil de achterstand, mede gezien het grote aandeel ver uitgewerkte planvoorraad, zo snel als mogelijk inlopen, en zet hier ook op in. Bijvoorbeeld met de beschikbare middelen voor snelle start bouw en meer betaalbare woningen. Het is echter gezien de huidige tegenwind in de bouwsector nu niet te voorspellen welk deel van deze achterstand in 2024 en welk deel in 2025 wordt ingelopen.
106	PvdA	Stedelijke ontwikkeling	p159	Er wordt voor 4 projecten middelen uit het Doorbouwfonds onttrokken (Voetbalvelden Overschie, Blaak 333, Toermalijn Wildenburg en Flexwonen). Kan per project aangegeven worden hoeveel extra woningen er gebouwd zullen worden en in welk segment deze woningen zitten? Kan per project aangegeven worden wat de startdatum is van de bouw van deze projecten? (p.159)	"De genoemde onttrekkingen van het doorbouwfonds, zijn toegekend vanuit de voorlopende reserve stimulering bouwproductie. Deze reserve is tijdens de 1e herziening van de begroting opgenomen in het doorbouwfonds. Aantal (Soc-mid-Hoger) Startbouw Velden Overschie kleiweg 99 (0-15-84)(0-5-94) 2025 Toermalijn 110 (110-0-0) Reeds gestart Blaak 333 * 96 (0-96-0) 319 (96-223) Reeds gestart StartR Hoogvliet 40 (40-0-0) Reeds gestart StartR Verolme 153 (153-0-0) 2023/2024 De bijdrage aan de Blaak 333 is gekoppeld aan het doorbouwen van de 96 midden categorie woningen vanuit de reserve stimulering bouwproductie, die tijdens de eerste herziening is samengevoegd in het doorbouwfonds. Deze woningen, waren als gevolg van de huidige tegenwind, ook niet binnen het totale programma, kostendekkend te realiseren. Vooruitlopend op de Startbouwregeling Rotterdam heeft dit project daarom een bijdrage gekregen om de bouw te starten de woningen in de juiste categorie te realiseren."
107	PvdA	Stedelijke ontwikkeling	p159	Op basis van realisatiecijfers worden de parkeerbaten in 2023 met 4,5 mln. naar boven bijgesteld. Zijn deze extra parkeerbaten eenmalig van aard of structureel van aard? In het geval deze structureel van aard zijn, wanneer in de P&C cyclus worden deze extra parkeerbaten voor de komende jaren ingeboekt? (p.159)	Deze extra parkeerbaten zijn voornamelijk eenmalig. Hierbij spelen de volgende overwegingen: De parkeermaatregelen uit het coalitieakkoord zijn meerjarig ingeboekt in de begroting op basis van beschikbare kengetallen met betrekking tot baten en lasten bij betaald parkeren. Het is nog onduidelijk of de kengetallen in ieder gebied recht doen aan de feitelijke realisatie bij de uitbreiding betaald parkeren (zowel voor nieuwe gebieden als voor de uitbreidingen van de betaaltijden). Duidelijkheid hierover zal pas ontstaan enkele maanden na invoering van betaald parkeren in de nieuwe gebieden en na de uitbreiding van de betaaltijden; Er wordt in opdracht van het college gewerkt aan een voorstel tot meer maatwerk aan parkeerproducten voor specifieke doelgroepen (onderwijs, zorg, sport, vrijwilligers), waarvan, bij toekomstige implementatie, de financiële impact nog onduidelijk is; Er vinden de komende periode verdere uitwerkingen plaats van maatregelen uit het coalitieakkoord, zoals de aanpak binnen de autoluwe gebieden, het VCP en de stimulering van het gebruik van P+R en openbaar vervoer. De maatregelen zullen naar verwachting een nog niet begrootte impact hebben op de parkeerexploitatie vanwege het feit dat de maatregelen waarschijnlijk tot een selectiever autogebruik zullen leiden.

108	PvdA	Werk en Inkomen	p185	Er wordt ingezet op digitalisering in de aanvraagprocedure; de specificatie van verstrekte uitkeringen gaat op papier, wordt per post verzonden en is niet digitaal te raadplegen voor uitkeringsgerechtigden zoals in de meeste andere gemeenten. Wordt daar ook aan gewerkt? (p.185)	Het klopt dat het digitaal inzien van de specificatie nu niet mogelijk is. Het realiseren van deze mogelijkheid is wel een wens, maar dit is in de Rotterdamse IT-architectuur een ingewikkelde opgave omdat deze mogelijkheid afhankelijk is van meerdere systemen die met elkaar verbonden moeten worden. Het ontwikkelen daarvan heeft nu niet de hoogste prioriteit. Die prioriteit ligt op het proces voor het volledig digitaal aanvragen van een bijstandsuitkering.																		
109	PvdA	Werk en Inkomen	p186	De realisatie van aantal minder mensen in de bijstand loopt achter op begroting 2023. Wat is de oorzaak dat dit achterloopt? En wat is onderbouwing voor de verwachting dat dit in 2024 wordt ingehaald? (p.186)	Het aantal bijstandsuitkeringen bedroeg eind augustus 2023 32.864 en is daarmee iets lager dan begin dit jaar (111 minder). In tien jaar tijd is dit aantal niet zo laag geweest. Na een moeizaam 1e half jaar, waarin de daling van het bijstandsvolume achterbleef, zet de daling nu voorzichtig maar gestaag door. We zien een meer stabiele instroom en hogere uitstroom. Deze uitstroom wordt niet alleen veroorzaakt door uitstroom naar werk, maar is ook het gevolg van seizoensinvloeden zoals de start van een nieuw onderwijsjaar in augustus/september. Hierdoor zien we altijd een daling in het aantal uitkeringen bij vooral de jongeren. Met het beleidskader Participatie (Werk is geweldig!) hebben wij vertrouwen dat we onze ambities waar te maken. In de collegebrief monitor W&I 2e tertaal 2023 (23bb006807) wordt ingegaan op de maatregelen die we dit jaar nemen als extra impuls om onze ambities waar te maken.																		
110	PvdA	Werk en Inkomen	p189	Onderbesteding op 'begeleiding naar werk', €2,1 mln.: Graag een toelichting op de achtergronden en redenen van onderbesteding. (p.189)	De genoemde € 2,1 mln is een combinatie van hogere baten (o.a. € 2,6 mln vanuit het Europees Sociaal Fonds) en lagere lasten. De onderbesteding in de programmalaasten (circa € 1,3 mln) komt o.a. door lagere kosten voor de inzet van diagnose-instrumenten, leerwerktrajecten en inhuurkosten bij HalloWerk. Tegelijkertijd worden dit jaar meer kosten gemaakt voor maatregelen om een extra impuls te geven aan uitstroom naar werk (zie ook collegebrief Collegebrief over monitor W&I 2e tertaal 2023; 23bb006807).																		
111	PvdA	OVO	p189	Opvang vluchtelingen uit Oekraïne: Rijk dekt de kosten o.a. voor leefgeld. Wat zijn de kaders voor deze dekking of is die vooralsnog ongelimiteerd en zo ja, wanneer is er sprake van heroverweging? (p.189)	De dekking van de kosten van de opvang is geregeld in de Regeling Opvang Ontheemden Oekraïne. Uitgangspunt is dat alle kosten die gemeenten maken worden vergoed door het rijk. Het rijk stelt wel de kaders. Ze stelt bijvoorbeeld het leefgeld vast en stelt een normbedrag voor de kosten van de opvang (huisvesting en begeleiding). Ook als we meer uitgeven dan dit normbedrag, worden alle kosten gedekt door het rijk. Voor 2024 moet het normbedrag nog door het Rijk worden vastgesteld.																		
112	PvdA	Overbruggingsfinanciering NPRZ	p189	Overbruggingsfinanciering NPRZ-pijler werk: Hoe groot was de financiële bijdrage van het Rijk voor de pijler Werk in 2022? Hoeveel legde de gemeente Rotterdam uit eigen middelen hierbij voor de pijler Werk? Hoeveel middelen vanuit Rijk en gemeente bij elkaar zijn er in 2024 in totaal beschikbaar voor de pijler Werk? Welke activiteiten/interventies zullen er meer of minder worden uitgevoerd in de pijler Werk? Wat betekent dit voor de NPRZ-doelstellingen in de pijler Werk? (p.189)	zie bijlage vraag 112 voor beantwoording																		
113	PvdA	Overbruggingsfinanciering NPRZ	p189	Hoeveel budget er is in de nieuwe regio-deal aangevraagd voor de verschillende pijlers en wat is de stand van zaken? (p.189)	In de raadsinformatiebrief van 10 oktober jl. (M2309-1024 - 23bo007652) bent u geïnformeerd over de stand van zaken rondom de financiering van het Uitvoeringsplan NPRZ 2023 – 2027. Dit voorjaar bent u geïnformeerd over het voornemen van het rijk om een nieuwe Regio Deal toe te kennen voor Rotterdam-Zuid. De afgelopen maanden is met het rijk gesproken over de besteding van die middelen. Wethouder WINE zal begin november namens het college de nieuwe Regio Deal ondertekenen. Daarnaast is er een aanvraag gedaan voor de regeling Kansrijke Wijk in het kader van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Hierover wordt half november besloten door het rijk. Met deze Regio Deal ontvangt Rotterdam 30 mln euro in de periode 2023 t/m 2025. Hier staat een cofinancieringsverplichting tegenover van 30 mln euro. In onderstaand tabel is het budget per pijler weergegeven. <table><tr><th>Pijler</th><th>Budget (x € 1 mln)</th></tr><tr><td>Werk</td><td>1,80</td></tr><tr><td>School</td><td>6,20</td></tr><tr><td>Thuisbasis op Orde</td><td>12,92</td></tr><tr><td>Participatie en onderzoek</td><td>1,75</td></tr><tr><td>Economische structuurversterking</td><td>2,33</td></tr><tr><td>Wonen</td><td>5,00</td></tr><tr><td>Veilig</td><td>0,00</td></tr><tr><td>Totaal</td><td>30,00</td></tr></table>	Pijler	Budget (x € 1 mln)	Werk	1,80	School	6,20	Thuisbasis op Orde	12,92	Participatie en onderzoek	1,75	Economische structuurversterking	2,33	Wonen	5,00	Veilig	0,00	Totaal	30,00
Pijler	Budget (x € 1 mln)																						
Werk	1,80																						
School	6,20																						
Thuisbasis op Orde	12,92																						
Participatie en onderzoek	1,75																						
Economische structuurversterking	2,33																						
Wonen	5,00																						
Veilig	0,00																						
Totaal	30,00																						
114	PvdA	Kringloopwinkel	p189	Waar is de nieuwe locatie voor de kringloopwinkel, dat ook ingezet wordt voor de start van een locatie op Zuid voor RI? (p.189)	Koperslagerstraat 9 (voormalig Gammapand, momenteel in gebruik als prikllocatie GGD)																		
115	PvdA	Rijksbijdrages MO	p201	In de begroting van vorig jaar was er een stelpost 'verwachte extra Rijksbijdrage' van 20, 40 en 60 miljoen opgenomen in respectievelijk de jaarschuiten 2024, 2025 en 2026. Is deze begrote extra Rijksbijdrage inmiddels gerealiseerd? Of zit deze stelpost nog steeds in de begroting? Als deze extra Rijksbijdrage niet of niet geheel wordt gerealiseerd, hoe zal dit gat in de begroting dan worden gedekt? En op welk moment in de P&C cyclus wordt de raad hierover geïnformeerd? (p.201)	Van de reeks "verwachte extra Rijksbijdragen Wmo is inmiddels een bedrag van circa € 5 mln m.i.v. 2025 gerealiseerd, als gevolg van de extra middelen die van het Rijk in het Gemeentefonds zijn ontvangen ter compensatie van gestegen kosten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief Wmo. Over de voortgang van de invulling van de reeks wordt de raad in het kader van de BOZ én de P&C-cyclus geïnformeerd (eerstvolgende begrotingsproduct dat ziet op 2024 is de voorjaarsnota 2024).																		
116	PvdA	Thuiszorgflats	p201	Het financiële gat voor de Thuiszorgflats wordt in 2024 gedekt door een eenmalige onderbesteding uit 2023. Hoe zal dit gat in 2025 en verder worden gedekt? (p.201)	Voor 2025 en latere jaren zijn voor de Thuisplusflats in de Voorjaarsnota 2023 aanvullende middelen beschikbaar gesteld: € 560.000 per jaar, zie pagina 198 van de Voorjaarsnota 2023.																		

117	PvdA	WMO	p201	Bij de Jaarrekening 2022 werd er een forse onderbesteding op de WMO-uitgaven gerealiseerd, die bij de 10-maands rapportage nog niet zichtbaar was. In de tweede herziening 2023 wordt er geen onderbesteding gemeld, terwijl de wethouder in de commissie ZWCS van 4 oktober jl. wel mondeling heeft aangegeven dat hij een onderbesteding verwacht. Wat is op dit moment de meest reële verwachting van de onderbesteding op WMO-uitgave? (p.201)	Zie afdoeningsvoorstel voor Toezegging 23bb006635: De wethouder zegt toe om voor de begrotingsbehandeling aan te geven waar de verwachte onderbesteding in de Wmo op zit en wat de inschatting van het bedrag van de onderbesteding is.
118	PvdA	Rioolheffing	p218	Als de dekkingsgraad voor de Rioolheffing naar 98% stijgt, hoeveel levert dit de gemeente in het jaar 2024, 2025, 2026 en 2027 op? En hoe hoog worden dan de tarieven voor objecten met een WOZ-waarde onder 50.000 euro, voor eigenaren van een woning en voor eigenaren van niet-woningen met een WOZ-waarde van meer dan 200.000 euro als de tariefstijging evenredig wordt verdeeld? (p.218)	De tariefontwikkeling van de rioolheffing is vastgelegd in Gemeentelijk Rioleringsplan 5. Die heeft een looptijd van 2021 t/m 2025. Over de rioolheffing heeft de Raad besloten dat deze jaarlijks stijgt met 6 euro plus cpi. Voor de hoogte van de heffing tot en met 2025 hoeft een verhoging van het dekkingspercentage dus geen gevolgen te hebben. Met het verhogen van het dekkingspercentage tot 98% wordt de bijdrage vanuit de algemene middelen lager. Hierdoor ontstaat er minder ruimte om vervangingsinvesteringen aan het riool in een keer af te schrijven. Dit resulteert meerjarig in extra kapitaalslasten. In het nieuwe GRP zal deze aanpassing zich vertalen naar een nieuwe afspraak over de tariefontwikkeling. Op termijn (vanaf volgend Gemeentelijk Rioleringsplan) zal dit tot een structureel hogere heffing resulteren. Het verhogen van de dekkingsgraad van de rioolheffing naar 98% zou in 4 jaar tijd ongeveer € 27 mln aan algemene middelen opleveren, gemiddeld 6,8 mln per jaar. Als het financiële effect van het verbeteren van het dekkingspercentage direct gecompenseerd moet worden via het tarief, dient het door de Raad vastgestelde GRP 5 op het onderwerp van tariefontwikkeling te worden herzien. De tarieven dienen dan over de hele linie eenmalig met 6,4% extra te stijgen. De tarieven voor 2024 worden dan: -WOZ-waarde<50.000: 60,90 euro -WOZ-waarde>= 50.000: 304,70 euro -WOZ-waarde niet-woning >= 200.000: 844,50
119	PvdA	ASH	p218	Hoeveel zal de kwijtschelding ASH in 2024 kosten? En hoeveel zal de kwijtschelding ASH in 2024 kosten als het kwijtscheldingspercentage wordt verhoogd naar 80%? En hoeveel zal de ASH in 2024 kosten als het kwijtscheldingspercentage wordt verhoogd naar 100%? (p.218)	In 2024 zal de kwijtschelding ASH op basis van het huidige kwijtscheldingsbeleid (maximale kwijtscheldingspercentage 76,5%) € 11,6 mln kosten. Bij het verhogen van het kwijtscheldingspercentage naar 80% zijn de te verwachten kosten € 12,1 mln. Bij een volledige kwijtschelding (100%) van de aanslag afvalstoffenheffingen zijn de te verwachten kosten 15,1 mln. Voornoemde financiële cijfers zijn gebaseerd op een verwachting van 40.500 kwijtscheldingsgevallen.
120	PvdA	Verbonden partijen	p221	Kan worden aangegeven welke instellingen op de subsidielijst op pagina 221 in het jaar 2024 minder of geen subsidie (gecorrigeerd na accres) krijgen ten opzichte van de subsidielijst in de begroting 2023? En wat hiervan de reden is?	Zie bijlage vraag 120
121	PvdA	Verbonden partijen	p221	Kan worden aangegeven welke instellingen op de subsidielijst op pagina 221 in het jaar 2024 meer subsidie (gecorrigeerd na accres) krijgen ten opzichte van de subsidielijst in de begroting 2023? En wat hiervan de reden is	zie bijlage vraag 121
122	D66	Mobiliteit		Wat is de reden dat de bestemmingsreserve van het Autoluw Fonds in 2023 met € 1,0 mln naar boven en in 2024 met € 1,0 mln naar beneden bijgesteld?	De bestemmingsreserve Autoluw fonds is een reserve toegekend vanuit het coalitieakkoord om de ambitie van het college op gebied van autoluw vorm te kunnen geven. De 20mln is in eerste instantie evenredig over de 4 jaren verdeeld met 5mln per jaar. De onttrekking is bijgesteld voor 2023 om geen risico te lopen op een overschrijding op de geraamde onttrekking, gezien de onderwerpen welke voor 2023 gepland staan. Begin 2024 zal opnieuw worden beoordeeld of de geraamde onttrekking voor dat jaar realistisch is voor de projecten welke we in dat jaar willen realiseren of dat er bijstelling nodig is.
123	D66	Mobiliteit		Voor het project Deelvervoer moeten eenmalig kosten gemaakt worden welke niet waren begroot. Over welke kosten gaat het?	De projectkosten voor het deelvervoer dat uitgerold wordt binnen het concern gaat over extra personele inzet (100 k), onderzoekskosten (24 k), communicatiekosten (123 k), bestickering (18 k) en eenmalige inbouw van apparatuur t.b.v. deelfietsen (60 k) en deelauto's (150 k), het Demand & Supply proces tbv. de aanbesteding van het deelvervoersysteem (50 k) en overname hardware (75 k).

124	D66	Mobiliteit		Hoeveel lasten vloeien voort uit de exploitatie en het beheer van parkeergarages?	Bij de exploitatie en beheer van de gemeentelijke parkeergarages (60 objecten) spelen in het begrotingsjaar 2024 de volgende lasten. De lasten zijn verdeeld naar eigenaarslasten (vastgoedexploitatie) en huurderslasten (parkeerexploitatie). In de eigenaarslasten zitten kapitaalslasten van het vastgoed, zakelijke lasten, onderhoud aan het vastgoed en een beheerfee. De eigenaarslasten worden door SO Vastgoed intern doorbelast aan de huurder (SB Parkeren). In de huurderslasten zitten apparaatslasten (personeel), kapitaalslasten van en onderhoud aan de installaties en overige exploitatie- en beheerlasten (energie, schoonmaak, centrale meldkamer, externe bewegwijzering e.d.). Kostprijsdekkende huur (eigenaarslasten)14,9 mln Personeelslasten8,9 mln Kapitaalslasten installaties1,0 mln Onderhoud en beheer8,0 mln Totaal lasten32,8 mln
125	D66	Bouwen	59	Hoeveel subsidiegelden zijn beschikbaar voor het uitvoeren van funderingsonderzoek? Geldt dit alleen voor huiseigenaren in specifieke wijken of ook meer algemeen?	Er is een jaarlijks budgetplafond van € 400.000,-. De subsidie is beschikbaar voor alle Rotterdammers.
126	D66	Vastgoed	60	Per 1 juli liep de verkoopopgave 40 objecten achter op het gestelde doel. Wordt de doelstelling van 2023 gehaald? Zo nee, leidt dat tot enige financiële consequenties?	De prognose - op dit moment - is dat de begroting wordt gehaald. Er is een aantal verkopen dat niet geleverd kan worden in 2023, maar dit levert voorsnog geen financieel knelpunt op.
127	D66	Wonen	154	Wet voorkeursrecht gemeente: Hoeveel objecten zijn deze collegeperiode aangeschaft middels deze route?	Er zijn tussen 1-1-2022 en heden 284 eenheden aangekocht op locaties waar een Wvg gevestigd is.
128	D66	Wonen		Hoeveel meldingen van verhuurmisbruik zijn reeds ontvangen met de campagne "ongewenst verhuurgedrag melden"?	Tussen 1 juli en 11 oktober 2023 zijn 50 meldingen binnengekomen. Uit deze meldingen zijn 13 meldingen direct afgehandeld omdat ze niet binnen de juridische grondslag van de Wet goed verhuurderschap kunnen worden opgepakt. De overige meldingen zijn in behandeling of worden binnenkort in behandeling genomen.
129	D66	Onderwijs	127	Waarom dalen de personeelslasten in het onderwijs? Door het personeelstekort en de grote inzet om leraren te werven, zouden deze apparaatlasten toch juist ruimer begroot dienen te worden?	De apparaatslasten in het overzicht baten en lasten betreffen geen personeelslasten van leraren of ander onderwijspersoneel. Het betreft hier de bekostiging van het ambtelijk apparaat dat werken voor het programma Onderwijs. Onderwijspersoneel wordt niet vanuit de gemeente bekostigd maar vanuit scholen zelf.
130	D66	Onderwijs	127	Waarom dalen de rijksbijdragen zo aanzienlijk de komende jaren? Hoe vangen we deze op?	De begroting vertoont meerjarig een dalend verloop. Dit komt door het wegvallen van rijksmiddelen voor het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) en de Regiodeal Onderwijs die op het moment van schrijven nog niet door het rijk beschikt zijn. Verder vallen na 2024 de middelen voor voortijdig schoolverlaters (VSV) weg omdat er op dit moment nog geen nieuwe beschikking is afgegeven. Naar verwachting zal er wel weer een nieuwe beschikking komen. De hoogte van VSV middelen vanuit het Rijk in 2023 en 2024 is jaarlijks 1,9 mln.
131	D66	Onderwijs	127	Kunt u een toelichting geven waarom de programmalasten per jaar nogal uiteenlopen? Graag een toelichting per specifieke last: - Inkoop en uitbestede werkzaamheden - Sociale uitkeringen - Subsidies en inkomensoverdrachten	De inkoop dalen o.a. vanwege afhefing van de payrollconstructie met SSC Flex en afbouwende inzet vanwege afronding Nationaal Programma Onderwijs (tijdelijke programma). Sociale uitkeringen: circa 14,4 mln staat nu op subsidies begroot (betreft leerlingenvervoer) Dit Wordt bij interne budgetronde hersteld naar sociale verstrekkingen. Daarnaast zien we ook een verschuiving tussen subsidies en inkoop ontstaan vanwege de inrichting van het Nieuw Onderwijsbeleid in de begroting vanaf 2024, met komst van nieuwe of gewijzigde interventies en speerpunten.)
132	D66	Financien	63	De gevolgen van het nieuwe cao-akkoord zijn opgenomen in de betrokken programma's. Wat zijn de totale lasten van de cao-verhoging voor 2023 en 2024?	Op het moment van het opstellen van de begroting 2023 was de cao 2023 nog niet afgesloten. De inschatting in de begroting 2023 was 47,6 mln. Door hoge inflatie is de cao 2023 hoger afgesloten. Dit is in de begroting 2024 voor de -boekjaren 2024 ev. - meerjarig bijgeteld met 33 mln; voor het (boek) jaar 2023 is dit reeds verwerkt in de Voorjaarsnota 2023.
133	D66	Fraudebeleid	185	Het aantal fraudeonderzoeken wordt geïntensiveerd. Hoeveel euro wordt hier extra aan uitgegeven de komende jaren? Is er inzichtelijk hoeveel een gemiddeld fraudeonderzoek kost? Zo ja, kunt u deze kosten specificeren?	In het coalitieakkoord is afgesproken dat er 480 duizend euro extra geïnvesteerd wordt in de handhaving op de rechtmatigheid van de bijstandsuitkeringen. Dit leidde tot bijna 5 Fle extra aan sociaal rechercheurs. De kosten van het primaire personeel (exclusief staf en andere overhead), voor het oppakken van meldingen van vermoedelijke fraude van Rotterdammers en collega's, bedragen € 3,1 miljoen per jaar. De doelstelling voor dit jaar is om 850 fraudeonderzoeken af te ronden. Afgaande op deze kosten en de doelstelling, kost 1 afgerond dossier ongeveer € 3.900. Hiermee wordt een gemiddelde per dossier gemeten, waarin de tijdsduur per dossier sterk kan verschillen.
134	D66	Loonkostensubsidie	186	Het aantal Rotterdammers dat aan het werk wordt geholpen met LKS stijgt de komende jaren. Hoeveel euro extra wordt hiervoor beschikbaar gesteld?	Hiervoor is in de begroting 2023 structureel 3,2 mln (inclusief overhead) beschikbaar gesteld. Deze intensivering is gedeeltelijk door het verschuiven van budgetten binnen het programma Werk en Inkomen van € 2 mln en door het opnemen van een taakstelling op de BUIG van € 1,2 mln.
135	D66	Leerwerktrajecten		Wijzigingen in de begroting rondom de leerwerktrajecten zijn vooral terug te vinden in de technische wijzigingen. Kunt u nader toelichten hoeveel euro beschikbaar is voor deze trajecten en wat daarbij de doelstellingen zijn?	Vanuit het coalitie-akkoord "Eén Stad" is voor de jaren 2023 tot en met 2026 € 1,5 mln per jaar beschikbaar gesteld voor leerwerktrajecten voor statushouders. Om statushouders zo snel mogelijk de taal te leren, en te voorkomen dat ze terecht komen in een sociaal isolement gaat de gemeente Rotterdam minimaal 25 leerwerktrajecten opstarten. Daarbij krijgen de statushouders begeleiding, een baan bij (een partner van) de gemeente en een passende opleiding.
136	D66	Klimaat		Er vindt een toevoeging plaats aan de reserve Duurzaamheidstransitiebudget met als doel de inzet op klimaat-brede activiteiten. Kunnen deze worden gespecificeerd?	Programmalasten zijn o.a. opgebouwd uit programma voor Gebiedsaanpakken, ETB en DTB-projecten, Energiearmoede, Walstroom Duurzaamheidsopgave en Zero Emissie Logistiek. In 2024 zijn de begrote lasten voor onder andere Walstroom aanzienlijk lager (- € 7 mln), alsmede Energiearmoede (- € 3 mln). In 2025 zijn nog geen programmalasten voor Energiearmoede (- € 4,5 mln) opgenomen en dat geldt ook voor programmalasten DTB (- € 16 mln).

137	D66	Klimaat		Hoeveel wordt er in 2024 begroot op het gebied van windenergie en de aanleg van zonnepanelen?	Voor zonne-energie verwachten we 2,4 mln aan kosten in 2024, 1,2 mln daarvan ligt voor in een aanvraag voor het Duurzaamheidstransitiebudget. Voor windenergie is voor 1,5 mln geprogrammeerd in 2024.
138	D66	Klimaat		Risico's op klimaatschade zijn geïnventariseerd voor de gemeente. Welke zijn waar verwerkt in de begroting? Welke risico's zijn 'niet-kwantificeerbaar'?	In de afdoening van "Erken het risico van klimaatschade" (22bb7426) is een inventarisatie opgenomen van de geïnventariseerde risico's. Het merendeel van deze risico's is gebundeld en als niet kwantificeerbaar risico en opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing Begroting Rotterdam 2024. Via het pijltje achter het risico 'Risico op klimaatschade' wordt een extra toelichting zichtbaar over de opbouw van het risico.
139	D66	Veilig		Hoeveel is er voor 2024 begroot voor het cyberveilig maken en behouden van de gemeentelijke organisatie en dienstverlening?	Voor 2024 is 6mln begroot.
140	D66	Veilig		Hoeveel is er voor 2024 begroot voor de inzet van jongerenwerkers om criminaliteit tegen te gaan?	Op dit moment is er 4,83mln begroot voor 2024 ten behoeve van de opdracht grenzenstellend jongerenwerk. Dit bedrag wordt nog hoger, op basis van de uitwerking van de coalitie-afspraken inzake intensivering jongerenwerk.
141	D66	Veilig		Hoe wordt het Rijksbudget van € 1mln. voor personen met verward gedrag besteed? Waar zien we dit terug in de begroting?	Dit bedrag is niet terug te vinden in de gemeentelijke begroting omdat de rijksbijdrage bij het Zorg- en Veiligheidshuis Rotterdam-Rijnmond (ZVHR) is geland.
142	D66	Veilig		Wat is er in 2024 begroot voor de jaarlijkse Publiekscampagne illegaal drugsgebruik?	Er is voor 2024 € 103.000 begroot voor de jaarlijkse Publiekscampagne illegaal drugsgebruik.
143	D66	Samenleven		In de begroting zijn de SDG's opgenomen, waarin ook de LHBTQIA+-gemeenschap en andere minderheidsgroepen worden genoemd. Waar zien we de emancipatie agenda van deze groepen vertaald in de begroting?	•Het college definieert emancipatie in brede zin, niet per (doel)groep. Uiteraard is het hierbij nodig om sensitiviteit te hebben voor de uiteenlopende vormen, fasen van emancipatie en behoeften die hieruit voortkomen van verschillende Rotterdamse gemeenschappen. •Emancipatie is het streven naar een volwaardige plaats in de samenleving vanuit een achtergestelde positie. Dat geldt voor vrouwen, maar ook bijv. zwarte emancipatie, moslimemancipatie, etc. Mede daarom zijn in het hele Actieplan Samenleven in een Stad 2024-2027 de verschillende discriminatiegronden verwerkt. Er is geen aparte paragraaf over racisme, niet over LHBTQIA+ en ook geen aparte over (vrouwen)emancipatie. •Het budget zit o.a. in het subsidiebudget, hiermee faciliteren we initiatieven van organisaties die ten goede komen aan LHBTQIA+-emancipatie, maar bijvoorbeeld ook inzetten op andere vormen van emancipatie. Denk aan: financiële zelfredzaamheid en economische zelfstandigheid, het recht op zelfbeschikking en weerbaarheid van vrouwen. •Het college staat pal voor de gelijkwaardigheid van elke Rotterdammer, waaronder die van man en vrouw. Daarom werken we samen met organisaties in de stad aan de emancipatie agenda waarbij o.a. vrouwenemancipatie centraal staat, (vrouwenemancipatie gaat gepaard met actieve inzet van de mannen) maar ook anti-discriminatie, diversiteit en emancipatie van LHBTQIA+-ers.
144	D66	Samenleven		Waarom zijn projecten bij het programma Armoede, schuldhulpverlening, inburgering en samenleving 'niet van toepassing'?	Onder de projecten op de begrotingsite wordt alleen de voortgang over grote fysieke en grote ICT projecten vermeld, waarvoor een investering wordt gedaan vanuit de gemeentelijke begroting.
145	D66	Armoede		Door de jaarlijkse actualisatie van het Rijk is er in 2024 € 152.000 als financiële meevaller begroot bij de bestrijding van kinderarmoede. Hoe moeten we deze taakmutatie interpreteren?	De taakmutatie is een correctie op middelen die in 2017 zijn ontvangen. Jaarlijks herijkt het Rijk de verdeling van deze middelen over de gemeenten. De stand waarop deze herijking heeft plaatsgevonden betreft 2020. Hierbij bekijkt het Rijk het aantal kinderen in armoede.
146	D66	Zorg		Waarom wordt de aanstelling van de stadsmarinier Discriminatie bekostigd uit programma Zorg, welzijn en wijkteams?	Op de begrotingswebsite staat op pagina 169 per abuis de tekst 'Bijdrage voor aanstelling van de stadsmarinier Discriminatie, uit programma Zorg, welzijn en wijkteams (-€ 78.000 in 2023 tot -€ 100.000 in 2026)', hier had programma Armoede, Schuldhulpverlening, Integratie en Samenleving moeten staan. Dit is inmiddels aangepast op de begrotingswebsite
147	D66	Zorg		Waar is de begroting voor de IPH terug te vinden?	In het Integraal Huisvestingsplan (IHP) worden de bestaande gemeentelijke panden in kaart gebracht die de komende jaren vernieuwd of grootschalig gerenoveerd moeten worden, dit is beleidsarm. Concrete investeringsbeslissingen worden separaat voorgelegd via aanvragen van investeringskredieten. Voor de vervanging van ons eigen vastgoed is financiering geregeld in de Rotterdamse Investeringsmotor (RIM). Dat gaat dan om de kapitaallasten die gemoeid zijn met de investering en voor zover er geen andere dekking is voorzien via bijvoorbeeld huurinkomsten van derden die van het pand gebruik maken of eigen programmagelden waarmee we een instelling financieel tegemoet komen om de totale kosten inclusief huisvesting te betalen (bijvoorbeeld in de vorm van subsidies). Voor panden in eigendom van de gemeente waar <i>beschermde woonvoorzieningen</i> zijn gevestigd geldt over het algemeen dat de zorgaanbieder die het pand huurt een kostendekkende huur betaalt aan de gemeente. Deze kostendekkende huur wordt betaald uit de persoonsvolgende Wmo arrangementen met verblijf (inkoop), waar een vergoeding in zit voor kapitaal- en huisvestingslasten. Voor de panden in eigendom waar <i>opvang</i> is gevestigd wordt de kostendekkende huur betaald middels een subsidie. In het Integraal Huisvestingsplan worden de panden in kaart gebracht die de komende jaren vernieuwd of grootschalig gerenoveerd moeten worden. Dit plan wordt vervolgens afgestemd met de ruimte die in de RIM beschikbaar is. In die zin is er niet één herkenbare plek waar de begroting van het IHP Zorg terug te vinden is. Een deel komt immers uit de RIM en een deel komt via huurinkomsten van derden of eigen programmagelden.
148	D66	Bestuur		Wat is er begroot om het Actieplan ambtelijke integriteit jaarlijks voort te zetten?	Voor voortzetting van het Actieplan Ambtelijke Integriteit is jaarlijks € 900k toegekend (besluit sept 2022).

149	D66	Energietransitie	107	Wind in de haven: Zijn er naast de opties voor behoud van 300 MW ook scenario's waarin uitbreiding van het aantal MW wordt voorzien?	Er is maar beperkt ruimte om windenergie in de haven in te passen. Het behoud van de 300 MW op termijn, vergt daarom al een forse inspanning en focus op repowering van zowel Hbr, gemeente als ontwikkelende partijen. Voor uitbreiding van de 300 MW zijn de mogelijkheden nog beperkter.
150	D66	Energietransitie	107	Servicepunt zonne-energie: Is inzichtelijk hoeveel MW opwerk gerealiseerd is met de 39 bedrijven?	Er hebben zich na de mailing juni 2022 uiteindelijk 61 bedrijven gemeld; daarvan hebben er nu 18 bedrijven totaal 1 MWp gebouwd, en er is nog 7,3 MWp in ontwikkeling bij 16 bedrijven.
151	D66	Energietransitie	107	Energie voor Rotterdam: Wat is de achterliggende oorzaak voor het niet behalen van de 90 beoogde Coöperatieve zonnedaken?	Er zijn meerdere oorzaken waardoor de 90 coöperatieve daken niet behaald worden. De belangrijkste redenen zijn: - gestegen stroomprijzen waardoor partijen vaker hun dak willen ontwikkelen voor eigen gebruik i.p.v. ter beschikking stellen aan een coöperatie, een moeilijker rond te krijgen businesscase door gestegen materiaalkosten, gestegen rentetarieven en tegenvallende SCE-tarieven, minder beschikbare gemeentelijke daken dan gehoopt. Een recent onderzoek naar knelpunten waar energiecoöperaties in het algemeen tegenaan lopen is hier te vinden: https://www.hier.nu/system/files/inline/Knelpunteninventarisatie%20energiecooperaties_0.pdf
152	D66	Energietransitie	107	Duurzaamheidsvouchers bedrijven: wordt als succes bestempeld, is er ook voortzetting voor geregeld in de huidige begroting?	Voor de periode 2023 tot 2026 is voor de Duurzaamheidsvouchers voor ondernemers een aanvraag gedaan voor dekking vanuit het DTB. Voor 2023 en 2024 is deze toegekend. Vanwege het succes is voor 2024 een ophefing van dit budget gevraagd. Over 2025 en 2026 moet nog een besluit worden genomen.
153	D66	Electriciteitsnet	109	Welke praktijkvoorbeelden heeft het college al gebruikt om de "juiste keuzes te maken"?	Samen met Stedin wordt gewerkt aan een gezamenlijke Strategische Actieagenda. Daarnaast vindt er in PMIEK verband regionale selectie plaats om efficiënt om te gaan met schaarse middelen en ruimte voor energieinfrastructuur. Op projectniveau geven we aandacht aan het leren van onze samenwerking. In 2022 is er gereflecteerd op de inpassing van een transformatorstation in het Botlekgebied. Proces, gewoontes en patronen die anders onbesproken blijven of zelfs niet opvallen zijn nagelopen. Het resultaat waren nieuwe inzichten om te verbeteren. Ook bij het ontwikkelen van stedelijke kaders voor de inpassing van transformatoren, wordt Stedin betrokken.
154	D66	Energielabels	110	Hoe gaat de gemeente hierop concreet handhaven in 2024-2025?	Afdeling Economie heeft in 2022 een campagne gevoerd om kantooreigenaren te wijzen op de regels en aan de slag te gaan. De DCMR zal hierop gaan handhaven op basis van steekproeven. De prioritering en handhavingsschappen in de afgesproken aanpak met de DCMR zijn in lijn met de landelijke handavingskaders ten aanzien van energielabel c. https://iplo.nl/thema/energiebesparing/energielabel-verplichting-kantoren/informatieblad-toezicht-handhaving-energielabel/handhaving/
155	D66	Haven	112	Welke acties zet de gemeente specifiek in om de grondstoffentransitie in de haven te bevorderen? (los van de inzet op plastics)	De gemeente Rotterdam heeft drie hoofddoelstellingen voor HIC: Verduurzaming van het Energiesysteem, Transportsysteem en het Productiesysteem. Voor de laatste kijkt de gemeente naar de grondstoffentransitie naar de inzet van CO2, groene waterstof, en plastic afval voor hernieuwbare koolstoffen. De acties richten zich op: - Kennisontwikkeling en deling, bijvoorbeeld onderzoek (TNO) naar Toekomstbestendige koolstofstromen in de Zuid-Hollandse industrie die ook kijkt naar de levenscyclus en gaat over inzet van CO2 en plastic afval. Onderzoek (CE Delft) over veelbelovende technieken voor de afvang van CO2 en CO2. - Inzet op specifieke innovatie- en ecosysteemontwikkeling: (financiële) ondersteuning van start-ups & scale ups die innovaties en innovatieve technieken, op zowel mechanische als chemische recycling. Voorbeelden van niet plastic gerelateerde ontwikkelingen zijn: biologisch slib uit afvalwater, (grootschalige) uitsortering van textiel voor chemisch recycelen, circulaire ontmanteling van windturbines en schepen, mogelijkheden van behoud van kritische aardmetalen, en validatie van 'spray capture' techniek voor afvang van CO2 uit de lucht bij installaties. - Inzet op generieke innovatie- en ecosysteemontwikkeling: initiëren en ondersteunen innovatieplatforms, bijvoorbeeld H2Makers (waterstofmaakindustrie), Blue City (groeipotentieel alternatieve grondstoffen).De inzet van groene en blauwe waterstof als grondstof, voor productieoptimalisatie of bijvoorbeeld synthetische brandstoffen. - Faciliteren (versnelde) uitrol van grondstoffentransitie. Inzet van het Versnellingshuis (multidisciplinair overleg HIC partners) om knelpunten in de uitvoering van grondstoffentransitieprojecten op te lossen. In 2024 komt daar de Vergunningenloots bij die ondersteunt aan de start van het vergunningenproces met als doel de vergunningverlening te versoepelen. Onderzoek met de provincie Zuid Holland naar (beperkingen in) ruimte voor alternatieve grondstoffen aan de hand van scenario's.
156	D66	Bewonersinitiatieven	217	Welke effectieve bewonersinitiatieven worden op dit moment ondersteund en op welke wijze gebeurt dat; financieel, organisatorisch, etc?	Tot 1 oktober 2023 hebben 1.451 bewonersinitiatieven een subsidie ontvangen (totale subsidie: € 3.034.647,-). De meeste initiatieven zijn terug te vinden op: Mijn Rotterdam - Bewonersinitiatieven: https://mijn.rotterdam.nl/index.html . Het type initiatieven varieert van kleinschalige activiteiten in een straat tot aan een meerdaags kunstfestival voor de wijk. De ondersteuning hangt af van het type initiatief. Het basisaanbod bestaat onder andere uit de hulpmiddelen van Opzoemer Mee (o.a. boekje met tips) als de persoonlijke hulp van de wijknetwerkers en Opzoemer Mee. Dat kan bestaan uit de juiste contacten leggen binnen de gemeentelijke organisatie, tips voor het verbeteren van het initiatief of helpen met het opstellen van de subsidieaanvraag.

157	VVD	Economische ontwikkeling		Het MKB actieplan moet leiden tot minder regels en bureaucratie en hantering van een 'ja, mits-houding' bij plannen van ondernemers. Wat zijn terreinen waarop minder regels mogelijk zouden moeten zijn? Wat voor soort regels gaat het dan?	Het gaat vaak niet om het schrappen van regels, maar om het bieden van meer ruimte binnen bestaande regels zoals een uurtje langer open voor nachtwinkels en nachthoreca en ook het bieden van maatwerk binnen bestaande regels. Dit kan er ook toe leiden dat we regels structureel aanpassen en zo voor alle ondernemers extra ruimte creëren, zoals we hebben gedaan bij terrasregels (kwaliteitseisen terrassen) naar aanleiding van een mkb-toets met de ondernemers Het klinkt tegenstrijdig, maar soms biedt een extra regel ook meer ruimte zoals de tijdelijke terrasuitbreiding voor horecaondernemers die de gemeente ook in 2024 wederom vergunningsvrij mogelijk maakt. Van ondernemerscollectieven uit winkelstraten en bedrijventerreinen hebben we signalen ontvangen dat de regels m.b.t. marketing en branding van hun gebied in de buitenruimte (regels Rotterdamse Stijl) gebruiksvriendelijker kunnen. Hiermee gaan we aan de slag en leggen we aan hen voor (mkb-toets).
158	VVD	Economische ontwikkeling		Hoeveel % van de regels en bureaucratie waar ondernemers in Rotterdam mee worden geconfronteerd zijn nu gemeentelijke regels of bureaucratie en hoeveel komt van andere overheden?	Het percentage lokale regelgeving waarmee ondernemers te maken krijgen, wordt ingeschat op ongeveer 20%, de overige 80% van de regelgeving is afkomstig van landelijke of Europese overheden. Deze inschatting is gebaseerd op de gezamenlijke ervaring van collega's die al langere tijd met vermindering van regeldruk voor ondernemers bezig zijn zoals Adviescollege Toetsing Regeldruk en collega's van lokale overheden. Rotterdam is aangesloten bij een VNG-overleg over dienstverlening aan ondernemers. Periodiek sluit daar ook een vertegenwoordiger van het ministerie van EZK bij aan. Daar komt het landelijke programma "Vermindering regeldruk ondernemers" ook ter sprake en op die manier proberen we invloed uit te oefenen op het verminderen van regeldruk vanuit de landelijke overheid.
159	VVD	Economische ontwikkeling		Aanpak van het transformeren en aantrekkelijk maken van 25 winkelstraten is in 13 gebieden gestart en in 7 is de gemeente bezig met opstarten. Wat is in deze situatie bezig met opstarten en wanneer start het transformeren in deze 7?	Het opstarten is het voeren van verkennende gesprekken met vastgoedeigenaren en ondernemers, dit moet leiden tot een gezamenlijk plan van aanpak. Voor die gesprekken is een kwartiermaker aangesteld, die samen met ondernemers en vastgoedpartijen in gesprek gaat over wat de opgave in het gebied is en welke belangen er spelen. Het eindresultaat van de startfase is het opleveren van een brancheringsplan, of ander ambitiedocument. Voor het opstellen van zo'n plan of document is subsidie beschikbaar. Het transformeren van een pand kan onderdeel zijn van de uitvoering. Er is een overzicht van alle winkelgebieden waar de vitale kernen aanpak actief is. In dit overzicht worden de gezamenlijke acties van ondernemers, vastgoedeigenaren en gemeente bijgehouden. Van dit overzicht wordt een lijst gemaakt die op korte termijn aan de Raad toegestuurd kan worden.
160	VVD	Economische ontwikkeling		In maart 2023 startte Rotterdam Square officieel met als doel versterking van de Life Sciences and Health-sector in Rotterdam. Zijn er al concrete successen geboekt en zo ja, welke?	Rotterdam Square heeft zich de afgelopen periode met name geconcentreerd op het opbouwen van de organisatie, het leren kennen van het netwerk van ondernemers en kennisinstellingen in de L&H sector en de opgaven in de sector. Daarnaast zijn vier events georganiseerd door Rotterdam Square voor dit netwerk met inhoudelijke bijdragen van zowel innovatieve ondernemers als wetenschappers. Verder is in samenwerking met IQ één LS&H bedrijf aangetrokken dat zich heeft gevestigd in de stad. Tot slot werkt Rotterdam Square als verbinder aan een onderzoekssamenwerking tussen twee bedrijven en het Erasmus MC.
161	VVD	Economische ontwikkeling		Hoe hoog is de toegekende subsidie die is ontvangen vanuit Kansen op West ten behoeve van de circulaire economie en op welke (concrete) wijze wordt deze aangewend?	Er is geen sprake van een brede toegekende subsidie vanuit Kansen voor West voor de gemeente voor dit onderwerp. Het werkt anders. Kansen voor West is een subsidieprogramma dat wordt uitgevoerd door het College van Rotterdam voor geheel landsdeel West. De Europese Commissie stelt voor het hele programma (voor geheel landsdeel West) middelen beschikbaar voor de programmaperiode 2021-2027 (te besteden tot en met 2029) voor een aantal specifieke doelen. Daarvan is circulaire economie een opgenomen doel. Daarnaast kan ook binnen het specifieke doel Innovatie budget worden aangewend voor de circulaire economie. Elke partner in Kansen voor West (Rotterdam is 1 van de 8 partners, 4 Westelijke provincies en de G4 vormen het achttal) beslist binnen de kaders zelf waar ze op inzetten. Het beschikbaar komen van de middelen werkt als volgt. In de periode 2022 tot en met 2025 worden twee keer per jaar openstellingen van middelen gedaan. Elke partner beslist zelf hoeveel en voor wel specifiek doel. In Rotterdam is dat en collegebesluit. Tot nu toe heeft Rotterdam 3 specifieke openstellingen gedaan voor de circulaire economie. In een 4e bredere openstelling konden ook voorstellen voor circulaire economie ingediend. De eerste was in april 2022 en de andere twee in het voorjaar 2023. In totaal zijn er op de eerste openstelling 4 projecten van subsidie voorzien (bijlage 1). Deze openstelling was specifiek gericht op de circulaire chemie in het Haven Industrieel Complex. Bij de openstellingen van dit voorjaar ging het zowel om een innovatie-openstelling voor circulaire economie als om een openstelling voor opschaling. Daarnaast was er een brede klimaat openstelling voor het zogeheten stedelijk luik van Rotterdam (alleen voor de gebieden NPR: BoTU, MW4AHvens en Oud Mathenesse), ook hierin zijn voorstellen voor circulaire economie mogelijk. Op dit moment zijn er twee voorstellen uit deze openstellingen voor de circulaire economie in behandeling en worden er nog een aantal binnenkort verwacht. De twee in behandeling zijnde voorstellen (TexMiles en Oscar Circulair) hebben al een positief inhoudelijk advies van de deskundigen en zullen waarschijnlijk na afronding van de technische toets binnenkort worden geschikt.

161b	VVD	Economische ontwikkeling		52 creatieve en ambachtelijke makers zijn hun werkplek kwijtgeraakt als gevolg van de brand bij Keilewerf 1. Hoeveel ondernemers hebben inmiddels alternatieve huisvesting ontvangen en bij hoeveel ondernemers - die er wel naar kop zoek zijn - is nadat nog niet gelukt?	Na de brand boden een aantal particuliere vastgoedeigenaren onderdak aan de getroffen ondernemers aan. Deze 19 locaties zijn verzameld en gedeeld met de Keilewerf BV. Vanuit gemeentelijk vastgoed is het gelukt om 2 geschikte panden te bemiddelen, één aan de Ceintuurbaan en één aan de Schiehaven. Hier hebben de vier ondernemers met het grootste aantal vierkante meters van de Keilewerf inmiddels een plek gevonden. 12 ondernemers hebben een locatie gevonden buiten de gemeente om; al dan niet van tijdelijke aard. 22 ondernemers hebben op dit moment nog geen nieuwe werkplek. Het overgrote deel kan op korte termijn zijn intrek nemen aan de Schiehaven. Zij zijn in afwachting van de oplevering van het laatste gedeelte van het pand door de vorige gebruiker. 3 ondernemers hebben aangegeven in alle waarschijnlijkheid niet verder te gaan met hun bedrijf in Rotterdam. Voor de overige ondernemers geldt dat ze een doorstart maken in andere hoedanigheid, of dat ze zich bij een van de bestaande (Keilewerf) ondernemingen hebben gevoegd.
162	VVD	Handhaving		Welke wijken beschikken nu over een eigen wijkhandhaver en wat zijn de eerste ervaringen van de wijkbewoners met de wijkhandhavers?	Stadsbeheer Toezicht & Handhaving zet handhavers wijkgericht vanuit reguliere wijkteams in. Ieder regulier wijkteam is actief in meerdere vaste wijken. Momenteel is Stadsbeheer Toezicht & Handhaving bezig met een doorontwikkeling naar de inzet van wijkboa's. Wijkboa's zijn het vaste gezicht en het vaste aanspreekpunt voor bewoners, ondernemers en ketenpartners in een wijk. Wijkboa's maken deel uit van de reguliere wijkteams. In de gebieden Centrum en Delfshaven hebben het Nieuwe Westen, Oude Westen, Middelland en Witte Dorp/Oud Mathenesse elk één wijkboa. Voor de overige wijken wordt de toewijzing van wijkboa's voorbereid. In het gebied Charlois heeft elke wijk één wijkboa. Uitzonderingen zijn Heijplaat en Wielewaal: deze wijken worden meegenomen in de surveillance door de wijkboa's van overige wijken. In de gebieden Feijenoord, Lombardijen en IJsselmonde heeft elke wijk één wijkboa. Ook Rozenburg, Hoogvliet, Pernis, Hoek van Holland hebben elk één wijkboa. Aan elke wijk in de gebieden Overschie, Kralingen-Crooswijk, Hillegersberg-Schiebroek, Noord en Prins Alexander zijn één of meer boa's gekoppeld, die voor deze wijken als 'zorgwijken' eerste aanspreekpunt zijn. Deze werkwijze wordt nog verder doorontwikkeld naar wijkboa's. De eerste ervaringen met de wijkboa's zijn positief. Buurtbewoners en ondernemers zijn tevreden over de wijkboa's als herkenbare gezichten en aanspreekpunten. De wijkboa's zijn makkelijk benaderbaar, ze geven uitleg over wat er wel of niet mogelijk is vanuit Toezicht en Handhaving om situaties aan te pakken en waar nodig verwijzen ze door naar andere onderdelen van de gemeente of naar samenwerkingspartners.
163	VVD	Handhaving		Er zijn extra middelen toegekend om extra handhavers te werven. Hoeveel handhavers zijn er geworven sinds de start van deze college periode	Sinds 1 juli 2022 zijn 122 handhavers ingestroomd. Hiervan zijn er 48 sinds januari 2023 als trainee geworven en kunnen worden aangemerkt als extra. Het overige betreft veelal opvulling van bestaande vacatures.
164	VVD	Handhaving		Hoe groot is de jaarlijkse uitstroom van handhavers? Wat zijn de voornaamste redenen dat handhavers uitstromen? Hebben we zicht op naar welke andere organisaties onze handhavers uitstromen? Zo ja, welke en wat is hiervoor de reden?	In 2022 zijn van 1 juli t/m december 22 handhavers uitgestroomd. In 2023 zijn tot en met september 45 handhavers uitgestroomd. De voornaamste redenen van uitstroom zijn: Elders BOA werk gevonden (welke organisaties dit zijn wordt niet uitgevraagd bij uitstroom); Reisafstand; Ander werk gevonden zonder BOA.
165	VVD	Veilig		In de veiligheidsindex staat geen cybercrime. Hoe ontwikkelt het aantal mensen en organisaties dat slachtoffer wordt van cybercrime en hoe ontwikkelt het veiligheidsgevoel rond cybercrime?	In het wijkprofiel van 2023 zijn vragen opgenomen over de mate waarin Rotterdammers slachtofferschap van digitale criminaliteit ervaren en in hoeverre zij zich online onveilig voelen. Zodra deze cijfers bekend zijn, wordt dit gedeeld met uw raad. In een nadere toelichting zijn ook landelijke gegevens opgenomen
166	VVD	Fraude		444 fraudeonderzoeken op basis van vermoedelijke fraude afgerond. In hoeveel procent van de gevallen was er sprake van fraude? En hoeveel geld is er teruggevorderd?	In de handavingsketen wordt er niet gerapporteerd over het aantal fraudegevallen, maar over het aantal onrechtmatigheden die geconstateerd zijn. Niet elke onrechtmatigheid is fraude. Tot en met het tweede tertaal zijn er 91 onrechtmatigheden geconstateerd ten opzichte van 444 fraudeonderzoeken, dat is afgerond 20%. Inclusief de meldingen van collega's zijn er 579 fraudeonderzoeken afgerond, waarin totaal 170 onrechtmatigheden geconstateerd zijn, dat is afgerond 29%. In de tabel in de bijlage vraag 166 zijn de gegevens tot en met het tweede tertaal weergegeven. Vanaf het derde tertaal wordt deze resultaatgegevens in elke tertaalrapportage weergegeven, zoals ook in de brief Uitbreiden indicatoren handhaving (23bb005740) is aangekondigd.

167	VVD	Verkeersaso aanpak		Welke communicatie- en gedragstechnieken worden nu ingezet bij de Verkeersaso Aanpak?	We informeren Rotterdammers over de gemeentelijke inzet. Daarnaast beïnvloeden we via communicatie de groep overlastgevers door resultaten van handhavingsacties te delen en daarmee te laten zien dat de kans om 'gepakt' te worden aanzienlijk is. Daarmee vergroten we de subjectieve pakkans in het verkeer. Dit draagt bij aan positieve beïnvloeding van foutief rijgedrag. Vanuit gedrag beïnvloeden we de overlastgevers door in te spelen op de 'inner circle' van de doelgroep, specifiek moederfiguren. Uit onderzoek blijkt dat de doelgroep hier gevoelig voor is. We zetten een stadsbrede campagne in met inzet van moederportretten langs de weg en de inzet van moederfiguren op straten als de Meent, om in gesprek te gaan met bestuurders.																		
168	VVD	Verkeersaso aanpak		Hoeveel geld is er met de 300 boetes in juni en juli opgehaald?	Er is geen geld 'opgehaald' met de boetes, alle opbrengsten gaan naar het Rijk.																		
169	VVD	Verkeersaso aanpak		Zijn er andere straffen dan boetes uitgedeeld? Zo ja, welke waren dat?	Handhaving legt op dit moment alleen boetes op in de aanpak																		
170	VVD	Deelvervoer hub		Hoeveel deelscooters, deelfietsen en deelbakfietsen nemen dagelijks de parkeerplekken op de deelvervoer hub bij Rotterdam Centraal in? Hoeveel deelvervoer staat er / wil er staan / kan er niet staan door drukte bij piekmomenten? Hoe vaak wordt de deelvervoer hub gebruikt door niet-deelvoertuigen? Hoe vaak staat er deelvervoer rondom maar niet in de deelvervoer hub (en dus verkeerd geparkeerd)? Hoe wordt opgetreden tegen onjuist gebruik van de deelvervoer hub?	Hoeveel deelscooters, deelfietsen en deelbakfietsen nemen dagelijks de parkeerplekken op de deelvervoer hub bij Rotterdam Centraal in? -Gemiddeld 100 per dag. De eerste weken na de opening van de deelvervoer hub bleef het gebruik achter t.o.v. het aantal beschikbare plekken. We zien in de loop van de tijd een steeds groter gebruik van de deelvervoerhub. Hoeveel deelvervoer staat er / wil er staan / kan er niet staan door drukte bij piekmomenten? -De hub biedt plaats voor 142 deelvoertuigen. Sinds de monitoring en opening van de hub is het nog niet voorgekomen dat al deze plekken in gebruik zijn genomen. Hoe vaak wordt de deelvervoer hub gebruikt door niet-deelvoertuigen? -Uit de laatste schouw is gebleken dat dit minimaal voorkomt. Gemiddeld 1 à 2% van de vakken wordt door privé voertuigen gebruikt. Hoe vaak staat er deelvervoer rondom maar niet in de deelvervoer hub (en dus verkeerd geparkeerd)? -Dit komt sporadisch voor. Aangezien er een afwijking zit in de gps-locaties is het technisch gezien mogelijk om deelvervoer buiten de hub te plaatsen. Dit kan, afhankelijk van het weer, oplopen tot zo'n 15 à 20 meter. Zodoende kan het deelvervoer buiten de hub geparkeerd worden. Hoe wordt opgetreden tegen onjuist gebruik van de deelvervoer hub? -Niet, want hiertoe is geen aanleiding.																		
171	VVD	Betaald parkeren		In welke wijken / straten waar betaald parkeren is ingevoerd, wordt er nog steeds parkeeroverlast ervaren door de bewoners? Hoeveel boetes zijn er per wijk uitgedeeld voor fout parkeren of niet betalen?	Er zijn nauwelijks meldingen over parkeeroverlast door bewoners in gebieden waar betaald parkeren is ingevoerd. Meldingen van parkeeroverlast worden met name gedaan door bewoners die net buiten betaald parkeergebied wonen en overlast ervaren van geparkeerde voertuigen die feitelijk thuishoren in het naastgelegen gebied waar wel betaald parkeren van kracht is (waterbedeffect). In de eerste 9 maanden van 2023 (tot 1 oktober) zijn de volgende aantallen naheffingsaanslagen parkeerbelasting per gebied opgelegd voor het niet of onvoldoende betalen van parkeerbelasting: <table><tr><td>Centrum</td><td>80.358</td></tr><tr><td>Charlois</td><td>40.331</td></tr><tr><td>Delfshaven</td><td>101.185</td></tr><tr><td>Feijenoord</td><td>94.633</td></tr><tr><td>Hillegersberg-Schiebroek</td><td>9.889</td></tr><tr><td>IJsselmonde</td><td>17.395</td></tr><tr><td>Kralingen-Crooswijk</td><td>43.404</td></tr><tr><td>Noord</td><td>59.523</td></tr><tr><td>Prins Alexander</td><td>6.050</td></tr></table> In de systemen is geen onderscheid te maken op aantallen uitgedeelde boetes naar wijken waarin wel of geen betaald parkeren is ingevoerd. (Desgewenst kan er wel op straatniveau een uitdraai worden gemaakt. Echter: Rotterdam telt ruim 4000 straten). Daarom is nu gekeken naar een 4-tal veel voorkomende Mulder-overtredingen voor de gehele stad voor de periode 1 januari 2023 t/m 30 september 2023. Dit leidt tot het volgende beeld, verdeeld naar soort overtreding: Soort Mulder-overtredingen: -Stilstaan op rijbaan waar niet mag3522 -Dubbel-parkeren123 -Oneigenlijk op een invaliden parkeerplaats parkeren268 -Parkeren waar parkeerverbod geldt1425 Totaal aantal Mulder-overtredingen5338	Centrum	80.358	Charlois	40.331	Delfshaven	101.185	Feijenoord	94.633	Hillegersberg-Schiebroek	9.889	IJsselmonde	17.395	Kralingen-Crooswijk	43.404	Noord	59.523	Prins Alexander	6.050
Centrum	80.358																						
Charlois	40.331																						
Delfshaven	101.185																						
Feijenoord	94.633																						
Hillegersberg-Schiebroek	9.889																						
IJsselmonde	17.395																						
Kralingen-Crooswijk	43.404																						
Noord	59.523																						
Prins Alexander	6.050																						
172	VVD	Stedelijke ontwikkeling		Er is 57% gebouwd in het hogere segment, onbekend in het topsegment. Hoeveel doorstroom in de gehele Rotterdamse woningmarkt (tussen alle segmenten) is er in 2022 en 2023 geweest?	"Doorstroming van rotterdammers tussen woningen met verschillende prijssegmenten wordt niet regulier gemeten of gemonitord, dit is immers een zeer complex te achterhalen proces. Wat wel wordt gemonitord is verschuivingen binnen de corporatievoorraad. Bijvoorbeeld de doorstroming van huishoudens met middeninkomen die een sociaal huurwoning achterlaten en naar een middenhuur woning van de corporaties verhuizen. Dat betrof in 2022 43% van alle verhuuringen van middenhuur corporatiewoningen in 2022. Voor 2023 zijn deze cijfers nog niet bekend.																		

173	VVD	Stedelijke ontwikkeling		Wat is de definitie van betaalbare huur- en koopwoningen?	"Onder de term 'betaalbaar' vatten we zowel sociaal als middensegment. De prijsklassen voor 2023 zijn als volgt: Sociale huur € 808,06 Middenhuur Van € 808,06 tot € 1.075 Sociale koop € 202.000 Middenkoop Van € 202.000 tot € 355.000"
174	VVD	Stedelijke ontwikkeling		Hoeveel woningbouwprojecten zijn er stilgevallen, uitgesteld of niet doorgegaan doordat veranderingen op de woningmarkt en de terughoudendheid van investeerders? Bouw van het middensegment blijft hangen ten opzichte van de ambitie. Er worden verschillende factoren gegeven als redenen die de opgave als geheel lastiger maken (sterk gestegen bouwkosten, arbeidscapaciteit, gestegen rente, afvallende kopersmarkt, en voorzichtigere beleggersmarkt). Welke van die factoren spelen het meeste bij het middensegment? Kunnen die factoren en de verhoudingen daartussen op enige manier worden gespecificeerd?	"Vrijwel de gehele Rotterdamse woningbouw portefeuille is geraakt door de huidige economische tegenwind, de grootste oorzaken zijn genoemd. We zien zowel kleine vertragingen maar ook zien we dat er plannen worden uitgesteld of niet meer doorgaan. Het College streeft ernaar om samen met de marktpartijen en corporaties zo veel mogelijk projecten door te zetten, we gebruiken hiervoor bijvoorbeeld de Startbouwregeling Rotterdam, de Startbouw Impuls van het Rijk, maar ook voeren we maatwerkgesprekken of onderzoeken we een herprogrammering van onderliggende programma's De woningen in het middensegment zijn geconfronteerd met twee ontwikkelingen: -De aangekondigde invoering van regulering van het middensegment met landelijk geldende prijsstellingen, waardoor en de daarom ervaren onzekerheid met betrekking tot de opbrengsten voor de businesscase die worden zijn gemaximaliseerd. -De snel stijgende kosten enerzijds veroorzaakt door de stijgende bouwkosten en de snel stijgende rente, anderzijds veroorzaakt door de stapeling van regels woonkwaliteitseisen in m2, parkeernormen, duurzaamheidseisen, etc, waardoor de prijs van een te bouwen woning duurder wordt. Het is daarbij steeds vaker het geval dat kostprijs van een midden-categorie woningen, niet meer kan worden goedge maakt door de opbrengsten die vanuit de businesscase kunnen worden gegenereerd. De verwachting is dat dit verschijnsel langdurig de bouwopgave van middensegment zal beïnvloeden. Het goedkoper maken van de bouw van deze woningen is dus nodig, om voldoende midden-categorie woningen te blijven bouwen. Het college zet hier via het doorbouw-akkoord in op: -Startbouwregeling Rotterdam, bijdrage aan de bouw van midden-categorie woningen van max 5.000 euro per woning en max 500.000 per project -Het ontlasten van eisen op bouwprojecten zelf, oa door eisen meer op gebiedsniveau te organiseren kan een parkeervoorziening, bijvoorbeeld via een Mobiliteit hub voor meerdere projecten tegelijk worden gerealiseerd of kunnen vereisten voor flora en fauna door een gezamenlijk ontwerp met de omliggende buitenruimte juist in deze buitenruimte worden gerealiseerd. -Tot slot omarmt het college de innovatie in de bouw door meer fabrieksmatige en modulaire bouwoplossingen toe te gaan passen. "
175	VVD	Stedelijke ontwikkeling		Op welke manieren heeft de Rotterdamse gemeente inspraak bij het uitwerken van het NPLG herstelprogramma voor de Natura 2000-gebieden rondom Hoek van Holland? Welke beheersverantwoordelijkheden worden er van de Rotterdamse gemeente verwacht bij de Natura 2000-gebieden?	Het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is een Rijksprogramma van LNV dat per provincie wordt uitgewerkt, voor Zuid-Holland is dit gevat in het ZH PLG. Het herstel van de Natura 2000 gebieden is een apart programma dat de provincie heeft ingericht via Natura 2000 om de gebieden weer op orde te brengen, het is een herstelprogramma. Dit programma is geen onderdeel van het NPLG, het duurzaam in stand houden van deze Natura 2000 gebieden wel. De provincie is bevoegd gezag voor landschap en daarom de aangewezen trekker van deze programma's. NPLG Op 15 juni jl. heeft de provincie haar eerste toetsbare versie aangeleverd bij het Rijk. Het NPLG heeft als doel om te komen tot een toekomstbestendig buitengebied, de aanpak en maatregelen die hierbij horen/passen verschillen per deelgebied. Hoek van Holland ligt in het deelgebied Kust en Duinen van de provincie Zuid-Holland. In het ZH PLG dat 15 juni is gepresenteerd zijn nog geen projecten opgenomen, wel 16 maatregelen waaronder projecten gehangen kunnen worden. Dat gebeurt in de volgende fase (die nu loopt) en wordt door de provincie gezamenlijk met de gebiedspartijen en gemeenten gedaan. Deze fase wordt afgerond met het vaststellen van de volgende versie ZH PLG (met projecten) door provincie Zuid-Holland. Zij voorziet de vaststelling hiervan in Q4 van 2024. De gemeente is gesprekspartner bij het ZH PLG en levert in overleg (participatie) informatie en mogelijke projecten aan voor het ZH PLG. De provincie is eindverantwoordelijk voor landschap en daarmee ook de aanpak van NPLG in Zuid-Holland, zij stelt dan ook het ZH PLG vast en is eindverantwoordelijk voor de voortgang/ uitvoering. Natura 2000 herstelprogramma De Natura 2000 gebieden moeten voldoen aan de hiervoor gestelde instandhoudingsdoelen voor habitattypen en richtlijnsorten, deze zijn zo vastgesteld bij de toewijzing van de status Natura 2000 gebied. Voor Rotterdam is dat voor het Natura 2000 gebied Solleveld en Kapittelduinen weergegeven op: Solleveld & Kapittelduinen: Doelstelling natura 2000.

Gemeente Rotterdam beheert enkele Natura 2000 deelgebieden van Solleveld en Kapittelduinen direct rondom de kern van Hoek van Holland en Zuid-Hollands Landschap beheert andere delen van Solleveld en Kapittelduinen rondom Hoek van Holland. In 2021 heeft de provincie Zuid-Holland een doelenanalyse en inventarisatie uitgevoerd, te vinden via: natura2000_doelenanalyse_solleveld_kapittelduin en (1).pdf. Hieruit bleek dat de Natura 2000 gebieden langs de kust niet in goede staat verkeren. Daarom heeft de provincie een subsidieprogramma opgesteld om de natuurwaarden te herstellen, de behorende partijen moeten dit uitvoeren.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om het beheer van Natura-2000 gebieden zo uit te voeren dat dit in lijn is met de beheerplannen die zijn opgesteld door de PZH. Het integreren van deze beheerplannen in de beheerwerkzaamheden van de gemeente in deze gebieden moet ervoor zorgen dat de natuurwaarden en habitattypen behouden blijven in de Natura-2000 gebieden. Als dit niet het geval is zal er een plan gemaakt en uitgevoerd moeten worden om deze natuurwaarden te herstellen danwel verbeteren. De gemeente heeft enige vrijheid bij het uitvoeren van beheermaatregelen, zolang deze passen binnen het beheerplan van de provincie.

176	VVD	Beheer van de stad		Wat voor soort en hoeveel interventies zijn er gepleegd vloeiend uit de Nota Samen SchoonR 2023 - 2026 (zoals het aantal soorten boetes en dwangsommen voor naastplaatsingen en zwerfafval, undercoveracties, leegtrek acties van restafvalcontainers, etc.) en wat was de opbrengst?	a. 25meter regel: Er zijn in de afgelopen periode 9 acties georganiseerd rondom zwerfafval in de gebieden Zuid, Centrum en Noord. Tijdens deze acties is gebleken dat er bij ondernemers een behoefte is aan informatie, omdat zij niet goed op de hoogte zijn van de geldende regels. Bij vervolgacties wordt de nadruk gelegd op het informeren, adviseren en eventueel waarschuwen van ondernemers voordat er direct handhavend opgetreden wordt. Uiteraard wordt wel handhavend opgetreden waar dat nodig is (denk aan situaties waarin een ondernemer al meerdere keren is aangesproken en nog steeds niet voldoet aan de geldende regels). Voor de 25m regel geldt dat er nog geen bekeuringen zijn uitgedeeld. Bij uitgevoerde controles bleek dat ondernemers niet goed op de hoogte waren van 25m regeling. Hierop is afgesproken dat de komende tijd zoveel mogelijk ondernemers geïnformeerd worden voordat er handhavend opgetreden wordt. In de planning 2024 worden deze acties weer georganiseerd en is het streven meer repressief op te treden n.a.v. eerdere controles en afspraken die zijn gemaakt. b. Burger surveillance en undercoveracties: 1x per maand vindt een undercover actie plaats gericht op kades en afgelegen plekken waarbij gesurveilleerd en gehandhaafd wordt op het gooien van afval op straat (heterdaad situatie, bijv. afval gooien vanuit de auto) zijn hier boetes uitgedeeld, zo ja aantal? . In de warme periode zien we dat de overlast van zwerfafval zich vaker voordoet, omdat burgers dan vaker buiten zijn. Richting de winter zien we een daling van deze overlast. In de zomerperiode is in de parken extra inzet gepleegd op undercover acties, waarbij ook gehandhaafd is op heterdaad situaties. (aantal pv's?) c. Bedrijfsafval 1x per maand leegtrekken van afvalcontainers en controle op onjuist aangeboden bedrijfsafval/huisafval/afvaltoeristen. • 6 winkelpinten gecontroleerd: in totaal 28 ondergrondse containers gelicht en 1586 vuilniszakken onderzocht. • 48% van het totaal aan afval was herleidbaar als bedrijfsafval. • Van het aangetroffen bedrijfsafval bleek 61% gerechtigd gebruik te maken van de ondergrondse containers. • 14% van het aangetroffen bedrijfsafval bleek niet te herleiden naar een onderneming.
177	VVD	Beheer van de stad		In welke wijken en op welke plekken werden de interventies gepleegd en waar bleek dat de meeste afvalregels werden overtreden?	Alle acties zijn stedelijk uitgezet. Dat wil zeggen dat ondernemers in heel Rotterdam (zowel de Noordoever als de Zuidoever) worden gecontroleerd. De acties worden nu met een specifieke groep georganiseerd in heel Rotterdam. Voor de planning 2024 is het streven om per cluster 2x per maand acties te organiseren. Winkelpinten zoals de Franselaan, Wolphaertsbocht, Asterlo/Slinge, Zwart Janstraat, en de Witte de withstraat zijn de restafvalcontainers onderzocht (zie cijfers onder kopje bedrijfsafval). Onderstaande opsomming toont aan dat er in de gebieden Zuid-West, het Centrum en Noord-Oost de meeste bekeuringen zijn geschreven. In totaal zijn er op alle onderwerpen bij elkaar 436 bekeuringen geschreven gesplitst in de volgende gebieden: 79 in het Centrum 74 in Noord-Oost 5 in Noord-West 68 in Zuid-Oost 210 in Zuid-West.
178	VVD	Beheer van de stad		Welke maatregelen worden nu genomen tegen fijn zwerfafval?	In 2023 zijn 20 reinigers opgeleid tot controleur huisafval, dit team is sinds het voorjaar van 2023 actief. • In Hillesluis ruimt een vaste ploeg (Rotterdam Inclusief) elke dag, als proef, naast de reguliere schoonmaakwerkzaamheden in de wijk het zwerfafval op. • Op zeven punten in de stad zijn 'vuilvangers' in het water geplaatst die ervoor zorgen dat zwerfafval zich niet verder verspreid of richting zee gaat. • Er is in de zomer van 2023 gestart met doneerringen voor statiegeldflesjes en -blikjes. Deze zijn momenteel in een aantal parken en in het centrum geplaatst. • Er zijn extra afvaleilanden geplaatst bij de stranden en parken in de zomerperiode. • Alle afvalbakken en – containers hebben een QR-code zodat bewoners makkelijker kunnen melden wanneer de bakken vol zijn. • In het najaar van 2022 is er extra gecommuniceerd over de MeldR app, dat heeft geleid tot een toename van het aantal downloads van de app. In 2023 is de app, tot en met juli, 18.822 keer gedownload. Als deze trend zich dit jaar voortzet, is er zelfs een stijging ten opzichte van 2021. Let wel dat het hierbij gaat om downloads van de app en niet over het aantal meldingen dat via deze app is ontvangen. • In 2023 is gestart met de 'Sneller schoon teams' met gebruikmaking van stints.
179	VVD	Beheer van de stad		Is er een update van het aantal containeradoptanten? Welke ervaringen hebben de containeradoptanten tot nu toe met de gemeente gedeeld?	We hebben nu 1483 actieve containeradoptanten. Dit aantal groeit gestaag; eind vorig jaar waren dat er 1374, dus tot op heden (oktober 2023) is er een toename van ruim 100 containeradoptanten. Er is onderzoek gedaan naar de ervaringen en behoeften van containeradoptanten, waarvan de resultaten binnenkort (waarschijnlijk voor het einde van het jaar) met u worden gedeeld.

15 % van het aangetroffen bedrijfsafval bleek te herleiden naar ondernemingen met een actieve vrijstelling van het bedrijfsafvalrecht. Deze ondernemingen mogen geen gebruik maken van de containers van de gemeente Rotterdam.

• Er zijn 17 processen-verbaal opgemaakt die zijn doorgezegt naar het Functioneel Parket voor vervolging van de betreffende ondernemingen.

• Dit jaar is er één grote actie georganiseerd voor controle op alle afvalcontracten en het betalen bedrijfsafvalreinigingsrecht door ondernemers. Van de ondernemingen met een actieve vrijstelling voor het Bedrijfsreinigingsrecht zijn er 320 bezocht voor een nadere controle. Ten aanzien van 73 ondernemingen is naar aanleiding van de controle een rapport opgemaakt wat ter beschikking is gesteld aan de belastingdienst Rotterdam voor herziening van de vrijstelling.

d. Verhogen bekeuring op naastplaatsingen: Momenteel worden de mogelijkheden nog onderzocht. Uitkomsten hiervan worden gedeeld zodra daar meer bekend over is.

e. Versturen van afvalwijzer bij bekeuringen: De afvalwijzer met daarin de geldende regels rondom het aanbieden van afval wordt standaard meegestuurd met de bekeuring.

180	VVD	Beheer van de stad		Sinds 2023 is er een gebiedsgerichte inzet van plaagdierbeheersing. Hoe heeft dit tot nu toe uitgepakt? Kunt u cijfers hierover delen (targets en realisatie daarvan)?	In 2023 heeft elk gebied een vast aanspreekpunt vanuit plaagdierbeheersing gekregen en bij afwezigheid zijn er vaste vervangers aangewezen. We ervaren dat er meer communicatie ontstaat tussen de plaagdierbeheersers en de medewerkers in de gebieden. Ook bij georganiseerde overleggen worden de plaagdierbeheersers vaker gevraagd om deel te nemen en hun advies te geven tijdens dit overleg. Wij zien hier een verbetering ontstaan in een gezamenlijke aanpak van de problematiek waardoor en meer preventieve oplossingen ontstaan. We zien de nieuwe werkwijze nog niet terug in de cijfers over rattenoverlast. Het gebiedsgericht werken heeft een aanloopperiode nodig omdat er door de plaagdierbeheersers een goed netwerk moet worden opgebouwd van collega's, bewoners en andere betrokkenen. Ook is de inzet vaak gericht op preventieve maatregelen, wat veel tijd en inzet vergt (lange adem). Omdat we pas sinds dit jaar gebiedsgericht werken, is het nog te vroeg om de resultaten terug te zien in een dalend aantal meldingen rattenoverlast. We denken hierin over één a twee jaar verandering te gaan zien. Er zijn geen targets vastgesteld met betrekking tot het aantal MSB-meldingen over ratten.
181	VVD	Vastgoed		Zijn de verkoopdoelstellingen in 2023 gehaald, is de verwachting dat de verkoopdoelstellingen in 2024 gehaald. Hoe verhoudt de verkoopopbrengst zich de ingeboekte opbrengst ene at is het effect op de begroting?	De prognose - op dit moment - is dat de begroting wordt gehaald. Er is een aantal verkopen dat niet geleverd kan worden in 2023, maar dit levert vooralsnog geen financieel knelpunt op. De verkoopdoelstelling voor 2024 is mede als gevolg van de vaststelling van de gewijzigde kadernota minder zeker. Zaken als de extra "beste plan voor de wijk procedures" en aanvullende gesprekken met partijen maken dat de doorlooptijden van verkopen toenemen, waarmee de verwachting is dat een deel van de objecten niet meer in 2024 verkocht en geleverd kunnen worden.
182	VVD	Vastgoed		Kunt u specificeren hoeveel kopers van het verkochte vastgoed voormalige (maatschappelijke)huurders, maatschappelijke investeerders en particuliere investeerders waren?	Wij kunnen dit niet eenvoudig specificeren omdat deze gegevens niet als zodanig worden geadministreerd. Dit vergt intensief onderzoek en veel ambtelijke inzet.
183	VVD	Vastgoed		De afdeling Vastgoed hanteert een zogenaamde nulbegroting. Tot en met 2024 vindt bijpassend plaats uit de algemene middelen. Wat is de bijpassing uit de algemene middelen geweest in 2022, 2023 en wat is de begrote bijpassing in 2024?	De hierover opgenomen tekst op pagina 55 is abusievelijk onjuist geformuleerd. Na afronding van de bestuursopdracht in 2021 was de begroting sluitend en derhalve was geen bijpassing uit de algemene middelen nodig.
184	VVD	Cultuur		Er worden dwarsverbanden tussen cultuur en andere domeinen geconstateerd. In hoeverre wordt cultuur door andere domeinen strategisch ingezet en in hoeverre wordt er vanuit de andere domeinen financieel bijgedragen aan dit "vliegwiel voor economische groei"?	In het sociaal domein wordt cultuur ondermeer strategisch ingezet op het gebied van preventie (kinder -en jongerenactiviteiten) en welzijn. Vanuit gebiedsontwikkeling wordt cultuur ook strategisch ingezet (placemaking). Er wordt nog niet financieel bijgedragen. Het gezamenlijk werken aan opgaves van de stad vanuit de verschillende domeinen zou meer mogen en daarom zijn de dwarsverbanden tussen cultuur en andere domeinen een van de uitgangspunten in het cultuurbeleid 2025 - 2028. De komende vier jaar zet de gemeente zelf de nodige stappen om cultuur meer te verbinden met andere beleidsterreinen, onder andere door de ontwikkeling van een kenniswerkplaats en de integrale aanpak van maatschappelijke vraagstukken. Zo werken we aan een transitie Cultuur waarbij we samen investeren in het belang van cultuur voor onze stad en daar ook samen de vruchten van plukken. De kwartiermaker die per 2024 actief zal zijn heeft hierin ook de opdracht dit te onderzoeken en te organiseren.
185	VVD	Onderwijs		Is het juist dat het aantal studenten bij STC terugloopt? Dezelfde vraag tav het aantal MBO studenten bij technische studies? Is er inzicht in de ontwikkeling van studentenaantallen bij de technische MBO-studies	Het is juist de het aantal studenten bij het STC terugloopt. Van de Rotterdamse (technische) mbo-instellingen is het STC de enige mbo-instelling waar we deze trend zien. In vergelijking met overige landelijke (bij ons beschikbare) cijfers zien we dat landelijk alleen op niveau 4 het aantal techniekstudenten daalt. In Rotterdam kiezen steeds minder studenten techniek op alle niveaus.
186	VOLT	Leeswijzer		Wanneer is een min debet en wanneer niet. Is daar een duidelijke indicatie voor te geven?	In de tabellen met bijstellingen worden de effecten op het saldo van baten en lasten van het betreffende programma gepresenteerd. Negatieve bedragen (met "-" teken) hebben een negatief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om hogere lasten of lagere baten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het saldo. Het gaat dan (per saldo) om lagere lasten of hogere baten.
187	VOLT	Algemene Reserve		Bij algemene reserves: Eerste herziening 2023: € 102,8 mln Tweede herziening 2023: € 96,6 mln > betekent dit dat er in totaal zo'n 200 mln is herzien in 1 jaar?	Nee, na de eerste herziening 2023 was de stand van de algemene reserve €102,8 mln. Na de Tweede herziening 2023 is de stand van de algemene reserve €96,6 mln.
188	VOLT	Tower Hotel		Kan er nader toegelicht worden waarvoor € 176 mln exact bedoeld is bij de Afronding Tower hotel Rotterdam?	Het betreft een bedrag van €176.000 die de gemeente ontvangt als laatste betaling voor de verkoop van het belang in Tower Hotel. De gemeente heeft de laatste cumulatief preferente aandelen overgedragen en heeft nu geen belang meer in Tower Hotel.
189	VOLT	Belastingen		Bij betaalgedrag en betalingsregelingen staat dat "het kan zijn dat de gemeente een groter risico loopt op de inning van de opgelegde belastingen. Daarvoor staat juist dat gemeente verwacht hogere baten te ontvangen voor OZB voor niet-woningen. Vraag: Wat is precies de relatie tussen de toename betalingsregelingen en de verwachting van te innen belasting? Wat wordt hier precies bedoeld met 'risico'? Waar gaat het over?	Meer objecten en een hogere vastgestelde waarde van objecten, leidt tot meer en hogere belastingaanslagen. Hierdoor nemen de opbrengsten toe. Als dat meer is dan begroot, praten we over meeropbrengsten. Tegelijkertijd zien we een toename in het aantal betalingsregelingen. Met andere woorden: het duurt langer voordat deze (begrote) opbrengsten ook gerealiseerd worden. Dat kan een risico zijn op het überhaupt uitblijven van de betaling en is daarmee een risico op de realisatie van de begrote baten. Uiteindelijk kan dit leiden tot een extra dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren.
190	VOLT	Dierenwelzijn		Bij programma schone&circulaire stad wordt aangegeven dat de acties uit het Nota Dierenwelzijn 2019-2022 worden voortgezet Vraag: ●Wanneer wordt de nieuwe nota Dierenwelzijn voorgelegd en besproken?	De geactualiseerde nota Dierenwelzijn 2023-2026 is ambtelijk gereed en wordt naar verwachting medio november aan de raad aangeboden.

191	VOLT	laadvoorzieningen		Verschillende personenwagens, bedrijfsvoertuigen, machines e.d. hebben als doelstelling emissieloos te zijn. Een randvoorwaarde daarvoor is "er moeten voldoende laadvoorzieningen en vulpunten voorhanden zijn" •Hoeveel is er begroot voor 2024 om extra laadvoorzieningen en vulpunten te realiseren? Om hoeveel laadvoorzieningen en vulpunten hebben we het in 2024? Is er een plan (voor 2030) voor hoeveel er uiteindelijk gerealiseerd moeten zijn voor de emissieloze doelstellingen?	Er is voor 2024 een voorstel gedaan voor 3.1 miljoen uit het Duurzaamheid transitie budget. en dit is reeds toegezegd. Eind 2023 verwachten we 6.000 publieke laadpunten te hebben. De komende jaren wordt het netwerk met ca 1.000 laadpunten per jaar uitgebreid. Daarmee verdichten we het reeds dekkende netwerk. Waarmee iedere elektrische rijder binnen 200 meter loopafstand een laadpunt ter beschikking heeft. Ook breiden we het netwerk van snelladers uit met publieke snelladers. Samen met de snelladers van de commerciële partijen (tankstations) verwachten we dan eind 2024 over voldoende snelladers te beschikken. We breiden het netwerk uit op basis van prognose kaarten, waar verwachten we de groei, en op basis van gebruiksdata. Op locaties waar laadpunten veel bezet zijn, worden laadpunten bijgeplaatst. De prognose kaart geeft inzicht in het aantal laadpunten dat nodig is in 2025 en 2030. De kaart wordt in 2024 geüpdatet en geeft dan ook inzicht in de aantallen tot 2035. Begin december wordt de raad middels een raadsbrief nader geïnformeerd over de invulling van het coalitieakkoord t.a.v. de laadinfrastructuur"
192	VOLT	Stedelijke ontwikkeling		Bij programma Stedelijke Ontwikkeling, Doel: Goede groei en verbinding, Betaalbare woningen: •De bouw van tien woon-zorgconcepten in nieuwbouw wordt gestart in de periode 2022-2026. Wat gaat er precies gerealiseerd worden in 2024? Gaat er bouw gestart worden? Hoeveel is hiervoor begroot?	De start bouw van 10 woonzorgconcepten in de collegeperiode 2022-2026 maakt deel uit van het collegetarget dat is erop gericht om ouderen in Rotterdam zo prettig mogelijk oud te laten worden. De collegetarget bestaat uit twee onderdelen: de uitbreiding van het aantal Thuisplusflats en de (start) bouw van nieuwe woon(zorg)concepten. Het target heeft als doel om in totaal 24 voorzieningen voor ouderen te realiseren. De gemeente heeft in de actieagenda ouderen middelen begroot. Wat betreft de Thuisplusflat stelt de gemeente financiële middelen beschikbaar om het woonzorg-concept te realiseren. Wat betreft de nieuwbouw draagt de gemeente niet direct financieel bij. De gemeente stimuleert de realisatie van woonzorgconcepten en verleent actief medewerking aan initiatieven. Op basis van de huidige planning verwachten we dat er in 2024 gestart wordt met de bouw van drie woonzorgconcepten.
193	VOLT	Stedelijke ontwikkeling		Voor de studenten worden 400 woningen per jaar gerealiseerd. Welke plannen zijn er hiervoor bekend voor 2024? Hoeveel studentenwoningen gaan gebouwd worden/ gestart worden met de bouw in 2024? Hoeveel is hiervoor begroot?	"In 2023 is gestart met de bouw van 394 studentenwoningen, 379 woningen op brainpark en 15 kamers aan de Noordsingel. Daarnaast werkt het college aan de volgende projecten met studentenwoningen BouwplanStartbouwZelfstandig/ OnzelfstandigAantal woningen Westblaak 182-232 2023/2024 Combi 250 Leeuwenstraat 9-11 2024 Zelfstandig 28 Studentenhuisvesting Struisenburgdwarsstraat 2024 Onzelfstandig 16 Flexwonen Toepad 2024 Zelfstandig 370 Max Euwelaan 71, RUSH (Brainpark) 2024/2025 Combi 287 Hoge Wiek 2024/2025 Zelfstandig 459 Abram van Rijkevorselweg (Woudestein) 2025 Zelfstandig 360 Coolhaven Campus 2025/2026 Combi 130
194	VOLT	Veilig		Bij programma Veilig staat het volgende: 'Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft opnieuw financieel bijgedragen aan voortzetting van de communicatiestrategie, tot half 2024. Preventie met Gezag.' Vraag: •Wat was de grote van deze financiële bijdrage van het ministerie van Justitie en Veiligheid? •Hoeveel financiële middelen reserveert het college voor het uitvoeringsprogramma 'Preventie met gezag'?	De bijdrage vanuit JenV voor de communicatiestrategie Geweldig Rotterdam is €150.000,-, deze communicatiestrategie valt buiten 'Preventie met Gezag'. Rotterdam heeft structurele middelen gekregen vanuit het Rijk (Gemeente 7.51 miljoen per jaar 2022-2025) om, onder de noemer van 'Preventie met Gezag' (PmG), de aanpak op (ondermijnende en georganiseerde) jeugdcriminaliteit te intensiveren en uit te breiden. Gemeente Rotterdam draagt niet bij in de financiering. Wel in personele inzet, hoewel een groot deel van de personele inzet ook uit het PmG budget van het Ministerie wordt betaald. We informeren de raad in november over het uitvoeringsprogramma 2023-2024.
195	VOLT	Veilig		Er wordt bij het doel 'Veilige stad' aangegeven dat er een nieuw actieprogramma aanpak jeugdcriminaliteit komt. Vraag: •Wanneer kunnen wij het nieuwe actieprogramma aanpak jeugdcriminaliteit verwachten?	De uitwerking van deze ambitie wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2024.

196	VOLT	Dienstverlening		1 van de prioriteiten van dit college is het aanpakken van de 'lokettenjungle'. Vraag: • Kan het college ons duidelijke cijfers geven die concreet aangeven in welke mate in de huidige collegeperiode deze lokettenjungle is aangepakt? Hiermee bedoelen we: Hoeveel verschillende loketten waren er bij de gemeente Rotterdam voor de aanstelling van dit college en hoeveel zijn er nu? • Hoeveel is er voor de aanpak van de lokettenjungle concreet begroot voor 2024?	De lokettenjungle gaat niet over het aantal loketten dat er is. De lokettenjungle gaat erover dat Rotterdammers met een vraag of probleem zitten, en niet (meteen) geholpen worden, omdat de gemeente zo georganiseerd is. Of we dit effectief aanpakken weten we door naar signalen van Rotterdammers te kijken (waarover klagen ze, waarover stellen ze vragen). Op dit signaalmanagement lopen we in Nederland voorop. Dus stap 1 is dat we dit weten, dat gaat steeds beter. Stap 2 is dat we het dan ook oplossen. Wat doen we dan concreet: Voor enkelvoudige vragen: we meten in hoeverre we in staat zijn in 1x en direct het goede antwoord te geven. Deze vragen en antwoorden passen we iedere dag aan. Hier is een aparte redactie voor. We maken projecten rond de signalen die duiden op problemen. Die projecten (bv. klantreizen, of procesverbeteringen) leiden tot concrete aanpassingen. Voorbeelden van projecten die nu lopen zijn: het aanvraagproces rond de WMO (ivm lange wachttijden), huisvuilboetes (want hier krijgen we veel bezwaren op), het maken van stappenplannen en keuzehulp op de website (zodat deze makkelijker wordt in het gebruik voor Rotterdammers). Over de begroting: er is geen concreet bedrag begroot. De lokettenjungle lossen we niet op door meer geld, maar door het eenvoudiger organiseren van de gemeente.
197	VOLT	Dakloosheid		Kasschuif Nationaal Actieplan Dakloosheid Er wordt verwacht dat er een dekkingsprobleem ontstaat voor de afspraken uit het actieplan en de doelstelling om dakloosheid in 2030 te beëindigen. Kan het financiële plan voor de aankomende jaren uiteengezet worden? Hoe wordt het dekkingsprobleem voorkomen? Hoe groot is het dekkingsprobleem (over welk bedrag hebben we het?). Wordt het dekkingsprobleem opgelost door de overhevelingen? Waar worden deze bedragen vandaan gehaald?	We doen een kasschuif om richting 2030 voldoende middelen te hebben voor de uitvoering van het Nationaal Actieplan Dakloosheid. Richting 2030 bestaat nu geen dekkingsprobleem meer. Tijdens de behandeling van het Rotterdamse Plan van aanpak op weg naar herstel en een thuis is een motie aangenomen Huishoudboekje op orde, ook voor beleidskader dakloosheid (23BB006382). Met deze motie wordt het college verzocht een financieel overzicht te verstrekken bij het plan van aanpak 'Op weg naar herstel en een thuis' (2023-2026). Met de afdoening van deze motie zal het tweede deel van de vraag beantwoord worden.
198	VOLT	Indexatie (WMO en JW)		Met welk percentage zijn Wmo en JW tarieven de afgelopen 5 jaar geïndexeerd? Wat was de basis voor deze indexatie? (Nza-indexes/AmvB reële prijs etc, per jaar)	In de (oude) inkoopcontracten uit de vorige aanbestedingsronde voor Wmo maatwerkondersteuning en Jeugdhulp Lokaal (looptijd t/m 2022) was voor indexatie een 'kan'-bepaling opgenomen: er werd alleen geïndexeerd als hiervoor ruimte was in de begroting. Voor de tarieven 2020 is middels besluitvorming in de Voorjaarsretraite 2019afgeweken van de 'kan'-bepaling en zijn de tarieven wel geïndexeerd. Vanaf 2021 is op grond van de AMVB Reële prijzen besloten de tarieven voortaan jaarlijks te indexeren. De tarieven voor jaar t=0 werden geïndexeerd op basis van de definitieve indexcijfers voor jaar t-1 zoals die te vinden zijn op de website van de Nza. Deze indexcijfers zijn gebaseerd op het percentage dat het ministerie van VWS vaststelt: de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA).
199	VOLT	Zorgfraude		Welk bedrag is er de afgelopen 2 jaar (per jaar) teruggevorderd in het kader van fraudebestrijding in de zorg?	Terugvordering van januari 2022 t/m oktober 2023: € 48.933,34. Besparing (o.a. door verlagen / beëindigen van indicaties) van januari 2022 t/m oktober 2023: € 870.030,67.
200	VOLT	Zorgfraude		Hoeveel meldingen van zorgfraude zijn er de afgelopen 2 jaar (per jaar) binnengekomen bij het meldpunt zorgfraude. In hoeveel van deze gevallen betrof het ZIN en in hoeveel van deze gevallen betrof het PGB?	Van januari 2023 t/m oktober 2023: 249 meldingen. Waarvan 24 Zorg in Natura (ZiN) en de rest Pgb (persoonsgebonden budget)
201	VOLT	Zorgfraude		Hoeveel gemeentelijke capaciteit wordt op dit moment vrijgemaakt voor de aanpak van zorgfraude? (incl. juristen, adviseurs e.d.) Kan het college een schatting maken van de totale kosten in 2023?	Momenteel (peildatum 1 september 2023) zijn er bij het Meldpunt Zorgfraude 14 Fte aan toezichthouders werkzaam. Ondersteunende diensten zoals (juridisch) beleidsadviseurs en kwaliteitsgroep betreft circa 2 Fte. De kosten voor deze inzet worden geschat op een totaal van circa €1.5 miljoen per jaar.
202	VOLT	Zorgfraude		Wat zijn de (geschatte) kosten en baten van de aanpak zorgfraude in 2022 en 2023?	Kosten (zie vraag 201): Er wordt in totaal 16 Fte ingezet op de aanpak Zorgfraude (14 Fte bij het meldpunt en circa 2 Fte juridische en beleidsmatige ondersteuning. Baten (Zie vraag 199): er is in de periode januari 2022 t/m heden een bedrag van € 870.030,67 bespaard. De baten zijn echter niet alleen financieel. Door het meldpunt wordt ook veel geïnvesteerd in preventie en fraudealertheid (controle op te accorderen zorgovereenkomsten, consultfunctie, kwaliteitstoets). De aanname is dat deze preventie veel zorguitgaven bespaart en bovendien veel maatschappelijk leed bespaart. De inzet op preventie moet ook zeker zo blijven, omdat de aanpak van fraude zelf veel arbeidsintensiever is.
203	VOLT	Zorgfraude		Heeft het college de afgelopen 4 jaar fraude geconstateerd bij ZiN aanbieders in de Wmo en Jeugdwet? Wat waren de grondslagen van deze fraude? (top 5)	Tot op heden lag de focus van het Meldpunt Zorgfraude op Pgb Wmo. Het Meldpunt Zorgfraude bevindt zich in een doorontwikkeling en de focus wordt nu uitgebreid naar Pgb Jeugd en Zorg in Natura. De vijf de meest geconstateerde vormen van zorgfraude van de afgelopen jaren is: 1. Cliënten ontvangen geen of minder ondersteuning/zorg dan waarvoor wordt betaald. 2. Misbruik DidiD van cliënt. 3. Vervalsing handtekeningen of documenten; 4. Belangenverstrengeling tussen vertegenwoordiger van cliënt en zorgaanbieder. 5. Professioneel tarief declareren terwijl het tarief voor sociaal netwerk van toepassing is (liegen over familiäre band).
204	VOLT	Zorgfraude		Klopt het, dat de gemeente een interne 'zwarte lijst' heeft t.a.v. PGB-aanbieders?	Nee, er is geen zwarte lijst. Wel wordt bijgehouden welke aanbieders tijdelijk worden uitgesloten omdat zij niet door de kwaliteitstoets zijn gekomen of omdat er fraude is vastgesteld. Met de aanbieders wordt ook transparant gecommuniceerd wanneer zij niet aan de kwaliteitstoets voldoen. Dit wil niet zeggen dat de gemeente nooit meer met deze aanbieders in zee gaat. Na 4 maanden mogen aanbieders zich ook weer melden voor hertoetsing op kwaliteit. Bij vaststelling van fraude is er sprake van een uitsluiting van 3 jaar.
205	VOLT	Zorgfraude		Hoeveel klachten zijn er in 2023 bij MO? In hoeveel gevallen ging het om PGB houders, PGB-vertegenwoordigers of PGB-aanbieders?	Totaal aantal klachten MO: 1.038 (1-1-2023 t/m 18 september 2023). Er zijn geen zorgfraude gerelateerde klachten binnengekomen bij Publieksreacties MO.
206	VOLT	Onafhankelijk clientondersteuners		Hoeveel onafhankelijk clientondersteuners zijn er op dit moment in Rotterdam?	Op de gemeentelijke opdracht voor onafhankelijke clientondersteuning (OCO) worden 3,08 Fte (4 onafhankelijke clientondersteuners) ingezet.

207	VOLT	Onafhankelijk cliëntondersteuners		Welk budget maakt het college het komend jaar vrij voor onafhankelijk cliëntondersteuners?	In 2023 hebben we € 313.710 verleend. De gesprekken over 2024 zijn nog gaande.
208	VOLT	Onafhankelijk cliëntondersteuners		Mogen onafhankelijk cliëntondersteuners fungeren als PGB-vertegenwoordigers i.h.k.v. de Jeugdwet en Wmo?	Het begrip onafhankelijke cliëntondersteuning is weliswaar in de Wmo 2015 gedefinieerd, maar is geen beschermde titel. In die zin mag een vertegenwoordiger van een client zich ook cliëntondersteuner noemen. Er zijn ook advocaten die zich zo noemen. De onafhankelijke cliëntondersteuners die in opdracht van gemeente Rotterdam werken, kunnen de client niet vertegenwoordigen in het pgb. Dit zou immers haaks staan op hun onafhankelijke rol.
209	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Wat is de doorlooptijd van medewerkers bij Vraagwijzers en Wijkteams in 2023? (instroom en uitstroom)	Hierover zijn geen exacte cijfers per afdeling beschikbaar. Het beeld is dat het verloop bij de vraagwijzer niet hoog is. Bij de Wmo is de doorloop van personeel een aandachtspunt, maar de afgelopen twee jaar is hier wel verbetering zichtbaar. Ook bij de wijkteams is dit onderwerp bij ons onder de aandacht. Daarbij moet wel vermeld worden dat de verantwoordelijkheid voor het vullen van de vacatures binnen de wijkteams ligt bij de moederorganisaties. We zetten sinds 2021 verschillende maatregelen in ten behoeve van het vinden, binden en behouden van personeel: o.a. uniforme wervingsstrategie, het professionaliseren van onboarding en inwerkprogramma, stages, en heldere loopbaanpaden voor medewerkers uit de uitvoering, waarbij we oog houden voor de push en pullfactoren om bij ons te komen en blijven werken. Het doel hiervan is dat medewerkers met de juiste tools en verwachtingen het werkveld betreden, waardoor zij duurzaam inzetbaar zijn voor de organisatie. Deze strategie past in de lijn van de al lopende wervingsstrategie van de gemeente Rotterdam en betrokken externe partijen, zoals moederorganisaties van de wijkteams.
210	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Hoeveel procent van de medewerkers bij de Vraagwijzers heeft een vast contract? (peildatum 1 oktober 2023)	Het uitgangspunt is dat onze medewerkers bij ons in vaste dienst zijn of komen na een tijdelijk contract. Soms komt het voor dat er medewerkers worden ingehuurd, bijvoorbeeld bij de inzet van tijdelijke projecten. Circa 90% van de medewerkers bij de Vraagwijzer heeft een vast contract.
211	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Hoeveel procent van de medewerkers bij de Vraagwijzers bestaat uit externe inhuur (peildatum 1 oktober 2023)	Het uitgangspunt is dat onze medewerkers bij ons in vaste dienst zijn of komen na een tijdelijk contract. Soms komt het voor dat er medewerkers worden ingehuurd, bijvoorbeeld bij de inzet van tijdelijke projecten. Minder dan 5% van de medewerkers bij de vraagwijzer en Wmo wordt extern ingehuurd.
212	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Wat zijn de opleidingseisen van kwaliteitsmedewerkers Wmo en JW? (per wet, doelgroep)	Opleidingseisen kwaliteitsmedewerkers Jeugdwet: Een afgeronde Hbo-opleiding; Sterke affiniteit met zorg en hulpverlening en aantoonbare ervaring met de uitvoering van de Jeugdwet en met het indiceren; Ervaring met het bieden van coaching gericht op persoonlijke - of teamontwikkeling. Opleidingseisen kwaliteitsmedewerkers Wmo: Een afgeronde Hbo-opleiding; Sterke affiniteit met zorg en hulpverlening en aantoonbare ervaring met de uitvoering van de WMO en met het indiceren; Ervaring met het bieden van coaching gericht op persoonlijke - of teamontwikkeling. Opleidingseisen kwaliteitsmedewerkers Vraagwijzer: Een afgeronde Hbo-opleiding; Sterke affiniteit met zorg en dienstverlening; Aantoonbare ervaring in en kennis van het werk van de Vraagwijzerconsulenten; Sociaal Raadslieden; Ervaring met het bieden van coaching gericht op professionele ontwikkeling.
213	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Hoe is toezicht op de kwaliteit van kwaliteitsmedewerkers Wmo en JW ingericht?	Aan het functieprofiel van kwaliteitsmedewerkers zijn taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden verbonden. De teammanager stuurt de medewerkers aan en ziet erop toe dat de taken naar behoren worden uitgevoerd. Dit gebeurt aan de hand van de gesprekscyclus (een vaste functioneringscyclus voor alle medewerkers van de gemeente Rotterdam).
214	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Wat zijn de opleidingseisen van wijkteammedewerkers Wmo en JW? (per wet, doelgroep)	Opleidingseisen wijkteammedewerkers Jeugdwet: Voor generalistisch JGGZ: WO-geschoold basispsycholoog of orthopedagoog, hbo+ geschoold SPV-er; Voor specialistisch JGGZ: WO-geschoold GZ-psycholoog. Jongerencoach: Afgeronde hbo-opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (MWD), Social Work, Pedagogiek of Sociaal Pedagogische Hulpverlening (SPH) of vergelijkbaar. Mensen met een beperking: Afgeronde hbo-opleiding MWD, Social Work, Pedagogiek of SPH of vergelijkbaar. Jeugd en gezinscoach: Afgeronde hbo-opleiding (Social Work MWD, SPH of Pedagogiek) of vergelijkbaar. Al deze medewerkers moeten ook een SKJ-registratie hebben. Opleidingseisen wijkteammedewerkers Wmo: GGZ Volwassenen: Afgeronde hbo-opleiding MWD/ SPH (bij voorkeur met registratie GGZ agoog), hbo-verpleegkunde of SPV, B-verpleegkundige of vergelijkbaar. Ouderen: Afgeronde hbo-opleiding MWD, Social Work, Pedagogiek of SPH of vergelijkbaar. Mensen met een beperking: Afgeronde hbo-opleiding MWD, Social Work, Pedagogiek of SPH of vergelijkbaar. Vanaf 1 januari 2024 kunnen ook medewerkers met een agogisch mbo-4 diploma of niet relevante hbo-opleiding aan het slag in het wijkteam en daar werkzaamheden uitvoeren die niet complex of risicovol zijn.
215	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Hoe is het toezicht op de kwaliteit van wijkteammedewerkers Wmo en JW ingericht?	De wijkteammedewerkers zijn in dienst bij de moederorganisaties. Aan het functieprofiel van wijkteammedewerkers zijn taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden verbonden. De teamleider van de betreffende moederorganisatie stuurt de medewerkers aan en ziet erop toe dat de taken naar behoren worden uitgevoerd. In het wijkteam zijn daarnaast kwaliteitsmedewerkers actief die daar ook een rol in hebben.
216	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Wat zijn de actuele wachttijden bij vraagwijzers?	Rotterdamers kunnen direct terecht bij de Vraagwijzer tijdens de open inloop. Een afspraak bij de Vraagwijzerconsulenten of de Sociaal Raadslieden kan binnen een week worden gemaakt. De Rotterdammer kan zelf bepalen waar en wanneer hij een afspraak wilt maken. Voor wat betreft de doorlooptijden van de Wmo aanvragen die via de Vraagwijzer worden ingediend: eind september bent u hier per brief over geïnformeerd, [23bb006401] Wethoudersbrief Buijt over wachttijden Wmo.
217	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Wat zijn de actuele wachttijden bij de wijkteams (per wet, doelgroep)	Document RotterdamRaad - [23bb005213] Afdoeningsvoorstel wethouder Buijt toezegging 23bb002724 over Raadsmonitor 1e helft 2022 - wachttijden normen wijkteams - iBabs R1S. De actuele stand van de wachttijsten (cijfers t/m september 2023) is als volgt: 168 mensen wachten tussen de 2-4 weken, 91 mensen wachten tussen de 4-6 weken en 440 mensen wachten langer dan 6 weken op hulp. De cijfers rondom de wachttijsten van de wijkteams worden ook onderdeel van de nieuwe raadsmonitor.

218	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Wat is volgens het college de administratieve last (% per fte) van medewerkers bij Vraagwijzers en Wijkteams?	Wijkteams: Uit onderzoek van eind 2021 weten we dat een wijkteammedewerker ongeveer een kwart van zijn tijd besteedt aan administratieve zaken, maar niet alles is een administratieve last. Administratie is ook een onderdeel van je werk. Het regelen van belangrijke zaken voor een cliënt valt bijvoorbeeld onder administratie, maar is wel belangrijk voor de cliënt. Hier is regelmatig aandacht voor binnen de wijkteams. Voor wat betreft de baliemedewerkers van de Vraagwijzer en de Wmo consulenten zijn hier geen exacte cijfers over beschikbaar. Het beeld is dat dit voor de Vraagwijzer consulenten goed behapbaar is. Doorgaans voeren de Vraagwijzerconsulenten de administratieve handelingen zoveel mogelijk uit tijdens of direct na het gesprek met de Rotterdammer. Voor wat betreft de Wmo consulenten is hier nog wel winst te behalen. In het vierde kwartaal worden er interventies doorgevoerd om te voorzien in administratieve lastenverlichting, dit is ook aangekondigd in de brief over de doorlooptijden Wmo, die in september met de commissie is gedeeld: [23bb006401] Wethoudersbrief Buijt over wachttijden Wmo.
219	VOLT	Wijkteams en vraagwijzers		Hoeveel % van de medewerkers bij de Vraagwijzer bestaat op peildatum 1 oktober uit externe inhuur (uitzendkrachten en ZZP)?	Hetzelfde antwoord als bij vraag 211. Het uitgangspunt is dat onze medewerkers bij ons in vaste dienst zijn of komen na een tijdelijk contract. Soms komt het voor dat er medewerkers worden ingehuurd, bijvoorbeeld bij de inzet van tijdelijke projecten. Minder dan 5% van de medewerkers bij de vraagwijzer en Wmo wordt extern ingehuurd.
220	VOLT	Welzijn		Welk bedrag is er in teruggevorderd van welzijnsaanbieders die uitvoering geven aan de welzijnsopdracht in 2021, 2022?	Voor de welzijnsopdracht 2021 en eerste halfjaar 2022 is nog geen geld teruggevorderd van de welzijnspartijen. Op dit moment zijn we bezig met de afronding van dit contract met de welzijnspartijen.
221	VOLT	Welzijn		Voor welk bedrag is couleur locale voor 2024 aangevraagd per wijk/gebied? Wat is het gemiddelde bedrag per aanvraag (totaal/per wijk)? Wat waren de drie belangrijkste redenen om een aanvraag wel/niet te honoreren?	In vergelijking met vorig jaar zijn er meer aanvragen voor subsidie Couleur Locale binnengekomen. In 2022 waren op 1 oktober 87 aanvragen ingediend en dit jaar op 1 oktober 107. De beoordeling van de aanvragen vindt nu plaats. Daarbij kunnen we dan ook vaststellen wat het type aanvraag is. Wanneer alle verleningen afgewikkeld zijn kunnen wij een overzicht aanleveren. De beoordeling van de aanvragen vindt nu plaats. Daarbij kunnen we dan ook vaststellen wat het type aanvraag is. Wanneer alle verleningen afgewikkeld zijn kunnen wij een overzicht aanleveren.
222	VOLT	Welzijn		Voor welk bedrag is right to cooperate/lokaal budget dit jaar aangevraagd? (totaal per wijk, aanbieder)? Welk percentage is dit van het beschikbare budget binnen alle welzijnsopdrachten?	Daar is op dit moment nog geen compleet overzicht van te maken, omdat nog steeds aanvragen voor lokaal budget en right to cooperate kunnen worden ingediend en gehonoreerd. Een up to date overzicht wordt opgenomen in de voortgangsbrief welzijn die nog dit jaar aan de raad wordt gestuurd. Een up to date overzicht wordt opgenomen in de voortgangsbrief welzijn die nog dit jaar aan de raad wordt gestuurd.
223	VOLT	Welzijn		Welke kaders hanteren welzijnsaanbieders voor right to coöperatie/lokaal budget? Waar zijn de kaders gepubliceerd?	De werkwijze en kaders voor Lokaal Budget en Right to Cooperate zijn een onderdeel van de aanbestedingsdocumenten. Deels in het Programma van eisen en deels in een stappenplan (een bijlage bij de aanbestedingsdocumenten).
224	VOLT	Welzijn		Ontvangt het college van welzijnsaanbieders een programmabegroting? Kosten per projecten per jaar? Wordt hierbij rekening gehouden met de inzet van personele inzet?	Ja, er worden jaarlijks werkplannen opgesteld met bijbehorende budgetten.
225	VOLT	Maatwerkvoorziening		Heeft het college de afgelopen 4 jaar de maatwerkvoorziening 'scootmobiel' stopgezet n.a.v. schade? Hoeveel keer is dit voorgekomen (per jaar)?	De gemeente houdt geen gegevens bij van het stopzetten van een scootmobiel vanwege het rijden van schade. Bij de betrokken kwaliteitsmedewerker zijn echter geen gevallen bekend in de afgelopen vier jaar van stopzetting van een scootmobiel vanwege het rijden van schade door de gebruiker.
226	VOLT			Voor welk bedrag heeft cluster MO in 2023 externe adviezen en onderzoeken bekostigd? Wat waren de drie duurste externe adviezen en onderzoeken? (prijs)	Onderzoeken worden niet op deze wijze in het systeem vastgelegd. Daarom is deze vraag niet te beantwoorden.
227	VOLT	Armoede en schulden		Hoeveel is er begroot voor de energiebesparende maatregelen, zoals energiekussers en collectieve energiecoaching, in 2024? Hoeveel meer of minder is dit dan 2023?	Vanaf 2024 is tot en met 2025 7 mln beschikbaar voor energiecoaching. (incl. waterzijdig inregelen verwarming, bodemfolie plaatsen, ventilatiebox verwisselen). Dit is 3 mln meer dan voorgaande jaren.
228	VOLT	Samenleven		De omnibusenquête laat, nog steeds, een achteruitgang (of stagnatie) zien in de acceptatiecijfers. "Het is leuk om te wonen in een stad met mensen met verschillende achtergronden" gaat flink achteruit. Wanneer is de volgende omnibusenquête? In welk beleidskader komt deze achteruitgang terug? Zijn er specifieke beleidsdoelen aan deze achteruitgang van de wijk-tevredenheid gekoppeld? Zo ja, hoeveel is hiervoor begroot?	De meest recente Omnibus enquête: - https://onderzoek010.nl/document/Discriminatie-Omnibusenquete-2023/848 - https://onderzoek010.nl/news/Acceptatie-van-diversiteit-Omnibusenquete-2023/413 Uitkomsten Acceptatie van diversiteit en Discriminatie. -Ervaren discriminatie: 17% in 2022* tov. 18% in 2021 -Acceptatie religieuze diversiteit stijgt van 73% in 2022 naar 75% in 2023 -Acceptatie seksuele diversiteit daalt van 87% in 2022 naar 84% in 2023 -Acceptatie culturele diversiteit blijft constant: 73% De resultaten van de jaarlijkse omnibusenquête worden vanaf heden betrokken in de voortgangsrapportages van het Actieplan Samenleven. De algemene beleidsdoelen die hieraan raken (acceptatie van diversiteit), staan tevens beschreven in het Actieplan. De inzet van middelen is integraal onderdeel hiervan, zie de begroting in het actieplan. Voor de nieuwste uitkomsten geldt: uit de relatief kleine wijzigingen kunnen geen sluitende conclusies getrokken worden. De percentages schommelen binnen een range van 5% (vanwege foutmarges, beperkt aantal respondenten, etc. is er jaarlijks redelijkerwijs een variatie). *Omdat er is gevraagd of men zich de afgelopen 12 maanden gediscrimineerd heeft gevoeld, gaan de laatste cijfers, die begin 2023 zijn gemeten, vrijwel geheel over het kalenderjaar 2022.

229	VOLT	Armoede en schulden		Bij de financiën: de post Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden heeft een tegenvaller (-3011). Waar komt deze tegenvaller vandaan? Wat is er veranderd aan de dienstverlening?	De post Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden betreft geen tegenvaller. Dit zijn extra middelen toegekend door het Rijk aan Rotterdam.
230	VOLT	Inburgering		Er is een kasschuiving 'statushouders-inburgering'. Van begroting 2023 262 naar begroting 2024 -262. Kan dit uitgelegd worden? Wat voor effect heeft deze verschuiving op het budget voor inburgering? En wat heeft dit te maken met de doorstroomlocatie?	In de Voorjaarsnota 2024 zijn middelen gereserveerd voor kosten van de gemeente voor fysieke huisvesting van statushouders en daarbij passend sociale beheer. De doorstroomlocatie, waarvan de kosten worden gedragen door het COA, leidt ertoe dat de kosten van de gemeente voor fysieke huisvesting van statushouders en daarbij passend sociaal beheer deels niet in 2023 wordt gemaakt, maar later in de tijd. Daarom wordt een kasschuif voorgesteld. Er is geen invloed op het budget voor de inburgering van statushouders.
231	VOLT	Samenleven		De maatschappelijke begeleiding heeft een taakmutatie van -498. Kan dit uitgelegd worden? Wat voor effect heeft dit op de maatschappelijke begeleiding en over welke maatschappelijke begeleiding hebben we het precies?	Het betreft middelen die het Rijk extra beschikbaar heeft gesteld via de Meicirculaire van het Gemeentefonds voor de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten. We hebben deze middelen feitelijk ingezet voor de juridische begeleiding van asielmigranten, omdat daar een financieel knelpunt zat én omdat de maatschappelijke begeleiding van asielmigranten bekostigd wordt uit een zogenoemde specifieke uitkering van het Rijk.
232	VOLT	Fietsendiefstal		Wat betreft fietsdiefstal. Vraag: •Wordt er in deze begroting actief geld gereserveerd om actief fietsendiefstal tegen te gaan?	Neen. Het actief tegengaan van fietsendiefstal is een taak van de rijksoverheid/politie.
233	VOLT	Verkeersveiligheid		Wat betreft Collegegetarget verbeteren verkeersveiligheid: Er zijn nu 16 locaties geselecteerd. Vragen: •Wanneer worden de overige 14 locaties geselecteerd? •Hoe kan het dat we zo achtergelopen in de realisatie van het nemen van effectieve maatregelen op deze locaties? (1 in 2023 ipv 10 in 2023). •Is het gebied rondom de Erasmus Campus Woudestein in zicht als 1 van de dertig verkeersonveilige locaties in de stad? Zo nee, waarom niet? •Is het college van plan om iets te doen aan de verkeersveiligheid in dit gebied?	•Het kalenderjaar 2023 is voor het collegetarget een noodzakelijk voorbereidingsjaar geweest. De inwinning van alle benodigde data en informatie heeft plaatsgevonden om uitvoering te kunnen geven aan de vastgestelde werkwijze. Met deze input zijn de eerste 16 locaties geselecteerd. De resterende locaties worden in Q1 2024 geselecteerd. Daarmee benutten we de actuele ongevalsdata over het kalenderjaar 2023 voor de selectie van de overige 14 locaties. De jaren 2024 en 2025 zien we als belangrijkste uitvoeringsjaren. Daarmee lopen we de opgelopen achterstand (10 locaties per jaar) in. De werkwijze van het collegetarget vervangt de komende jaren de traditionele blackspotaanpak en het subjectieve verkeersveiligheidsprogramma. In 2023 hebben we vanuit deze bestaande programma's 11 andere locaties aangepakt. We hebben dus meer locaties verkeersveiliger gemaakt dan enkel het collegetarget. •Nee. Op basis van de objectieve werkwijze is deze locatie niet 1 van de 30 onveiligste plekken in het Rotterdamse verkeer. •Recent zijn hier juist al aanpassingen doorgevoerd. We staan in goed contact met de Erasmus Universiteit en hebben twee jaar geleden meerdere gesprekken met hen gevoerd om de omgeving veiliger te maken. Dit heeft geresulteerd in het herinrichten van de oversteek op de Kralingse Zoom en het verbeteren van verlichting rondom de oversteek op de Burgemeester Oudlaan.
234	VOLT	Deelvervoer		Bij stedelijke ontwikkeling staat onder mobiliteit: Op 18 juli 2023 is bij Rotterdam Centraal de parkeerplek voor deelvervoer geopend. Het is tot nu toe de grootste in Rotterdam. De hub biedt ruimte aan 142 voertuigen. Vragen: •Wat is de mate van gebruik van deze vervoershubs deelmobiliteit tot nu toe? •Wat zijn de kosten van de realisatie en van het onderhoud van zo'n dergelijke grote vervoershubs voor deelmobiliteit? (Denk ook aan kosten voor handhaving etc.) •Kunnen er al voor- en nadelen van deze vervoershubs worden benoemd? Zo ja, welke? •Zijn er andere locaties in de stad waar het college soortgelijke grote vervoershubs wil creëren? Zo ja, welke?	- Afgelopen maand was dat gemiddeld wel rond de 100 per dag, met uitschieters naar boven. Dagelijks staan er 50 tot 120 voertuigen in de hub. De eerste weken na de opening van de deelvervoer hub bleef het gebruik achter t.o.v. het aantal beschikbare plekken. We zien in de loop van de tijd een steeds groter gebruik van de deelvervoerhub. - De kosten voor realisatie van de vervoershubs bedragen 80k. De kosten van de Weena vervoershubs liggen relatief hoog, omdat deze volledig ingestraat is. Dit instraten kost veel werk. Kleinere hubs zijn een fractie van deze kosten. -De hubs worden voor 50% gefinancierd door het rijk (SPUK). - Met behulp van de hub wordt verrommeling en overlast door deelvervoer rondom Rotterdam Centraal station tegengegaan. De eerdere rommelige situatie is verholpen, met de vele deelscooters bij de zij-uitgang van het Centraal Station (Conradstraat). Daarnaast wordt deelvervoer beter vindbaar voor de gebruiker, waardoor onder meer een ketenreis wordt bevorderd (bijvoorbeeld met deelfiets en trein naar plaats van bestemming). Een nadeel is dat de harde wind tussen de bebouwing kan zorgen voor het omvallen van deelvervoer. - Nee, niet van soortgelijke grootte. Wel worden op steeds meer plekken in Rotterdam buurthubs geplaatst. Eind dit jaar zitten we op zo'n 100 locaties. Zo zwerven er minder scooters door de stad en ontstaan er geen gevaarlijke situaties doordat deelscooters- of fietsen in de weg staan.
235	VOLT	milieu en leefomgeving		Bij fijn leven en verblijven in de delta wordt er benoemd dat het college een betere (milieu) kwaliteit van de leefomgeving wil bereiken. De bodemkwaliteit en gevaarlijke stoffen genoemd. Vragen: •Hoe meet het college de doelstellingen die het zich bij dit onderwerp toebedeeld heeft? •En hoe weet en meet het college dat de waarden van deze stoffen in de Rotterdamse buitenlucht en de effecten ervan op de luchtkwaliteit?	volgt

236	VOLT	Startups		Er wordt in de begroting meerde malen gesproken over evenementen die georganiseerd zijn om startups en andere betrokkenen in deze sector bij elkaar te brengen. Vraag: • Zijn er in het afgelopen jaar, naast deze evenementen, meer stappen gezet vanuit het college gezet om in contact te komen met startups om bijvoorbeeld te spreken over innovaties die beleidsproblemen in onze stad zouden kunnen helpen oplossen? Wij hebben het hier specifiek over het bewust, proactief benaderen van het college richting startups. (Dus niet andersom). • Hoeveel is er in 2023 besteed aan deze evenementen en hoeveel is er in 2024 begroot voor deze evenementen om startups, scaleups, investeerders, studenten etc. bij elkaar te brengen?	Up!Rotterdam, als onderdeel van het mkb actieprogramma, organiseert door het jaar heen activiteiten gericht op startups en scale-ups. Focus daarbij is gericht op de maatschappelijke thema's energie, circulair, digitaal en sociaal ondernemerschap. Start-ups worden in contact gebracht met bedrijven, investeerders, kennisinstellingen en ook de gemeente. Zo worden er zogenaamde Meet the Buyers bijeenkomsten georganiseerd waar de gemeente als inkoper bij aanwezig is, was er een netwerklunch met MKB RR waar ondernemers ook in gesprek gingen met de gemeente, zijn we partner van Port XL en participeren we in InnovationQuarter. Tevens introduceren we, waar relevant, startups met nieuwe toepassingen binnen de gemeente. Voor Up!Rotterdam in zijn geheel is binnen het begrotingsveld Economische ontwikkeling € 500.000 opgenomen. Dat was ook in 2023 het geval. Daarnaast zetten we in op aanvullende middelen vanuit publieke en private partijen.
237	VOLT	Startupecosystemen		Een startup-ecosysteem is de samenhangende structuur van bronnen en organisaties die de ontwikkeling en groei van startups in een bepaalde regio ondersteunen, waaronder investeerders, incubators (een organisatie die startups ondersteunt en helpt met groei en ontwikkeling), co-workingruimtes en technologische voorzieningen. Vraag: • Is er in het afgelopen jaar binnen de gemeentelijke organisatie of door het college bewust gewerkt met deze term? Bijvoorbeeld tijdens de organisatie van de hierboven genoemde evenementen?	Ja, maar we kijken naar buiten toe wel of de benaming aansluit op de doelgroep.
238	VOLT	Startupecosystemen		Er zijn verschillende organisaties die de kwaliteit van startupecosystemen in de wereld beoordelen. Deze worden gezien als een belangrijke meting voor hoe geschikt een bepaalde regio of stad is voor de ontwikkeling van startups. Vraag: • Is het college het afgelopen jaar actief bezig geweest met het versterken van het startupecosysteem van Rotterdam? Zo ja, op welke manier? • Zijn er bij het college het afgelopen jaar doelstellingen op het gebied van het versterken van het startupecosysteem van Rotterdam of zijn er doelstellingen op dit gebied voor het komende jaar? Zo ja, welke?	1) Ja, in 2019 is hier het publiek privaat actieprogramma Up!Rotterdam voor opgericht. Dat zetten we door en is nu onderdeel van het mkb actieprogramma. 2) Ja. Het versterken van het ecosysteem voor startups via UpRotterdam is onderdeel van het mkb actieprogramma. Doelstelling is dat we werken aan een toekomstbestendige economie en we deze collegeperiode 10.000 ondernemers ondersteunen. Daarbij zetten we onder andere in op investeren via de fondsen van InnovationQuarter en internationalisering via Rotterdam partners.
239	LR	Energiearmoede		Kasschuif flankerend beleid energiearmoede (3,8 min): Kunnen er voorbeelden worden gegeven waar dit geld precies naartoe gaat in de praktijk?	zie antwoord vraag 227
240	LR	Belastingen		Kasschuif nieuw belastingstelsel: wat is het verschil tussen het huidige systeem en het nieuwe systeem voor de burger en voor de medewerker die ermee moet werken?	Sinds 2009 maakt de gemeente gebruik van zelfbouw applicaties die een groot deel van de kernprocessen van belastingen ondersteunen. Functioneel gezien voldoen de applicaties, maar technisch gezien zitten ze aan het eind van hun levensduur. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat de beheerlasten hoger zijn dan gemiddeld en is softwareontwikkeling niet de kerntaak van de gemeentelijke belastingdienst. Om ons werk goed te kunnen blijven doen, is het belangrijk dat de applicaties optimaal blijven werken. Daarom wordt gezocht naar applicaties vanuit de markt (vergelijkbare gemeenten maken ook gebruik van externe leveranciers). Momenteel bevinden we ons in de eerste fase van vervanging van het systeem (waaronder een marktconsultatie). Het benoemen van concrete verschillen is daarom voor nu te prematuur.
241	LR	Overhead		Voor de begroting 2024 is bijna 8,8 miljoen euro ingeboekt aan krimp van het concern onder het kopje overhead: Waar wordt concreet op gekrompen?	Het betreft hier geen krimp, maar juist een groei van de overhead. De overhead beweegt deels mee met omvang van de arbeidskosten bij de overige programma's. Bij 2e herziening zijn de arbeidskosten gegroeid bij overige programma's door toename van personeel e/o inhuur.
242	LR	Gebiedsaanpak Bloemhof		Bij Stedelijke Ontwikkeling lezen we dat er 856.000 euro extra naar de gebiedsaanpak Bloemhof gaat. Waar gaat dit geld concreet naartoe?	Op 10 oktober jl. is de Gemeenteraad geïnformeerd (23bb006713) over de aanpak Toekomstbestendig Bloemhof (Gebiedsaanpak Bloemhof). In het traject rondom de voorjaarsnota heeft het College besloten het proces rond de Gebiedsaanpak meerjarig uit NPRZ-middelen te financieren. De middelen zijn onder andere voor de in de brief genoemde communicatieaanpak. Daar ligt dan ook de focus van de in de 2e Herziening opgenomen besteding in 2023. In deze intensieve aanpak zijn er volop informatiebijeenkomsten en persoonlijke deur-aan-deurgesprekken om bewoners te informeren over de problematiek rondom bodemdaling en woningen zonder onderheide fundering. Over een aantal maanden zal dit overgaan naar het gesprek over de brede opgaven in de wijk.
243	LR	Gebiedsaanpak Bloemhof		Daarnaast is er 500.000 euro minder financiering nodig voor de buitenruimte kindercampus Bloemhof: om welke reden gebeurt dit?	Het betreft een neerwaartse bijstelling van de begroting van 2023 met € 500K. Dit heeft te maken met de fasering van het project, een deel van het project wordt qua uitvoering doorgeschoven naar 2024. De begroting voor 2024 kent een positieve bijstelling van € 500K. Er is geen sprake van minder financiering maar een verschuiving van begrote middelen van 2023 naar 2024 in verband met de fasering van het project.

244	LR	Stelpost organisatieopgave	p21	Op pagina 21 van de begroting heeft men het over stelposten. Mbt de stelpost op organisatie ben ik benieuwd waar ik de omvang en onderbouwde toelichting kan vinden. De lasten van Inkopen en uitbestede werkzaamheden stijgen meerjarig fors terwijl in het coalitieakkoord en de begroting staat dat er bezuinigd wordt door te sturen op natuurlijk verloop en niet snijden in de uitvoering. Of zijn de bedragen van deze stelpost in de excel onder rij 915 tabblad Data Begroting 2024. Kortom de toelichting is summier en de onderbouwing nihil.	In de voorjaarsnota is de stelpost organisatie opgave toegelicht (pagina 20). Zie ook vraag 73: Op 12 oktober is brief van WH verzonden mbt voortgang van de organisatieontwikkeling (150mln), bezuinigingen 2024 en monitoring. In de verdere uitwerking bij VJN 2024 zal dit gecorrigeerd worden naar juiste kostencategoriën en desbetreffende begrotings-programma's. De inkoop & uitbestede werkzaamheden stijgen niet, maar dalen juist (zie ook vraag 2). Bij de VJN was de indexactie op deze verantwoordings categorie geparkeerd. De daling is met name het gevolg van het verwerken van indexatie jaarschijf 2024 naar de desbetreffende begrotingsonderdelen.
245	LR	Organisatieopgave		Lezen wij correct dat op rij 1166 van de excel dat als gevolg van de cao-stijging welke niet een-op-een gevolgd is door een stijging van de bijdrage uit het gemeentefonds dat er meerjarig tekort op deze post is van 52,5 miljoen? Oftewel de totale post arbeid voor de gemeente Rotterdam is met dit bedrag duurder geworden. Indien ja, hoe zien wij deze verwerkt in de hierboven gestelde vraag?	Het effect van de cao is in de voorjaarsnota toegelicht (pagina 20). De verwerking van de cao voor het jaar 2023 is bij de programma's opgenomen en bedraagt in totaal € 35 mln. Vanaf 2024 is ook de indirecte doorwerking naar subsidies en andere afgeleide maatstaven opgenomen, deze worden over de programma's verwerkt bij de Begroting 2024 / Tweede Herziening 2023.
246	LR	Deelnemingen	p21	Pagina 21 - staan bij de baten de dividend opbrengsten voor 96 miljoen en oplopend meerjarig. Waar is een uitsplitsing te vinden van onderliggende bedragen?	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides (7,1 mln) Havenbedrijf Rotterdam NV (82,7 mln) Bank Nederlandse Gemeenten N.V. (0,7 mln) Stedin - reguliere + preferente aandelen (6,3 mln)
247	LR	Stedelijke ontwikkeling	p159	Pagina 159 - bij vergelijk saldo van de baten en lasten zien we een afname voor 2023 van 158 miljoen naar 44 miljoen. Waar is deze onderbouwing te vinden? Temeer omdat indien we naar de begroting van 2023 kijken dan zien we dat er voor 2023 er oorspronkelijk 7 miljoen begroot was, bijgesteld naar 19 miljoen bij de 1e herziening en 158 bij de 2e herziening.	"De onderbouwing van de bijstelling van € 158,1 mln bij 'Tweede herziening 2022 / Begroting 2023' naar € 58,0 mln bij 'Eerste herziening / Voorjaarsnota 2023' is terug te vinden in de tabel Financiële bijstellingen van de voorjaarsnota 2023: Financiën Voorjaarsnota 2023 (rotterdam.nl) De onderbouwing van de bijstelling van € 58,0 mln bij 'Eerste herziening / Voorjaarsnota 2023' naar € 44,5 mln bij 'Tweede herziening 2023 / Begroting 2024' is terug te vinden in de tabel Financiële bijstellingen van de begroting 2024: Financiën Begroting Rotterdam 2024 "
248	LR	Indexatie		Er staat dat prijzen geïndexeerd zijn naar prijspeil 2024. Is er rekening gehouden met de mogelijkheid dat deze niet correct is, indien zo waar gaat dit mogelijke verschil landen?	De gemeentebegroting wordt in principe jaarlijks bijgesteld voor de verwachte prijsontwikkelingen. Deze is voor de Begroting 2024 gebaseerd op inschattingen van inflatiepercentages van het Centraal Planbureau (CPB) van maart 2023. Voor de twee voorafgaande begrotingsjaren vindt een nacalculatie plaats. Indien voor 2024 majeure afwijkingen aan de orde zijn, wordt bezien of de inflatiecorrectie voor het lopende jaar (2024) ook -nog- moeten aangepast.
249	LR	Riviera hal		Vrijval reserves kleiner dan 1 miljoen. Bij de Voorjaarsnota 2023 is besloten om reserves kleiner dan € 1 mln te laten vrijvallen. Dit besluit geldt ook voor nieuwe reserves die zijn ontstaan na vaststelling van de jaarrekening 2022. Deze aanpassing gaat over de technische verwerking in de begroting van het vrijvallen van dergelijke nieuwe reserves van kleiner dan € 1 mln." De vraag is: dient dit dan ook niet te gebeuren met reserves zoals restauratie riviera hal. Hier zat 18milj in is 17,82 uit, restant van 180k. Blijft deze staan of ook vrijval?	Om bij de voorjaarsnota te komen tot de lijst met reserves kleiner dan €1 mln. is de stand per 31-12-2022 gebruikt. De onttrekking van 17,82 mln. was begroot voor 2023 en is daardoor niet meegenomen in de lijst met reserves kleiner dan €1mln.

Bijlage vraag 5

Graag ontvangen we een uiteenzettingen voor de baten en lasten binnen dit programma onderverdeeld in 1. Armoede 2. Schuldhulpverlening 3. Inburgering en 4. Integratie om zo te zien wat er per onderwerp in en uitgaat.

Armoede en schulden

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	-47.141	-2.781	-2.781	-2.581	-1.751
Bijdragen rijk en medeoverheden	-2.882	-289	-289	-89	-89
Financieringsbaten	-324	-240	-240	-240	-240
Onttrekking reserves	-40.953	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	-882	-1.422	-1.422	-1.422	-1.422
Vrijval reserves	-2.100	-830	-830	-830	0
Lasten	127.428	96.230	87.952	87.176	86.286
Inhuur	833	266	266	266	266
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	5.440	8.916	2.199	1.999	1.999
Intern resultaat	1.025	1.100	1.100	1.100	1.100
Overige apparaatslasten	955	665	666	666	666
Overige programmalasten	1.368	99	99	99	99
Personeel	26.141	25.981	25.804	25.230	24.340
Sociale uitkeringen	76.026	41.772	40.958	40.958	40.958
Subsidies en inkomensoverdrachten	15.642	17.431	16.859	16.859	16.859
Eindtotaal	80.288	93.449	85.171	84.595	84.535

Taal

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	-11.462	-7.278	-7.278	-7.278	-7.278
Bijdragen rijk en medeoverheden	-10.586	-7.197	-7.197	-7.197	-7.197
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	-76	-81	-81	-81	-81
Vrijval reserves	-800	0	0	0	0
Lasten	18.844	15.778	15.214	15.214	15.214
Inhuur	0	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	13.993	11.663	11.099	11.099	11.099
Intern resultaat	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	37	40	40	40	40
Overige programmalasten	0	0	0	0	0
Personeel	2.442	2.531	2.531	2.531	2.531
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	2.371	1.543	1.543	1.543	1.543
Eindtotaal	7.382	8.499	7.935	7.935	7.935

Samenkracht en burgerparticipatie

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	-40.595	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763
Bijdragen rijk en medeoverheden	-39.245	-1.763	-1.763	-1.763	-1.763
Onttrekking reserves	-1.155	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	0	0	0	0	0
Vrijval reserves	-195	0	0	0	0
Lasten	55.229	15.668	13.906	12.868	12.738
Inhuur	-9	0	0	0	0
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	46.868	8.374	7.159	7.108	7.186
Intern resultaat	261	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	67	73	73	73	73
Overige programmalasten	0	0	0	0	0
Personeel	6.192	6.563	6.017	5.028	4.822
Salariskosten WSW en WIW	0	0	0	0	0
Subsidies en inkomensoverdrachten	1.850	658	658	658	658
Eindtotaal	14.634	13.905	12.143	11.104	10.975

Rotterdampas

	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	-6.974	-7.566	-7.566	-7.566	-7.566
Bijdragen rijk en medeoverheden	0	0	0	0	0
Financieringsbaten	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0
Overige opbrengsten derden	-6.974	-7.566	-7.566	-7.566	-7.566
Vrijval reserves	0	0	0	0	0
Lasten	11.198	11.758	11.758	11.758	11.758
Inhuur	174	187	187	187	187
Inkopen en uitbestede werkzaamheden	2.429	2.322	2.322	2.322	2.322
Intern resultaat	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	85	95	95	95	95
Overige programmalasten	0	0	0	0	0
Personeel	4.210	4.489	4.489	4.489	4.489
Sociale uitkeringen	4.300	4.665	4.665	4.665	4.665
Subsidies en inkomensoverdrachten	0	0	0	0	0
Eindtotaal	4.225	4.192	4.192	4.192	4.192
TOTAAL	106.529	120.046	109.442	107.827	107.638

Vraag 77 Welke intensiveringen pleegt het college om de achterstand in de gestarte schuldregelingen in te halen? (p.25)

Politieke vraag: We plegen veel inzet om tot meer gestarte schuldregelingen te komen. Dit doen we onder andere aan de hand van de volgende pilots:

Pilot verbeteren samenwerking ETF/KBR (is gestart in de zomer van 2023 en loopt tot eind 2023). Binnen deze pilot wordt er meer samengewerkt tussen ETF en KBR door het voeren van driesprekken met de klant en meer onderling overleg. Zo krijgt de KBR eerder een gezicht voor de Rotterdammer in schulden en ontstaat sneller duidelijkheid over de mogelijkheden die de KBR biedt. We gaan ervanuit dat dit bijdraagt aan het wegnemen van eventuele belemmeringen bij het starten van een schuldregeling. De eerste resultaten zijn voorzichtig positief. De eindevaluatie wordt verwacht in januari 2024.

De 'Pilot Budgetbeheer met eigen regie' start naar verwachting half nov 2023. Binnen deze pilot bekijken we wat het effect is op de doorstroom van Rotterdammers naar een schuldregeling als we hen de keus geven om na 3 maanden een deel van de eigen regie op hun uitgaven weer terug te krijgen. Het niet hebben van de eigen regie is nu vaak een belemmering om een schuldregeling aan te gaan.

Naast deze pilots zetten we in op het delen van datasignalen vroegsignalering met andere hulpverleners van de gemeente, zoals W&I en wijkteams. We weten al langer dat Rotterdammers 'koud' benaderen met de vraag of men hulp nodig heeft bij geldzorgen niet heel effectief is. Daarom willen we graag signalen delen met andere hulpverleners van de gemeente, zodat zij het eerste contact over geldzorgen kunnen leggen in de gesprekken die zij toch al hebben. Hierbij dienen we rekening te houden met de privacygevoeligheid. In dat licht onderzoeken we op dit moment welke mogelijkheden wel voorhanden zijn betreffende het delen van gegevens.

We weten uit eerder onderzoek al veel over de redenen van Rotterdammers om niet direct een schuldregeling te willen (zoals het idee van verlies van eigen regie). We gaan in samenwerking met communicatie na welke andere mogelijkheden er zijn om hierop in te zetten om zo voor versnelling in de doorstroom te zorgen.

Pilot verbeteren samenwerking ETF/KBR (is gestart in de zomer van 2023 en loopt tot eind 2023). Binnen deze pilot wordt er meer samengewerkt tussen ETF en KBR door het voeren van driesprekken met de klant en meer onderling overleg. Zo krijgt de KBR eerder een gezicht voor de Rotterdammer in schulden en ontstaat sneller duidelijkheid over de mogelijkheden die de KBR biedt. We hopen dat dit bijdraagt aan het wegnemen van eventuele belemmeringen bij het starten van een schuldregeling. De eerste resultaten zijn voorzichtig positief. De eindevaluatie wordt verwacht in januari 2024.

We horen regelmatig dat budgetbeheer een belemmering vormt voor Rotterdammers om een schuldregeling aan te gaan., omdat ze de regie op de inkomsten en uitgaven denken kwijt te raken. Met de 'Pilot Budgetbeheer met eigen regie' (verwachte start half nov 2023) bekijken we wat het effect is op de doorstroom van Rotterdammers naar een schuldregeling als we hen de keus geven om na 3 maanden een deel van de eigen regie op hun uitgaven weer terug te krijgen. We willen goed monitoren wat dit doet met de doorstroom.

Delen van datasignalen vroegsignalering met andere hulpverleners van de gemeente, zoals W&I en wijkteams. We weten al langer dat Rotterdammers 'koud' benaderen met de vraag of men hulp nodig heeft bij geldzorgen niet heel effectief is. Daarom willen we graag signalen delen met andere hulpverleners van de gemeente, zodat zij het eerste contact over geldzorgen kunnen leggen in de gesprekken die zij toch al hebben. Dit ligt op privacyvlak vaak lastig. We onderzoeken nu wat WEL mogelijk is qua gegevensdeling binnen de juridische kaders en zullen - wanneer nodig- eventueel het college vragen om een besluit buiten deze kaders te nemen. Dit wordt uiteraard met u afgestemd.

We weten uit eerder onderzoek al veel over de redenen van Rotterdammers om niet direct een schuldregeling te willen (zoals het idee van verlies van eigen regie). We gaan in samenwerking met communicatie na welke andere mogelijkheden er zijn om hierop in te zetten om zo versnelling aan te brengen in de doorstroom.

-

Vraag 112

Hoe groot was de financiële bijdrage van het Rijk voor de pijler Werk in 2022?

De bijdrage van het rijk in het kader van de Regiodeal 2019-2022 bedroeg €6 miljoen. Vanwege de nasleep van de corona-crisis kon een deel van deze Regiodeal-bijdrage nog in het eerste deel van 2023 worden uitgegeven. Voor het tweede deel van 2023 stelde het ministerie van SZW, in afwachting van de nieuwe NPRZ-afspraken tussen rijk en Rotterdam voor 2024 e.v. de bovengenoemde overbruggingsfinanciering van €3,2 miljoen beschikbaar. Deze had tot doel om de extra inzet op activering en re-integratie te continueren en om te voorkomen dat bestaande infrastructuur op Zuid tussentijds moest worden afgeschaald (in het bijzonder

Hoeveel legde de gemeente Rotterdam uit eigen middelen hierbij voor de pijler Werk?

De gemeente Rotterdam heeft de financiële bijdrage van het Rijk voor de pijler Werk in 2022 gematcht.

Hoeveel middelen vanuit Rijk en gemeente bij elkaar zijn er in 2024 in totaal beschikbaar voor de pijler

In 2024 is 5,5 + 5,5 + 11 miljoen euro beschikbaar voor de pijler Werk. Dit is conform het Uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027, maar nog wel onder voorbehoud van toekenning van de aanvraag voor de regeling Kansrijke Wijk (Zie hiervoor bladzijde 2 van de raadsbrief d.d. 10 okt. 2023 (M2309-1024 - 23bo007652))

Welke activiteiten/interventies zullen er meer of minder worden uitgevoerd in de pijler Werk?

Zie hiervoor bladzijde 2 van de raadsbrief d.d. 10 okt. 2023 (M2309-1024 - 23bo007652)

(speerpunten: werkcoaches met lagere caseload, MINW, kinderopvang/alleenstaande ouders in de bijstand)

Wat betekent dit voor de NPRZ-doelstellingen in de pijler Werk? (p.189)

Op p. 189 van de begroting wordt niets vermeld over de NPRZ-doelstellingen.

Verandering in activiteiten/interventies heeft echter niet geleid tot bijstelling van de NPRZ-doelstellingen.

Wegvallen van financiering is van meer betekenis voor de doelstellingen.

In het Uitvoeringsplan NPRZ 2023-2027 staat het volgende (blz 63 en 64):

De verlaging van de omvang van het aantal mensen in de bijstand dat woont in NPRZ-gebied (de 15 wijken in de gebieden Charlois, Feijenoord, IJsselmonde) is de belangrijkste indicator. We bepalen ieder jaar een concrete doelstelling. (stand september '23 = 13.188)

Voor 2023 sturen we met alle acties van Samen voor Zuid op het verkleinen van het bijstandsandeel zodat we onder de 40% van het Rotterdamse bestand uitkomen (stand september '23 = 40,29%).

We bepalen jaarlijks aan het einde van het jaar de acties en afspraken voor het jaar erna, afhankelijk van de financiering die er is. Dit biedt ons tevens de kans om per jaar te zien wat werkt en niet werkt en daarop bij te

Bijlage vraag 120

Kan worden aangegeven welke instellingen op de subsidielijst op pagina 221 in het jaar 2024 minder of geen subsidie (gecorrigeerd na accres) krijgen ten opzichte van de subsidielijst in de begroting 2023? En wat hiervan de reden is?

De volgende instellingen krijgen geen subsidie meer: Incidentele subsidies "Relax, dit is Rotterdam" (vh Volwaardig Meedoen), Maatschappelijke begeleiding asielgeregten, Nationaal Programma Rotterdam Zuid Cultuur, Burgerpanel, Gevel Aanpak (Ruimtelijke Economie), Voor Goed, Kinderdam Groep Holding B.V., Stichting Peuterspeelzalen Hindeo Onderwijs, Fietsalliantie, Alleen Jij Bepaalt, Stichting Nieuwe Kans, Stimulerend Woningcorporaties, Herstelacademie, Stichting VluchtelingenWerk Nederland, Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam (stichting voor christelijk primair onderwijs) de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs, CVO: Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving, Kinderdam Rotterdam en Omstreken Centraal Bureau B.V., Kinderopvang BijDeHand B.V., Van Veldhuizen Stichting, STC-Group/Scheepvaart en Transport College (SMW MBO), Stg v Chr VO op Reform Grondslag De Wartburg, Stichting Adelaida, Stichting BOOR, Stichting De Haven, Stichting Deelgemeentelijke Ondersteuningsorganisatie Crooswijk en Kralingen, Stichting Goedwerk Foundation, Stichting Hout- en Meubileringscollege, Stichting Jeugdformaat, Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam (stichting voor christelijk primair onderwijs), Stichting Kwadraad, Stichting Lokaal Rotterdam, Stichting Minters, Stichting Perspektief, Stichting Rotterdams Ongedocumenteerden Steunpunt, Stichting Samen Ondernemend Leren, Stichting Thuis op Straat, Stichting voor Interconfessioneel Basisonderwijs te Rotterdam eo, Stichting voor Interconf Beroepen Onderwijs en AVO en Ve R-Dam eo, Stichting voor Protestant Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs, Stichting Werklab B.V., Wereldwijs, Subsidies jongerenwerk grensoverschrijdend gedrag, Subsidies verbreding en verbetering van Leerondersteuning-initiatieven, Jeugdhulp overlo, i

De volgende instellingen krijgen minder subsidie na correctie (afgeronde stijging tov 2023): Beleidskader Taal 2015 - 2019 (1050), Stichting Dress for Success Rotterdam (12), Stichting Jarige Job (9), Stichting Jeugdfonds sport & cultuur Rotterdam (236), Stichting Community & Voedselsurplus (8), Stichting Warm Rotterdam (6), Stichting Jeugdvakantieland Rotterdam (19), Stichting Voedselbanken Nederland, Regio Rotterdam (14), Stichting Rotterdamse Uitdaging (3), Stichting Meedoen (139), Joodse begraafplaats (6), Amateur jaarsubsidies (8), Cultuureducatie Meerjarig (90), Stichting Centrum Beeldende Kunst (2), Stichting Hofplein Rotterdam (81), Stichting Live at Rotown (101), Stichting Rotterdam Festivals (61), Impulsregeling (61), Villa Zebra (2), Citylab 010 (2352), Rotterdam Partners (868), Subsidies Energietransitie DZ (866), LabZES (66), Deltaings (23), Beregoed Kinderdagverblijf (38), De Droomplaats Holding B.V. (40), De Kralingsche School (6), de Passie, stichting voor Evangelisch Bijbelgetrouw Onderwijs (23), De Vereniging De van Oldenbarneveltsschool voor Neutraal Bijzonder Onderwijs (2), Hoorbeek College (2), Kiddooz Rotterdam B.V. (23), Kinderdagverblijf De Maan Rotterdam B.V. (6), Kinderdagverblijf in de Wolken (3), Kinderopvang BijDeHand B.V. naam is gewijzigd in gro-up Kinderopvang B.V. (473), Komkids Kinderopvang B.V. (14), Martinusstichting voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs (4), Mundo Kinderopvang B.V. (232), Norlandia Kinderopvang Rotterdam B.V. (27), Seva Kinderopvang Rotterdam B.V. (11), Stichting Groeibriljant naam is gewijzigd in gro-up Peuteropvang B.V. (464), Stichting Groos (2), Stichting iHUB Groep (86), Stichting Hout- en Meubileringscollege (15), Stichting Humankind (23), Stichting Katholieke Peuteropvang Rotterdam en omstreken (610), Stichting Kiddooz Peuteropvang (66), Stichting Kindercentrum Het Kompas (8), Stichting Kinderopvang Frida Dida (7), Stichting Koninklijke Visio, expertisecentrum voor slechtziende en blinde mensen (5), Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Hillegersberg-Schiebroek (406), Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag "De Wartburg" (3), Stichting Vrije Scholen Zuid-west Nederland (6), Stichting Samenwerkende Vrijescholen Zuid-Holland (38), Van Veldhuizen Stichting (29), Vereniging tot het Verstreken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag (2), Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs voor Westelijk Nederland (6), BLOS Kinderopvang B.V. (51), Kinderopvang Kidzlobe (8),

Kinderopvang De Speelboom B.V. (10), Small Steps B.V. (135), Kinderopvang De Groene Tuin B.V. (39), Vriendjeskring Kinderopvang (3), KSH Kindercentra B.V. (11), Randstadje West B.V. (15), Randstadje Noord B.V. (14), Kinderopvang De Groene Tuin Slinge B.V. (43), Stichting herdenken 14 mei 1940 (2), Stichting Lokaal (10), Brede regeling combinatiefuncties Rotterdam (35), Sportprogrammering, Sportinitiatieven - Couleur Locale (63), Stichting Rotterdam Sportsupport (121), Diverse partikulieren (subsidiering Oranjabonnen) (8), Buzz010 (18), R.E.T. (353), Fancoach (4), Stichting Citysteward Rotterdam (2), Stichting C3G Rijnmond (132), Stichting Rotterdam Sportsupport (9), Mentale Gezondheid (108), Reakt Rijnmond (8), SMI: Diverse personen (23), Stichting Antes (Bouman GGZ) (36), Stichting Perspektief (was Stichting Arosa in 2023) (98), Stichting Corridor Dienstverlening (5), Stichting Fier Fryslan (8), Stichting Ontmoeting (11), Stichting Pension Maaszicht (129), Subsidies programma Stevige Start (Kansrijke Start) (74), Heel de Stad - Couleur Locale (26), Heel de Stad - Stedelijk Welzijn (2486), Maatschappelijke Ondersteuning Stichting School Maatschappelijk Werk Rijnmond (SMWR) (382), Stichting Big Brothers Big Sisters of Rotterdam (Mentoring) (35), Stichting Brede Raad (6), Stichting Humanitas (250), Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Rijnmond Plus (47), Stichting MEE Rotterdam Rijnmond (85), Stichting Opzomer Mee Rotterdam (403), Stichting Pameijer (1774), Stichting Slachtofferhulp Nederland (2).

Kan worden aangegeven welke instellingen op de subsidielijst op pagina 221 in het jaar 2024 meer subsidie idie (gecorrigeerd na accres) krijgen ten opzichte van de subsidielijst in de begroting 2023? En wat hiervan de reden

De volgende instellingen zijn nieuw in de subsidielijst: Wijkakkoorden/Basisvoorzieningen en programmering wijken (1600), Handhaven Cultuurniveau (2500), Toekomstbestending MKB Circulair ondernemerschap (910), Toekomstbestendig MKB Groeiversnelling MKB (200), LabZES (328), Subsidie Energiearmoede Woco (4548), Subsidies DTB (1990), Stichting Rotterdamse Schoolvereniging (68), Stichting PCOHS Opvang (497), Kindercentrum De Wonderwolk B.V. (60), Kindercentrum De Klaver Heijplaat B.V. (37), St. De jonge Bea (62), Het Kleurpaleis B.V. (44), Stichting Kinderopvang Nissewaard (26), Kindercentrum Emma B.V. (60), Stichting CJG Rijnmond (1090), Stichting Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam (562), Stichting IT Campus Rotterdam (475), Jinc (625), Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (325), Stichting Studentmentoren Rotterdam (200), Samenwerkingsverband Koers VO (160), Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Rotterdam (104), Stichting Hogeschool Rotterdam (150), LF Doelgroepen aanpak (4865), Belevenisboerderij Schieveen (311), natuurbeheer Schieveen (185), Belevenisboerderij Schieveen (148), Stichting Inclusia (80), Luvenis Veldwerk & Preventie (50), Gezond 010 (6855), NRJ: Wijkteams/basis hulp (232), Subsidies tbv kinderopvang plus (1603), Informele zorg (2165), Masterplan Ouderen (111), welzijn (7).

De volgende instellingen krijgen meer subsidie na correctie (afgeronde stijging tov 2023): Subsidieregeling armoede & schuldenaanpak (1388), Div. particulieren (verbetering woningen pwe/vve) (247), Stichting VVE010 (132), Creatieve Industrie (173), Evenementenfonds (848), Stichting Bibliotheek Rotterdam (1500), Stichting tot Beheer Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam (30), Bewonersinitiatieven (179), EduMare (25), Kiddoozz B.V. (30), Kinderopvang Smurflenland B.V. (3), LEV Scholengroep West-Nederland (9), Montessorischool, Vereniging De Rotterdamse (3), SIPOR (643), Stichting Albada (90), Stichting BOOR (2930), Stichting Interregionaal onderwijs Zaanstad (46), Stichting Grafisch lyceum Rotterdam (7), Stichting Hindoe Onderwijs (9), Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs Rotterdam (2), Stichting Kind en Onderwijs Rotterdam (180), Stichting Onderwijs Koninklijke Auris Groep (26), Stichting Peuter & Co (2844), Stichting Prokino Kinderopvang (21), Stichting Rotterdamse Vereniging van Katholiek onderwijs (1089), Stichting STC-Group (93), Stichting van Brienenoordschool (571), Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine (54), Stichting voor Interconfessioneel en Algemeen Bijzonder Voortgezet Onderwijs te Rotterdam e.o. (6), Stichting voor Islamitisch Voortgezet Onderwijs in Rotterdam e.o. (93), Stichting voor Protestants-Christelijk Basis en Orthopedagogisch Onderwijs (374), Stichting voor Rooms-Katholiek Voorbereidend Hoger en Middelbaar Onderwijs voor Noordelijk Rotterdam (11), Stichting Yulius Onderwijs (114), Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs te Rotterdam en omgeving (32), Kinderopvang Kleinrijkje (79), Comité Nationale Belangen (19), Rotterdam Topsport (1054), Subsidies Urban Sports (108), Stichting MEE (29), Buurt- en Speeltuinwerk Rotterdam (48), WMO Preventiemiddelen cf Heel de Stad (1091), Nico Adriaans Stichting (1258), Stichting Humanits (10), Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg (215), Stichting Pameijer (1307), Stichting Timon (148), Stichting Zorgbeland Zuid-Holland, patiënten en consumenten platform (84), Huizen van de Wijk in zelfbeheer (23), Wijkbussen (124), Dona Doaria (44), Stichting Perspektief (648), Stichting Prokino (400), Stichting B for you (49), Stichting Centrum voor Vrijwillige en Professionele Maatshappelijke Dienstverlening (999), Stichting CJG Rijnmond (102), iHUB Zorg B.V. (3045), Stichting Enver (387), Stichting Fier (446), Stichting Radar WMO diensten (282), Theater in Feite (5), Stichting voor Educatie en Beroepsonderwijs Zadkine (253), Subsidies t.v.b. Subsidiekader Jeugdpreventie (530), Subsidies tbv schoolmaatschappelijk werk (8768), Subsidies specifieke aanpakken (123), Subsidies tbv jeugdwerk voor gebieden en gebiedsgerichte jeugdactiviteiten (2881).

Nadere toelichting bij vraag 165

In juni 2023 heeft uw raad de afdoening van de motie 'maak het digitale gevaar inzichtelijk (22bb8232)' ontvangen. In combinatie met het bijbehorende analyserapport is een eerste inzicht gegeven in de ontwikkelingen rondom slachtofferschap en veiligheidsgevoelens bij het thema 'digitale criminaliteit'. Hoewel het lastig is om harde uitspraken te doen over de cijfers die beschikbaar zijn¹, wordt in het analyserapport met enige voorzichtigheid gesproken van een stijgende trend in de omvang van slachtofferschap tot aan 2021. Daarna lijkt zich een zeer lichte afname in de cijfers voor te doen, maar het is nog te vroeg om te spreken van een daling. Verder wordt in het rapport benoemd dat men de risico's op slachtofferschap van digitale criminaliteit vaak wel ziet, maar zich daar niet zo snel zorgen om maakt. De meeste Nederlanders en Rotterdammers ervaren dan ook weinig onveiligheidsgevoelens wanneer zij online zijn. Er is sprake van een '*optimistic bias*'. Dit betekent dat men de eigen kwetsbaarheid voor de risico's veel optimistischer inschat dan de kwetsbaarheid van anderen.

Een verdere duiding aan deze bevindingen is mogelijk met het jaarlijks uitgevoerde onderzoek Alert Online vanuit de Rijksoverheid². De cijfers over de periode 2019-2023 tonen zowel in de privésfeer als op de werkvloer een zeer lichte afname in de mate waarin Nederlanders ervaring hebben met slachtofferschap van digitale criminaliteit. Desondanks geven de onderzoekers aan dat burgers en werknemers gedurende deze periode met net zoveel digitale risico's in aanraking zijn gekomen. De afname zou voornamelijk op toeval berusten. Met betrekking tot het veiligheidsgevoel rond digitale criminaliteit laat ook dit onderzoek zien dat Nederlanders zowel thuis als op hun werk geen of weinig zorgen hebben over hun online veiligheid.

In de bijlage vindt u een uitgebreidere toelichting op Alert Online.

¹ Het in kaart brengen van de omvang van slachtofferschap van digitale criminaliteit is lastig omdat de kennis gefragmenteerd is. De cijfers worden afzonderlijk en verspreid door tijd gerapporteerd. Daarbij is het niet altijd mogelijk om deze kennis samen te brengen, aangezien (vormen van) digitale criminaliteit verschillend geregistreerd of bevraagd worden. De cijfers omvatten dan een andere interpretatie. Door deze verschillen zijn de cijfers niet altijd vergelijkbaar met voorgaande jaren. Bovendien zitten er ook haken en ogen aan de cijfers zelf. Zo tonen officiële politieregistraties niet het gehele plaatje als gevolg van een lage melding- en aangiftebereidheid.

² Dit onderzoek is gericht op het cyberbewustzijn onder Nederlanders. Het bekijkt slachtofferschap van digitale criminaliteit en ervaren zorgen over de digitale veiligheid in zowel de privé- als werksituatie.

Alert Online is een onderzoek naar cyberbewustzijn onder Nederlanders dat in opdracht van de Rijksoverheid wordt uitgevoerd. Dit onderzoek wordt jaarlijks uitgezet en bevat grotendeels dezelfde vragen in elke editie. Het is daardoor mogelijk om de cijfers te vergelijken met voorgaande edities.

Slachtofferschap

In tabel 1 is te zien dat in de afgelopen jaren ongeveer driekwart van de Nederlanders in de privésfeer minimaal één poging tot of voorval van digitale criminaliteit heeft meegemaakt. In de werksfeer wordt slachtofferschap van digitale criminaliteit minder vaak ervaren dan in de privésfeer. Ongeveer een kwart van de medewerkers zegt met één van deze voorvallen te maken te hebben gehad.

Er is een lichte afname te zien in het gerapporteerde slachtofferschap in de privé- en werksituatie. Toch geven de onderzoekers bij de meeste edities van Alert Online aan dat het verschil met het voorgaande jaar op toeval berust (ofwel, niet significant is). De respondenten zouden met net zoveel digitale risico's in aanraking zijn gekomen.

Tabel 1. Slachtofferschap van vormen van digitale criminaliteit in de privésituatie (2019-2023).

	Heb je in een privésituatie ooit weleens te maken gehad met één van de onderstaande voorvallen?		Heeft u in de afgelopen 12 maanden zelf weleens te maken gehad met één van de onderstaande voorvallen?		
	2019 ³	2020 ⁴	2021 ⁵	2022 ⁶	2023 ⁷
Mails ontvangen met poging tot phishing	53%	45%	66%	56%	58%
Benaderd op social media met een vraag om op een onbekende link aan te klikken	29%	23%	31%	23%	21%
Benaderd met een onechte uitnodiging op sociale media voor zakelijk gebruik die bijna niet van echt te onderscheiden is	16%	12%	15%	9%	9%
Acquisitiefraude	15%	9%	13%	8%	8%
Een foute link ook daadwerkelijk hebben aangeklikt in de zin dat deze een virus, spam, phishing of ongewenste poging bevatten	14%	8%	5%	3%	3%
Dat een computer tijdelijk niet werkte door een malware zoals bijvoorbeeld een virus	17%	7%	4%	3%	1%
Dat door het downloaden van geïnfecteerde software/bestanden malware verspreid werd	13%	5%	5%	2%	1%
Ransomware	9%	5%	2%	1%	1%
Dat mijn website tijdelijk niet werkte door	7%	5%	2%	N.V.T. ⁸	N.V.T.

<i>b.v. een DDoS-aanval</i>					
Iemand in een apparaat (computer, telefoon) heeft ingelogd zonder dat de eigenaar daar toestemming voor gegeven heeft	N.V.T.	5%	3%	2%	2%
Identiteitsdiefstal	11%	4%	3%	2%	2%

⁹ De steekproef van n=1.004 Nederlanders (16 tot 80 jaar) is gewogen om verschillen ten opzichte van de Nederlandse bevolking te corrigeren. Op basis van de CBS Gouden Standaard is de data gewogen op leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en regio.

¹⁰ De steekproef van n=1.022 Nederlanders (16 tot 80 jaar) is gewogen om verschillen ten opzichte van de Nederlandse bevolking te corrigeren. Op basis van de CBS Gouden Standaard is de data gewogen op leeftijd, geslacht, opleidingsniveau en regio.

¹¹ I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 1.038 Nederlanders van 16 jaar en ouder. De resultaten zijn gewogen naar leeftijd, geslacht, regio en opleidingsniveau. Daarmee zijn de resultaten representatief voor deze kenmerken.

¹² I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 1.203 Nederlanders van 16 jaar en ouder. De resultaten zijn gewogen naar leeftijd, geslacht, regio en opleidingsniveau. Daarmee zijn de resultaten representatief voor deze kenmerken.

¹³ I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 1.074 Nederlanders van 16 jaar en ouder. De resultaten zijn gewogen naar leeftijd, geslacht, regio en opleidingsniveau. Daarmee zijn de resultaten representatief voor deze kenmerken.

¹⁴ N.V.T. betekent dat er tijdens deze editie van Alert Online niet gevraagd is naar deze vorm van digitale criminaliteit.

⁹ De steekproef van werkend Nederland betreft n=501

¹⁰ De steekproef van werkend Nederland betreft n=477.

¹¹ De steekproef van werkend Nederland betreft n=489.

¹² De steekproef van werkend Nederland betreft n=1.166.

¹³ De steekproef van werkend Nederland betreft n=1.162.

Iemand in een account heeft ingelogd zonder dat de eigenaar daar toestemming voor gegeven heeft	N.V.T.	4%	4%	3%	3%
Benaderd voor WhatsAppfraude	N.V.T.	N.V.T.	18%	18%	27%
Spoofing	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	28%	N.V.T.
Zogenaamd gebeld door bedrijf of officiële instantie om geld/gegevens te bemachtigen	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	20%
Geen van deze voorvallen meegemaakt	29%	37%	N.V.T.	24%	26%

Tabel 2. Slachtofferschap van vormen van digitale criminaliteit in een werksituatie (2019-2023).

	Heb je in een werksituatie ooit weleens te maken gehad met één van de onderstaande voorvallen?		Heeft u in de afgelopen 12 maanden zelf weleens te maken gehad met één van de onderstaande voorvallen in uw werksituatie?		
	2019 ⁹	2020 ¹⁰	2021 ¹¹	2022 ¹²	2023 ¹³
Mails ontvangen met poging tot phishing	28%	16%	14%	21%	21%
Benaderd op social media met een vraag om op een onbekende link aan te klikken	11%	7%	4%	4%	3%
Benaderd met een onechte uitnodiging op sociale media voor zakelijk gebruik die bijna niet van echt te onderscheiden is	12%	5%	4%	3%	3%
Acquisitiefraude	14%	6%	5%	4%	4%
Een foute link ook daadwerkelijk hebben aangeklikt in de zin dat deze een virus, spam, phishing of ongewenste poging bevatten	11%	6%	2%	1,5%	0,9%
Dat een computer tijdelijk niet werkte door een malware zoals bijvoorbeeld een virus	10%	5%	2%	0,4%	1%
Dat door het downloaden van geïnfecteerde software/bestanden malware verspreid werd	8%	3%	1%	0,4%	0,8%
Ransomware	10%	2%	2%	0,8%	0,4%
Dat mijn bedrijfswebsite tijdelijk niet werkte door b.v. een DDoS-aanval	8%	5%	3%	N.V.T.	N.V.T.
Iemand in een apparaat (computer, telefoon) heeft ingelogd zonder dat de eigenaar daar toestemming voor gegeven heeft	N.V.T.	5%	1%	0,3%	0,2%
Identiteitsdiefstal	12%	3%	1%	0,1%	0,2%
Iemand in een account heeft ingelogd zonder dat de eigenaar daar toestemming voor gegeven heeft	N.V.T.	4%	1%	0,2%	0,7%
Mensen die gegevens opvragen door zich voor te doen als vermoedelijke klant, collega of leverancier	12%	6%	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Gebeld door iemand die zich voordeed als bedrijf of officiële instantie om geld of gegevens te bemachtigen	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	5%	3%
Misbruik van bedrijfsgevoelige gegevens	7%	5%	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Benaderd voor WhatsAppfraude/ Benaderd via Whatsapp door iemand die zich voordeed als ene bekende die die probeerde geld te ontvangen	N.V.T.	N.V.T.	2%	1,4%	3%
Geen van deze voorvallen meegemaakt	76%	68%	N.V.T.	N.V.T.	74%

Zorgen om digitale criminaliteit

Nederlanders ervaren zowel thuis als op hun werk geen, weinig of maar enige zorgen over hun online veiligheid (zie tabel 3 en 4). Uit de editie van 2023 blijkt dat de deelnemers die

enige of (zeer) veel zorgen hebben over hun online veiligheid voornamelijk bang zijn voor diefstal van financiële gegevens of voor gelekte gevoelige of persoonlijke gegevens. Voor een groot deel van de Nederlanders die zich online wel veilig voelen, zou meespelen dat zij zich online beveiligen door bijvoorbeeld apparaten altijd te updaten, twee-staps-inlog te gebruiken of te controleren op valse websites en valse links. Tot slot is het van belang te wijzen op de 'optimistic bias'. Men zou weinig zorgen hebben om hun online veiligheid. Niet omdat zij de risico's van digitale criminaliteit niet inzien, maar

omdat zij niet verwachten zelf slachtoffer te worden van dat risico.

Tabel 3. Zorgen om digitale criminaliteit, thuis (2019-2023).

In hoeverre maak je je zorgen over jouw online/digitale veiligheid in je privésituatie?	2019	2020		2021	2022	2023
Zeer weinig zorgen	9%	9%				
Weinig zorgen	42%	41%	(zeer) weinig zorgen	38%	45%	53%
Enige zorgen	37%	40%	Enige zorgen	51%	45%	41%
Veel zorgen	6%	5%	(zeer) veel zorgen	9%	9%	6%
Zeer veel zorgen	1%	1%				
Weet niet	5%	4%		1%	1%	-

Tabel 4. Zorgen om digitale criminaliteit, op werk (2019-2023).

In hoeverre maak je je zorgen over jouw online/digitale veiligheid in je werksituatie?	2019	2020		2021	2022	2023
Zeer weinig zorgen	23%	24%				
Weinig zorgen	43%	49%	(zeer) weinig zorgen	71%	70%	75%
Enige zorgen	22%	19%	Enige zorgen	23%	23%	22%
Veel zorgen	4%	3%	(zeer) veel zorgen	4%	6%	2%
Zeer veel zorgen	2%	1%				
Weet niet	7%	4%		3%	2%	1%

Kanttekening

Het is lastig om harde uitspraken te doen over ontwikkelingen op basis van de beschikbare cijfers over digitale criminaliteit. Vaak zijn de cijfers erg gefragmenteerd, lastig te interpreteren en te combineren en niet vergelijkbaar met eerdere jaren. Wanneer het wel in enige mate mogelijk is om een ontwikkeling te zien in de cijfers, dan kan deze trend door methodologische verschillen afwijken van de trends die voortkomen uit andere data. Ook maken methodologische beperkingen aan de cijfers het mogelijk dat de getoonde trend afwijkt van wat zich in de werkelijkheid eigenlijk voordoet. Ter illustratie: wanneer meer Nederlanders slachtofferschap ervaren maar dit veel minder rapporteren dan in vorige jaren, dan kunnen de cijfers een afname tonen terwijl zich in werkelijkheid een toename voordoet. Aan de cijfers van Alert Online zijn ook belangrijke kanttekeningen verbonden. Ter illustratie hebben maar een beperkt aantal Nederlanders deelgenomen aan het onderzoek. Daarnaast kan men zich afvragen in hoeverre werknemers bekend zijn met alle digitale risico's waar het bedrijf mee te kampen heeft gehad. Dit kan een verklaring bieden voor het grote verschil in ervaren slachtofferschap in de privésfeer en op de werkvloer.

Bijlage 166

Soort onderzoek	Afgerond	Rechtmatig	Onrechtmatig	Beëindigingen	Aangepaste uitkeringen	Terugvorderingen	€ Teruggevorderd	€ Besparing*	€ Totaal
Meldingen Rotterdamers	444	353	91	41	32	55	495.500	387.860	883.360
Meldingen Collega's	135	56	79	59	18	28	98.400	558.140	656.540
Totaal	579	409	170	100	50	83	593.900	946.000	1.539.900

* Dit is een voorlopig cijfer. Besparing is een indicator voor 'niet door Rotterdam uit te keren bijstand' in de maanden na beëindiging door Handhaving.
Het aantal hele maanden dat een persoon daadwerkelijk uit de uitkering blijft, met een maximum van 12 maanden, wordt vermenigvuldigd met de gemiddelde kosten per uitkering per maand.

De vraag:

235	VOLT	Bij fijn leven en verblijven in de delta wordt er benoemd dat het college een betere (milieu) kwaliteit van de leefomgeving wil bereiken. De bodemkwaliteit en gevaarlijke stoffen genoemd. Vragen: • Hoe meet het college de doelstellingen die het zich bij dit onderwerp toebedeeld heeft? • En hoe weet en meet het college dat de waarden van deze stoffen in de Rotterdamse buitenlucht en de effecten ervan op de luchtkwaliteit?
-----	------	---

Het antwoord:

Het college meet deze doelstellingen door de luchtkwaliteit te bewaken in het luchtmeetnet en door middel van periodiek geactualiseerde bodemkwaliteitskaarten.

Voor bodemkwaliteit is het uitgangspunt deze te verbeteren waar dat mogelijk is, gericht op het voorkomen van mogelijk contact met (bijvoorbeeld met lood) verontreinigde grond. De verspreiding van verontreinigingen in het havengebied wordt tegengegaan met een gebiedsgerichte aanpak, in samenwerking met o.a. de provincie en het Havenbedrijf Rotterdam.

Voor de bodemkwaliteit in de Rotterdam geldt dat iedere 5 jaar de bodemkwaliteitskaart met achtergrondgehalten wordt geactualiseerd. Op basis van deze kaarten is zichtbaar wat de gemiddelde kwaliteit van de bodem is en kan ook langjarig een effect beoordeeld worden. De verspreiding van verontreinigingen in het havengebied via de gebiedsgerichte aanpak (GGA) wordt gemonitord op basis van de individuele gevallen (van bedrijven die zich aangemeld hebben om van deze aanpak gebruik te maken).

De kwaliteit van de buitenlucht wordt beïnvloed door de uitstoot van de verschillende bronnen (o.a. verkeer, scheepvaart en industrie) maar ook door de weersomstandigheden. Voor het bewaken en bepalen van de buitenluchtkwaliteit maken we in Rotterdam gebruik van metingen en berekeningen.

In opdracht van de gemeente en de provincie Zuid Holland meet de DCMR de luchtkwaliteit op een tiental plaatsen in de regio Rijnmond. De metingen op de meetstations zijn betrouwbaar, gevalideerd en kunnen real-time worden via de website www.luchtmeetnet.nl. De DCMR werkt hierin samen met het RIVM en de GGD Amsterdam om zo de kwaliteit van de metingen en innovaties op elkaar af te stemmen. Het luchtmeetnet bestaat al ruim 50 jaar en meet diverse (gevaarlijke) stoffen die zijn opgenomen in de Europese richtlijn voor luchtkwaliteit.

Aangezien een meetstation kostbaar is en alleen iets zegt over de luchtkwaliteit op de plaats van het station wordt er daarnaast gebruik gemaakt van rekenmodellen die zijn opgesteld door het RIVM. Middels de rekenmodellen kan de luchtkwaliteit voor elke locatie berekend worden en kunnen er voorspellingen worden gedaan over de toekomstige luchtkwaliteit. Dit laatste is noodzakelijk om de strategie en inzet van de gemeente te bepalen. De benodigde data voor de rekenmodellen worden regelmatig bijgewerkt en geijkt door het RIVM op basis van de metingen van de meetstations..